ממש 12/6/87

לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

יום ו', ט"ו בסיון תשמ"ז, 12 ביוני 1987 / שנה מ"ד מס' 13366 / המחיר 1.50 ש"ח כולל מע"מ

53 נהרגו במטוס נוסעים שהפילו מורדי אפגניסטאן

איסלאמאבאד. — מורדים אפגנים אנטי־קומוניסטים הפילו אתמול מטוס נוסעים בדרום אפגניסטאן, וגרמו למותם של 53 בני אדם — מסר אמש רדיו קאבול הרשמי. הרדיו, אשר שידוריו נקלטו בפקיסטאן, מסר כי המטוס נפגע בטיל מתוצרת ארה"ב מדגם "סטינגר", כשהיה בטיסה פנים־ארצית ממחוז זאבול שבדרום אפגניסטאן אל קאבול הבירה. בסך הכל היו במטוס 55 בני אדם, ושניים מהם נותרו בחיים פצועים. בשידור הרדיו נאמר, כי בין ההרוגים עשר נשים וששה עשר ילדים.

(ע"ר)

هكذا من الأصل

תאצ'ר זכתה בבחירות, אם כי ברוב קטן מאשר בעבר

מאת עוזי מחנַיימי, כתבנו בבריטניה וסוכנויות הידיעות

מפלגת השמרנים בראשותה של ראש הממשלה, מרגרט תאצ'ר, זכתה, כצפוי, בניצחון בבחירות הכלליות שהתקיימו אתמול בבריטניה. אם כי ברוב קטן מאשר בבחירות הקודמות ותחל בקרוב קדנציה שלישית בתור ראש־ממשלה.

על־פי תחזית של רשת הטלוויזיה הבריטית העצמאית שפורסמה אתמול עם סגירת הקלפיות, זכו השמרנים ב־43 אחוז מכלל הקולות, הלייבור ב־33 אחוז ו"הברית" ב־23 אחוז מכלל הקולות, בדומה מאד לסקרים לאורך כל החודש האינטנסיבי של מערכת הבחירות.

(המשך בעמוד 4)

האחים הורביץ פשטו רגל

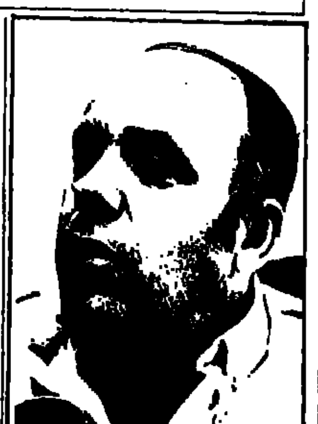
יוני הורביץ (באדיבות "חדשות")

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

האחים יואב ויוני הורביץ פשטו את הרגל ועל־פי בקשת בנק לאומי. מינה אתמול בית המשפט המחוזי בתל־אביב מפרק זמני לשלוש חברות שבבעלותם ולרכושם. ונגד השניים הוצא צו עיכוב יציאה מהארץ.

חבותיהם של האחים הורביץ מסתכמים כלמעלה מ־40 מיליון דולר — מתוכם כ־20 מיליון דולר לבנק לאומי, כ־8 מיליון דולר לבנק הפועלים והשאר לבנקים ולנושים אחרים. בעקבות פנייתו של בנק לאומי לבית המשפט, יפעלו גם הבנקים האחרים באותה דרך.

המפרק הזמני, עו"ד ישראל קנטור, מונה לחברות "יריב החזקות ונכסים", "יריב חברה למסחר והשקעות" ו"אורן בבנים פיתוח והשקעות".

(המשך בעמוד 4)

ישיבת מועצת המנהלים של „על המשמר"

תתקיים ביום ראשון, 14.6 בשעה 7.00 בערב, באולם הישיבות של העתון.

נא לדייק!

הנהלת העתון

השומר הצעיר — התנועה העולמית

משרדי ההנהגה העליונה

עברו

לבית הקיבוץ הארצי – קומה 4

חדרים 406 – 410

מס' טלפון 6־7־8־435459

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

מזכירות הוועד־הפועל

ישיבת הוועד־הפועל של ההסתדרות הכללית

תתקיים ביום א' 14.6.87 י"ז בסיון תשמ"ז, בשעה 10.00 בבוקר, באולם ישיבות הוועד־הפועל, קומה 7

חברי הוועד־הפועל והסגנים מוזמנים

על סדר־היום:

א. עיקרי המדיניות המקצועית בשירות הציבורי

ב. דשוויות השיפוט המחוזיות

ג. תקנון נוהל ישיבות הוועד־הפועל

ד. שונות

הזמנות / כרטיסי הצבעה נשלחו בנפרד

מזכירות הוועד־הפועל

פילוסוף ופישמן באו במקום בני הורביץ

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

האחים יוני ויואב הורביץ ואברהם בן־מאיר, התפטרו ביום רביעי מניהולה של חברת "יריב הספקה". בעקבות קשייה הכספיים של החברה. אשר חייבת כ־5 מיליון דולר לבנק הבינלאומי הראשון. הוסכם עם הבנק, כי ניהול החברה יופקד בידי אבי פילוסוף ואליעזר פישמן.

האחים הורביץ קנו את חברת "הספקה" מכונס נכסים לפני כשנה ולחברה יש, בין השאר, זיכיון לייבא 10 אחוזים מהגרעינים שמייבאת ישראל. החברה צברה חוב של כ־5 מיליון דולר לבנק הבינלאומי ובעקבות הידיעות על היקף חובותיהם. התקיימו מגעים בינם לבין נציגי הבנק בימים האחרונים.

שלשום הוסכם, כי האחים הורביץ ובן־מאיר יתפטרו מניהול החברה והבינלאומי ביקש מאבי פילוסוף ומאליעזר פישמן, שהיה רואה החשבון של "יריב הספקה", לעקוב אחרי המשך ניהולה.

הישראלים ונציגי אש"ף התנשקו לאחר „הסכמה היסטורית" בבודפשט

מאת אנדריי ברוטמן, שליחנו המיוחד בבודפשט וסוכנויות הידיעות

בודפשט. — חבר הכנסת צ'רלי ביטון התחבק אמש בבודפשט עם חבר הוועד הפועל של אש"ף, אבו עבאס, והכריז כי יש לאפשר לפלשתינים להקים מדינה עצמאית משלהם, לצידה של מדינת ישראל.

השניים התחבקו עם תום שלוש שעות של דיונים בין 8 נציגים של אש"ף ו־15 שמאלנים ישראלים.

בהכרזה שפירסם לאחר הדיונים ציין צ'רלי ביטון, כי "למשתתפים בשיחות דעות פוליטיות שונות

(המשך בעמוד 2)

צ'רלי ביטון ואבו־עבאס מתחבקים – לפני או אחרי הנשיקה – בתום המפגש הרשמי בבודפשט. (צילום אי.פי.)

מגעים למפגש נוסף של אנשי שמאל עם ערפאת

מאת פנחס ענברי, כתב „על המשמר"

במקביל לשיחות של משלחת השלום בבודפשט, מתנהלים מגעים למפגש נוסף בין קבוצה גדולה של אנשי שמאל מישראל עם מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת.

בתוך כך תוקף היומון הפרו־ירדני במזרח ירושלים "אל־נהאר", את מפגש בודפשט. העיתון קובע, כי השלום יושג בוועידה בינלאומית ולא בשום פורום אחר. גם ירדן עוקבת בדאגה אחר המגעים בין חוגים ישראלים לבין אש"ף.

תאצ'ריזם מאבד כוח

זה שמונה שנים שולטת בבריטניה ממשלת מיעוט, שאינה מייצגת יותר מ־40 אחוז מציבור הבוחרים. כשיותר משישים האחוז שוללים את האידיאולוגיה ואת הפראקטיקה של השלטון. זהו מצב אנטי־דמוקרטי, שמתבטא במיוחד נוכח העובדה המוכרת, שממשלת השמרנים מנהלת מדיניות של חלוקה מחדש של הכנסות, עושר וכוח חברתי לטובת השכבה הצרה של המצביעים בעדה. היא מחוללת תמורות בלתי־הפיכות בחברה הבריטית, מעמיקה את הפערים בין המעמדות (ההכנסות הריאליות של העניים ירדו מאז 79' ב־25%, של העשירים עלו ב־25%) ומסיגה לאחור [illegible] נכבד מן ההישגים של מדינת הרווחה הבריטית, כפי שעוצבו לאחר מלחמת העולם השנייה. הרפורמות הרבות שביצעו השמרנים בשם הייעול, [illegible] והשיבה אל כלכלת השוק החופשי, גרמו להכפלתה של תחולת [illegible] להכפלתה של האבטלה ולהחלשת שירותי הבריאות והחינוך [illegible].

[illegible] העובדות מלמדת, כי בתחום הכלכלי לא הצליחה, בסיכומו של [illegible] ממשלת תאצ'ר יותר מכל ממשלה אחרת במערב, אלא אף פחות [illegible] – קצב הצמיחה של המשק הבריטי היה מן האיטיים בחומש [illegible] – אך במחיר כבד בהרבה.

[illegible] על־פי־כן, למרות תביצועים הבלתי־מספקים, הצליחו השמרנים [illegible] ברוב חמושבים בפרלמנט גם בבחירות של אתמול. אולם, הרוב הזה [illegible] בשיעור גבוה מאוד ועמוד, ככל הנראה, על כ־30 לעומת יותר [illegible] עד כה. זו, כאמור, בראש וראשונה תוצאה משיטת בחירות אזורית [illegible] המעניקה רוב פרלמנטרי למיעוט ציבורי. אך יש גם סיבות [illegible] יותר לניצחון התאצ'ריזם השלישי, והן רובצות לפיתחה של מפלגת [illegible] הבריטית. מפלגה זו קבעה את סדר היום הלאומי בבריטניה [illegible] ועד 1979, עד שהגיעה למבוי רעיוני ומעשי סתום. תחת כנפיה [illegible] אינטרסים מקצועיים שלא השכילו לראות דבר מלבד כוחם־הם. [illegible] ככל את הכלכלה ברשת של פיקוחים מיותרים, והפך את [illegible] והשירותים המולאמים לענקי ביורוקרטיה, השואבים אל ביטנם [illegible] ציבורי ללא חשבון. האינטליגנציה נטשה את השמאל למען המערך [illegible] ליברלי, והמחלוקות הפנימיות שתקוהו.

[illegible] לפי תוצאות הבחירות הראשונות, זכה הלייבור בתוספת [illegible] רצינית, והוא עתה מפלגה חזקה יותר ומשפיעה יותר מאשר לפני [illegible].

[illegible] הבחירות האזורית הלא־דמוקרטית תולידת, איפוא, עוד כהונת [illegible] שמרנים בבריטניה, על אף דעתם הנחרצת של רוב הבוחרים [illegible] המסקנה: לו השכילו שתי מפלגות השמאל־מרכז להתאחד לגוש [illegible] נצחון מובטח. הילמדו הן מן חלקה הזה, והילמדו ממנו גם [illegible] אחרות בארצות אחרות, המצויות בדילמות דומות?

מטרת־דמות / גינוסר

חלפה תהילת־עולם

הנה, כך חולפת לה תהילת־עולם. ישירות ממכון היצוא הגיע בערב יום שלישי איש השב"כ לשעבר, יוסי גינוסר, לעצרת ההתייחדות עם חללי קהילית המודיעין באתר ההנצחה במרכז הארץ. לבוש בספורט־אלגנט, חמוש במשקפיים ואוחז בידו תיק ג'ימס־בונד מעור בצבע חום, הגיע „ג" אל שער האתר, שם ניתקל בצמר רבטי"ם, חייל וחיילת, שהוטל עליהם למלא באותו הערב את תפקיד הסדרנות. השניים, שכפי הנראה לא נחרטה בזכרונם תמונתו של אחד החוקרים היותר מפורסמים שהיו בשב"כ, ביקשו מהאיש להזדהות באמצעות תעודה מתאימה. „ג" שלף מארנקו תעודה, אולם זאת לא ריצתה את צמד הרבט"ים. גם תעודה שנייה לא עשתה עליהם רושם מיוחד, רק תעודה שלישית או רביעית, איפשרה לגינוסר את הכניסה לאתר ההנצחה.

גינוסר („ג"): התעודות לא היו תקפות.

כשנכנס והתייצב ברחבה המרכזית, טרם הטקס, עורר סביבו „ג" התעניינות רבה. לאחר דברי שמיר, שחלק שבחים רבים לקהיליית המודיעין, חמק גינוסר מהארוע ופנה לדרכו. „יש לו וראי פגישה עם נאפסו" — לחש האיש שלידי.

אבי בניהו

אזמל / מתנחלים

חיילים של עופרת

למה הם מייחלים ומתלוננים שם כל־כך? מה הבכיינות הזאת בקרב אנשי ההתנחלויות? הרי כל אורחי ישראל — פרט לבכיינים להתנחלויות — מכירים בעובדת היסוד של חיינו כאן, כי רמת הביטחון השוטף לא ניתנה לנו במידה שווה, אלא היא מתחלקת בין יישוב ליישוב על־פי מאפייניו המיוחדים ועל־פי מרכזיותו לקונפליקט. כל אורחי ישראל גם יודעים היטב, כי עד שלא יבוא שלום לארץ — אי־אפשר יהיה להבטיח ביטחון מוחלט בשום מקום.

דווקא הם, שבחרו לקבוע את ביתם בלב־ליבה של אוכלוסיה עוינת ואשר עוד מלבים את העוינות הזאת ומטפחים אותה, מסרבים לדעת מה שכל ילד בישראל יודע.

דווקא הם, שמרתקים למען שמירתם יותר כוחות מאשר כל אחד מאיתנו, דווקא הם פותחים פה גדול ומבוער כוה נגר כוחות הביטחון. למה? למה דווקא הם? האם לא הלכו להתנחל שם משום שהם מאמינים בחשיבות המעשה הגדול הזה, אשר ראוי לכאורה לקורבנות ומאמצים יתרים וקשיים מרובים מאוד?

לא, הם לא הלכו לשם מן הסיבה הזאת. הנה האמת נחשפת: אלה הם חלוצים של שוקולד שמוכנים לעשות כל דבר אך ורק בתנאי שיבטיחו להם מראש שלא יאונה להם כל רע. אלה הם חיילים של עופרת שמוכנים להסתער על האויב בתנאי שהאויב הוא ילדים ונשים ואזרחים בלתי־חמושים במחנות הפליטים. אלה הם מתיישבים מפלסטיק שמוכנים להתיישב בכל מקום בתנאי שהסלון יהיה גדול, יהיו ארבעה כיווני־אוויר. ועוורת־בית ערבייה תגיע במועד כדי לקבל שכר־שפחה.

למה, איפוא, הם מיללים כל־כך? הם מייללים כל־כך מפני שהם יודעים, כי אם לא יהיה להם נעים וחמים ובטוח ונוח כמו בקרית מוצקין ובחולון — הם פשוט יחזרו הביתה, לחולון ולקרית מוצקין. הם מייללים כל־כך כי הם מבקשים מעם ישראל לשחרר אותם מן הקשיים ומהמאמצים, שהרי בסתר־ליבם גם הם יודעים היטב, שחזון התעתועים שלהם איננו ראוי לשום מאמץ ולשום קושי ולשום קורבן.

גדי יציב

תמונת־מצב

עם סגולה

1,822,226 אזרחים, 17 אחוז, מהאוכלוסיה היהודית הבוגרת, חת[...] כך ניצוין במודעות הענק של ועד הפעולה למען חנינה לאנשי [...] — רוצים כבר שתהיה חנינה לבחורים.

רוב העם — כ־71 אחוז, נוצאו הסקרים — גם מתנגדים לכל [...] במעשיהם של הבחורים מהשב"כ בפרשת נאפסו. אחוז גדול עוד [...] מתנגד לחקירה בפרשת אוטובוס 300.

רוב העם, כ־70 אחוז על־פי סקרים שונים, דורש עונש מוות לרוצחי־ילדים. רוב העם לא יתמוך, אני מוכן להמר, בעונש מוות [...] ילדים, כאשר הילדים הם ערבים. כי אז, לפי רוב העם, זה לא [...] ליהיות החוק לידיים. כמו במקרהו של המתנחל הזה, הרצוי, [...] למאפייה בשכם ותוך כדי נפילה ממחלת הנפילה נפלט לו [...] לתוך גופה של הילדה עיישה אל־חאג' בת ה־12.

רוב העם, מעל 60 אחוז, גם מתנגד להסגרתו של ויליאם נקדי [...] ספק אם רוב העם היה מתנגד להסגרה זו אילו ויליאם נקדי [...] ישראלי שברח מצרפת לאחר שרצח שם יהודים. רוב העם, אם [...] משאל, גם יתמוך. אין לי שום ספק, בעניין הזה של שני [...] אחד ליהודים ואחד לערבים, אפילו שבדרך למטרה הוא דופק [...] דווקא: נכים, חולים ונשים. לבחורי הישיבה אין מה לדאוג. הם לא משלמים שכר־לימוד כלל. אתם משלמים את זה.

קמפיין הפרסום למען חנינה לאסירי המחתרת. מרבית שלטי החוצות הושחתו על־ידי אלמונים. (צילום: צביקה [...])

אני מתחייב לבלוע כובעים אם רוב העם יגנה את המתפרעים [...] בדהיישה ואם רוב העם יתמוך בהחזרת עקורי בירעם ואיקרית. [...] כן. אני מסופק מאוד אם רוב העם יתמוך במינשר הבא ושר[...] תהיה מושתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של [...] ישראל. תקיים שיוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה [...] דת גזע ומין. תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות. [...] המקומות הקדושים לכל הדתות ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות". אם נציב דוכן ונחתים אזרחים על מינשר זה [...] יהיה חלקו של רוב העם איתנו.

עלינו להיות מרוצים שלפחות אז, כשחוברה מגילת העצמאות לא [...] לשאול את רוב העם.

[illegible]

קטלוג / יצאו לאור השבוע

- גורית זרחי: „רפנה ויולה"; זמורה־ביתן; סיפורת; 20.80 ש"ח.
- ל"נ טולסטוי: „מותו של איוואן איליץ'"; „סונטת קרויצר" [...] בהוצאה מחודשת; דביר; סיפורת.
- קרלוס קסטנדה: „האיש שבפנים"; זמורה־ביתן; סיפורת; 23.60 ש"ח.
- אלו רוב־גריה: „הקנאה"; דביר; סיפורת.
- י.י. זינגר: „האחים אשכנזי"; זמורה־ביתן; סיפורת; 39.15 ש"ח.
- לוק רינהארט: „איש הקוביה"; כנרת; סיפורת.
- הנרי ג'יימס: „הדמות בשטח"; כתר; סיפורת.
- דן בניה־סרי: „ציפורי צל"; כתר; סיפורת.
- אלפרד דבלין: „ברלין, אלכסנדרפלאץ"; כתר והקיבוץ המאוחד (הספרייה); סיפורת.
- דוד גרוסמן: „הזמן הצהוב"; הקיבוץ המאוחד וסימן קריאה; עיון; [...] ש"ח.
- יהודית הנדל: „ליד כפרים שקטים"; הקיבוץ המאוחד; תיאור מסע לפולין; 12.95 ש"ח.
- זאב צחור: „שורשי הפוליטיקה הישראלית"; הקיבוץ המאוחד; [...] ש"ח.
- ברברה טוכמן: „התנ"ך והחרב"; זמורה־ביתן; עיון; 28.60 ש"ח.
- שלום אטינגר: „הציונות, הבעייה הערבית והמנדט הבריטי"; [...] עיון; 13.90 ש"ח.
- סימה ושמואל לטיצ'בסקי: „הגשר פוצץ פעמיים"; ספריית פועלים; מורשת יהודית — מלחמת העולם השנייה.
- סלוואדור מנוחין: „קליידוסקופ משפחתי"; ספריית פועלים; חינוך ופסיכולוגיה; 18.50 ש"ח.
- דידי מנוסי: „עוד כדיחמין"; כנרת; הומור.
- אורית רז: „בָּרָדִי"; ספריית פועלים; ילדים; 10.40 ש"ח.
- נעים עריידי: תרגום לערבית של 4 ספרי ילדים („אני" של [...] „אליק בליק" של חיה שנהב, „מעשה בחמור" של אורה איתן [...] לגיל 4" של אורי אורלב); עם עובד; 6.25 ש"ח כל ספר.
- רפאל אלגרי (צ'צ'יק): „הפרח בגדר האפל"; כתר; ילדים.
- אלי סגל: „החברים שלי"; כתר; ילדים.
- דרור גרין: „גדירק מפלסטלינה", „בעלי כנף מפלסטלינה", [...] של הארנב"; עבודות פלסטלינה: רוני אורן; כתר; ילדים.
- „מפגשים": 2 מקראות לכיתות ג' ו־ד' בצירוף קלטות; עם עובד; [...] ש"ח כל מקראה.
- אלן פיליטו: „בישראל, נוהג לים המלח"; ספריית פועלים; שירה; [...] ש"ח.
- שלמה אֲבַיּוּ: „תעוקת השכבות"; ספריית פועלים; שירה; 10.40 ש"ח.
- ציפי שחרור: „שפה משותפת"; ספריית פועלים; שירה; 7.00 ש"ח.
- דן פגיס, „שירים אחרונים"; הקיבוץ המאוחד; שירה; 12.95 ש"ח.
- עוזי שביט, „שירה ואידיאולוגיה"; הקיבוץ המאוחד [...] העברית; 19.45 ש"ח.
- חמוטל בר־יוסף: „מטאפורות וסמלים ביצירת א.נ. גנסין"; הקיבוץ המאוחד; 23.50 ש"ח.

אזמל

חבר המועצה סניורה?

יש להניח, שיימצאו מספיק קיצונים, משני הצדדים, שימנעו בדרך זו או אחרת את היבחרו של עורך „אל פאג'ר" למועצת עיריית ירושלים. אבל הודעתו, התומכת בהשתתפות אורחי העיר הערבים בבחירות המוניציפאליות כבר עשתה, בעצם, את שלה. אלה הנואמים על „חיים משותפים", נבהלו, ובצדק, כי עמדתו של סניורה חושפת את ערוות הצהרותיהם, שאיש אינו מאמין בהן, ובוודאי לא הם עצמם. הוא המחיש, מה פירושו האמיתי של סיפוח.

חנא סניורה – אולי הם יחכימו?

עוד כמה הצהרות כאלה, ותומכי הספחה הטריטוריאלית ינצחו בבחירות הקרובות. אלא אם כן הנהגת אש"ף תציל את „התחיה" ואת „גוש אמונים" מצרה זו של הכרח להתייצב כפני המציאות המסופחת. תתנער מיוזמתו של סניורה או תחסל אותו בדרך זו אחרת. עד עכשיו הם עשו את מלאכת הלאומנים הישראלים באמנות.

אולי הם יחכימו? אני חושש שלא. ממש כמו אצלנו. אלהים חילק את הטפשות האנושית שווה בשווה.

גיורא מנור

תפס כותרת/צ'רלי ביטון

מבודפשט לכנסת ה־12

צ'רלי ביטון (38) יושב בכנסת ישראל מאז המהפך של 1977, על חשבון הקולות הערביים של רק"ח. בכנסת התשיעית והעשירית.

בעזרת גימיקים שונים ויוצאי־דופן, היה ביטון לח"כ פעיל ובולט מאוד בכנסת הנוכחית קפצה עליו השיגרה, ולהוציא קריאת־ביניים מימית פה ושם, הוא כמעט ואינו מורגש בגבעת רם. לעיתונות הוא הגיע בקדנציה הנוכחית פעמיים: בעקבות התפרצות אלימה נגד למפלגתם כמה מאות קולות.

לכן נראה, שהנסיעה להונגריה בראש משלחת פעילי שמאל לפגישה עם פעילי אש"ף, תטיב מאוד עם מעמדו הציבורי, בשמאל בכלל ובחד"ש בפרט. צ'רלי ארגן את המשלחת בצורה נבונה מאוד, הרחק מעיני התקשורת ומדעת הקהל הימנית המאיימת, בניגוד לנסיעת השלום הקודמת לרומניה. עברו הפעם הארגון, הגיבוש והטיסה בצורה כמעט חלקה.

צ'רלי ביטון, עוד בימיו הטובים, כשהתקשורת „לא התעלמה" ממנו.

כתב „קול ישראל", חיים זיסוביץ, ובעקבות חילופי דחיפות עם אנשי התחיה. זאת לאחר שהאחרונים ניסו לפגוע, לפני כשנה, במשלחת שלום סובייטית שביקרה בכנסת. הבינוניות והשיגרה שקפצו על ביטון החלו לכרסם במעמדו. מאחורי הקלעים החלו מאיר וילנר וחבריו לחפש איש עדות אותנטי אחר, שיכול אולי גם להביא כשחשוב המשלחת מהונגריה, ויהיו הישגיה אשר יהיו, יהפוך ביטון, לפחות למשך שבוע, לכוכב תקשורת, כחד"ש יירשמו בצד הזכות שלו הרבה מאוד נקודות. אין ספק, בבודפשט מבטיח צ'רלי ביטון לעצמו קדנציה רביעית בכנסת ישראל.

מוטי בסוק

רעל/שפה צה"לית

מב"מ, פפ"מ ופנ"מ

צודק חבר־הכנסת אמנון לין (ליברלים בליכוד), כשהוא דורש „לא לאפשר לקצינים להתבטא בלשון ספרותית לפי נטייתם האישית. מה ללשון ספרותית אצל קציני צה"ל? אתמול התבטא אחד: „מעשה נבלה", מחר יאמר אחר: „פרי באושים" ומחרתיים יגיד שלישי: „כדי ביזיון וקצף". ואנה אנו באים?

מוטב לאנשי הצבא שידבקו בלשון הצה"לית המשרתת את צרכיהם נאמנה. גם עולם המתנחלים יכול ללא קושי למצוא את מקומו בתוך שפה רבגונית ומשוכחה זו. לדוגמה: תקבע האקדמיה ללשון צה"ל, כי מב"מ פירושו: „מעשה בלתי מקובל", ואז יוכל כל אלוף פיקוד לומר: „הפעם מב"מ", שפירושו: „מה שעשו המתנחלים הלילה במחנה דהיישה, הינו מעשה בלתי מקובל".

אם יש צורך בביטוי מגוון יותר, למשל לתיאור אירוע כמעשה דניאלה, אפשר להחליט על: פפ"מ — „פעילות פרובוקטיבית מאורגנת", או לחילופין: פי"מ — „פוגרום יזום מראש", וכיוצא באלה אמירות בדרגות־חומרה הניתנות להוזה.

— אלוף הפיקוד, האם אתה מצטרף להגדרה שמעשה תושבי קרית־ארבע היו פפ"מ מובהק?

— חיובי.

— האם תמליץ, לפיכך, לנקוט באמצעי פנ"מ ופעילות נגד מתנחלים?

— שלילי, המושג „עוצר" מתייחס לבני מיעוטים בלבד.

— ואיך אתה מגיב להאשמה שאתה איש שלום־עכשיו?

— (בבריחות־דעת) אם להשתמש בביטוי מקובל בשפה הצה"לית, זה לא מזיז לי ביצה.

לזר

עורך „עמוד־אחורי": אפי לנדאו

ריגן „הוריד" את הדולר בתום פיסגת ונציה

هكذا من الأصل

דובר הבית הלבן, מארלין פיצוואטר ניסה לאחר מכן להבהיר את כוונת דבריו של רייגן, באומרו לעיתונאים: „הנשיא רוצה ביציבות". הערתו של רייגן גרמה מיד

והמנהיג הסובייטי מיכאל גורבאצ'וב. בראיון שהעניק לרשת הטלוויזיה „איי.בי.סי." אמר ביקר כי „טובים הסיכויים" שבוועידת נאט"ו, הנער־

בייקר הביע קורת רוח מתוצאות ועידת הפיסגה בוונציה בעניין המפרץ. הוא ציין, שהצרפתים והבריטים, המחזיקים יחידות ימיות בעלות עוצמה במפרץ הפרסי, הסכימו להשאיר אניות אלה באזור, כדי שיתנו חיפוי לאניות המניפות דגלי צרפת ובריטניה.

כשנשאל, אם מתכוונת ארה"ב לערוך התקפת מנע על בסיסי הטילים האיראניים בקרבת המפרץ, השיב בייקר: „אינני בטוח שארה"ב תנהג כך. כלל לא". עוד אמר, שהנשיא רייגן ומזכיר המדינה ג'ורג' שולץ לא הודיעו שהם מצדדים ביוזמה מעין זו.

ה„ניו יורק טיימס" כתב היום כי הממשל של הנשיא רייגן ירחיב את השימוש במטוסי סיור במפרץ, במסגרת התוכניות להגן על נתיבי השייט באזור.

העתון, המסתמך על פקידי הממשל, ציין כי מטוסים מדגם „אייוואקס" יופעלו בצורה כזו

אמר, כי הממשל מקווה להגיע לידי הבנה עם הקונגרס כדי שתתאפשר המכירה של 1,600 טילי קרקע־אוויר בסכום של 360 מיליון דולר במועד מאוחר יותר.

החלטת הממשל נתקבלה זמן קצר לפני שוועדת החוץ של הקונגרס עמדה להצביע על הצעת חוק שמגמתה לבלום את מכירת הטילים לסעודיה. מתנגדי העיסקה אמרו, כי יש להם מספר מספיק של קולות כדי להביא לביטול העיסקה, וגם קולות מספיקים, כדי לבטל וטו שהנשיא עלול להטיל בעניין זה.

ההצעה בדבר מכירת טילי ה„מייבריק" לסעודיה נתקלה בהתנגדות עזה, בעקבות התקפת האוויר העירקית שנערכה בחודש על הפריגטה האמריקאית „סטארק" במימי המפרץ הפרסי. סנטורים אמריקנים זועמים על כך, שסעודיה נמנעה מלהגיב במהירות הדרושה לבקשה אמריקנית, ליירט את המטוס העירקי שתקף את הפריגטה.

המשכים

הישראלים ונציגי אש"ף

(המשך מעמוד ראשון)

מאר, אולם כולם מחזיקים בגישה משותפת... הכרה באש"ף כנציג החוקי היחיד של העם הפלשתיני, ובעמדה שישראל חייבת להכיר בזכויותיו הלאומיות של העם הפלשתיני, לרבות זכותו למדינה עצמאית לצידה של מדינת ישראל".

עוד נאמר בגילוי הדעת, כי „ישראל חייבת להשתתף בוועידת שלום בינלאומית למזרח התיכון, בחסות האו"ם, ובהשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר לרבות אש"ף ו־5 החברות הקבועות במועצת הבטחון".

ביקורת על פרס

אבו עבאס, המכונה אבו מאזן, אמר כי משלחת אש"ף תומכת „תמיכה מלאה" בהצעותיו של ביטון. הוא מתח ביקורת על תמיכתו של שר החוץ, שמעון פרס, ברעיון הוועידה הבין־לאומית, בהדגישו: „הוא רוצה למנוע את השתתפותו של העם הפלשתיני. והדבר עולה בקנה אחד עם התנגדותה של ארה"ב להשתתפות כזאת".

אנשי המשלחת הישראלית עלולים לעמוד למשפט בשובם לישראל, מתוקף החוק האוסר על מגעים עם נציגי ארגונים עוינים.

צ'רלי ביטון אמר בהקשר זה, כי אנשי משלחתו באו לבודפשט במחאה על חוק זה, בהוסיפו: „ממשלת ישראל מתעלמת מן המציאות, שאינה מתירה שלום בינינו ובין הצד השני".

קבלת פנים

בין שמונה נציגי אש"ף היו שני חברים בכירים בוועד הפועל של הארגון: מחמוד עבאס וגנרל עבד אלרזאק יחיא. זוהי הנציגות הבכירה ביותר שנפגשה עם משלחת ישראלית בהרכב זה או אחר.

במשלחת הישראלית השתתפו נציגי השמאל, השכונות ועיירות הפיתוח.

קבלת פנים שנערכה אחרי המפגש הרשמי בחסות הוועד ההונגרי לשלום ואשר בה השתתפו חברי שתי המשלחות לשיחות חופשיות — בליווי כיבוד הונגרי ויינות — התקיימה באווירה נינוחה ומתוך אמון הדדי.

במיפגש הפומבי ישבו המשלחות משני הצדדים לעיני המון עיתונאים מכל רחבי העולם. פתח חבר הוועד הפועל של אש"ף אבו מאזן, שבירך את המשלחת הישראלית אשר גילתה לדבריו אומץ לב ובאה לפגישה עם אש"ף. הוא הביע סולידריות עם ארבעת האורחים הישראליים, העומדים למשפט בעוון השתתפותם במשלחת הציבורית הראשונה, שנפגשה עם אש"ף ברומניה.

אחריו נאם ח"כ צ'רלי ביטון, שהדגיש שבמשלחת הישראלית כל אחד מייצג את עצמו בלבד. אחריו נאמו שבע פרידמן ממושב מיתר, יוסף ישראל — עכו, אריה מכלול — באר־שבע, אלי טפר — מזכיר מפ"ם מירושלים, ויקטור אליוש — באר שבע, דורון וילנר מתל־אביב ומרדכי איש־שלום מירושלים.

לאחר מכן אבו מאזן השמיע דברי סיכום וח"כ צ'רלי ביטון הקריא הודעה בשם המשלחת הישראלית, בה נאמר: במשלחת הישראלית חברים בעלי השקפות פוליטיות שונות וכל אחד מיצג את עצמו. המשותף לכל חברי המשלחת הישראלית, היא ההכרה באש"ף כנציג הלגיטימי והבלעדי של העם הפלשתיני, כולל זכותם למדינה עצמאית בצד מדינת ישראל.

ההצהרה תורגמה במקום והושמעה בערבית ובאנגלית. ואז אבו מאזן בשם משלחת אש"ף הצהיר בפומבי על הסכמה מלאה של משלחת אש"ף להצהרה של המשלחת הישראלית. הוא הדגיש, שההצהרה זו היא בסיס לחיסול הסכסוך במזרח התיכון ולהשגת שלום צודק ישראלי־פלשתיני. הוא הכריז: זה רגע היסטורי שיש לנו הסכם של שתי המשלחות על הצהרה משותפת.

לאחר הצהרתו התחבקו והתנשקו שתי המשלחות וקראו לשלום צודק ישראלי־פלשתיני. חברי משלחת אש"ף אמרו שהצהרת משלחת ישראל היא בסיס לפעילות משותפת למען השלום ולפגישות נוספות מרובות בין משלחות מישראל ומשלחות פלשתיניות.

המשלחת הישראלית חוזרת ביום ראשון לישראל ובשעה 2 אחה"צ תקיים מסיבת עתונאים בשדה התעופה בלוד.

קבוצת אבו־נידאל, שפרשה מאש"ף, פירסמה אמש אזהרה המכוונת אל המארגנים והתומכים בפגישות הנערכות בהונגריה בין שמאליים ישראלים ונציגים של אש"ף.

„התנועה שלנו, המגנה בצורה נמרצת פגישות בוגדניות אלה, מזהירה את המארגנים ונותני החסות", נאמר בהצהרה שנמסרה לסוכנות ידיעות בינלאומית בביירות.

„המשמר" חמו"ל: עתון יומי
עתון וספר בע"מ
בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה:
רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב
טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 4-43360-3
המען למכתבים:
שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone. 378833 Telex 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' כורש 3. בניין סנטר חדרים 102–121. טל' 231161.
המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' מכתבר 11, טל' 673673.
המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

ראש אכ"א, אלוף מתן וילנאי:

צריך להכיר בתופעת כירסום במעמד צה"ל

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

„לא יהיה לנו ביטחון כולל, אורך נשימה ויכולת עמידה ברמה הלאומית ללא משק מתפתח, ללא חברה ערכית, ללא סביבה אנושית מעולה, שהנוער שלנו ירצה להיות חלק ממנה ולהשתתף בעיצובה" — אמר סגן הרמטכ"ל, אלוף אהוד ברק, ביום עיון בנושא „ערכים נוער וביטחון" שנערך אתמול באוניברסיטת ת"א.

סגן הרמטכ"ל אמר, כי על החברה להביט בעיניים פקוחות אל המציאות ולהאבק בתופעות יסוד, שלפעמים מאיימות לשמוט את הבסיס מתחת לזקיפות הקומה הפנימית האמיתית שלה.

„ביטחון ארוך־טווח היסטורי", אמר סגן הרמטכ"ל, „תלוי ביכולתנו להאבק בתופעה של „השריד הפלשתיני" שמחליף בהדרגה את „השריד הישראלי" בבניין המדינה, ביכולת להיאבק בכסף האמריקני, שיוצר בטווח ההיסטורי תלות מסובכת ומזיקה, חברה שתהיה מסוגלת להאבק בניכור של חלק מהנוער היותר טוב שלנו שמצביע ברגליים והולך לניו־יורק ולוס־אנג'לס, להיאבק בפערים חברתיים ועדתיים, במתחים בין חילוניים ודתיים, להיאבק על תרבות ועל אקדמיה עם חיוניות, ויכולת של התפתחות".

אלוף מתן וילנאי אמר, שצריך להכיר בתופעה החמורה של כירסום מתמשך במעמדו של צה"ל בישראל. „אני אחרון האנשים שחושב" — הבהיר ראש אכ"א — „כי הצבא לא צריך להיות תחת ביקורת, ולא צריך להיות פתוח לתקשורת ולתת תשובות לשאלות שנשאלות, גם כשהתשובות אינן נעימות. אולם, אנחנו נמצאים ממש בימים אלו ב„שדה מיטווחים" שזה אינו מקומנו, ונאלצים לתת תשובות לוויכוחים שאינם לגופו של עניין".

אלוף וילנאי הוסיף, כי יותר מפעם באחרונה נמצא צה"ל במוקד של ויכוח, אשר ביטחון המדינה לא מהווה בו נתון בכלל, אלא מיני דעות באלה ואחרות וזה כולל גם התנהגות כלפי צה"ל".

עד גרמני זיהה את „איוואן האיום" בברלין

ברלין המערבית. — עובר לשעבר במחנה מוות נאצי אמר בבית המשפט, כי צילומים של ג'ון דמיאניוק דומים לאדם שהיה ידוע אתמול לאסירים היהודיים כ„איוואן האיום".

אוטו הורן, בן 83, אמר זאת ביום השלישי והאחרון של חקירה ע"י פרקליטים יהודיים בבית משפט, בישיבה פומבית בברלין המערבית.

הורן, שבפניו הוצגו צילומים של דמיאניוק משנות ה־1940 וה־1950 אמר בבית המשפט: „הוא דומה לו" (לאיוואן).

כשנשאל ע"י פרקליטו של דמיאניוק מארק אוקונור, אם הוא בטוח במאה אחוז, השיב הורן: „זאת לא אוכל לומר, לא ראיתי אותו במשך 50 שנה".

(ע"ד)

תיקון טעות

בכתבה „בית של ערבי" ב„חותם" מהיום, במקום כיתוב לתמונה: „יקנעם — „מספיק רחוק", מהכביש", צ"ל: „הזורע — „המפעל „מספיק רחוק" מהכביש".

המערכת

טבלת־יאוש: עוד יומיים...
משיח
שם נצטרף אליו ונעלה עמו אל הכנסת...
ובא לציון גואל ושבו בנים לגבולם

„מקיץ נרדמים" לכיכר ציון ולכנסת – מודעה זו נתלתה במחתרת בחוצות ירושלים. גימיק פרסומי או חלומות בהקיץ?

מוכנים לעבודת הקודש

מאת עמירם כהן, כתב „על המשמר"

ב„מכון המקדש" בירושלים, מדווח הגליון החרדי „ערב שבת", החלו בהכנות מעשיות לקראת הקמתו של בית המקדש השלישי עם בואו של המשיח אי"ה – ואין הכוונה כאן למשיח האובססיביים של הרב (שילנסקי) על החמור. הכוונה לכלי המקדש. שנעשו בדיוק בהתאם לפרטי ההלכות לגבי המשקל המידות והצורות וכו'. כך. שבשעה שבית המקדש יעמוד על תלו ניתן יהיה להשתמש בהם מיידית..."

כל זאת מגלה לנו הרב ישראל אריאל (הזכור לנו מפרשת ימית). העומד בראש אותו „מכון המקדש". שיתמקם לו בגני הכנסת „חזון יחזקאל" המצוי ברובע המוסלמי (דווקא) שבעיר העתיקה.

בין הכלים שבנייתם כבר נסתיימה והם מוכנים לבואת המשיח מצויים המנורה, כיור הנחושת, מזרק הכסף, בגדי הכהנים, חצוצרות הכסף, ציץ הזהב (לא פחות מ־49 גרם זהב טהור), כלי הקטורת ואבנים מפולמות, שהם „אבני נחל שלא עבדו בהן המיועדות להקמת המזבח אי"ה.

„הכלים", מוסיף ואומר הרב אריאל הדוחה כל ספק בנושא „נעשו בהתייעצות עם גדולי ההלכה".

והרב שמואל שאקי, מי שהציב את הכלים הללו בתצוגה בבית הכנסת „חזון יחזקאל" מוסיף: „בבוא העת כשיקום המקדש, אפשר יהיה להקדיש כלים אלה לעבודות הקודש בעזרה ובהיכל".

אגב, בחצוצרות הכסף, שנעשו על־ידי הרב גץ הידוע גם כ„רב הכותל", כבר נעשה שימוש. הרב גץ תקע בהם בעת מלחמת לבנון מדי יום ביומו כדי, לדבריו, לעורר רחמי שמים.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 24/87 שהתקיימה ב־11/06/87 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך — 180,000 ש"ח זכה המספר 538658.

הפרס המצטבר בסך 100,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 380,000 ש"ח (כולל צבירה)

בסך — 12,000 ש"ח זכה המספר: 666977.

בסך — 6,000 ש"ח זכו המספרים: 044191, 585180.

בסך — 300 ש"ח זכו המספרים:

022155; 022626; 160942; 176459; 187700; 192007; 221687; 237325; 238188; 283079; 307508; 313127; 335987; 341954; 358234; 371949; 423244; 424706; 430432; 518602; 544340; 625319; 641584; 680024; 737099; 763992; 783435; 790347;

בסך — 150 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 3340

בסך — 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 839; 946

בסך — 16 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 492; 919

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 7 זכו בסך של — 2.50 ש"ח

בסך — 5 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:

029; 030; 085; 143; 174; 211; 321; 358; 367; 375; 418; 451; 499; 593; 625; 699; 707; 755; 802; 811; 928; 957; 966; 975

בסך — 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:

00; 05; 06; 10; 11; 18; 21; 22; 40; 41; 43; 44; 45; 48; 49; 56; 72; 81; 86; 88; 94; 97.

ביתנו שרוי באבל
חברתנו
תרצה קשת
איננה
ההלוויה תתקיים היום, 11.6.87, בשעה 13.00
המשפחה
וקיבוץ העוגן

הנשיא: שלטון החוק הגיע לשלב מסוכן של הרמת יד על חיילים

„הידרדרות חמורה במישור זה הגיעה גם לכך שנערכות „פעולות תגמול' נגד אוכלוסייה אזרחית ללא אבחנה" ☐ הנשיא הזכיר גם את הפגיעה בזכויות האדם כמו מעצר של שנה ויותר ללא משפט ☐ „העיתונות עורכת משפטים פומביים ואינה מכבדת הסוב־יודיצה"

הליקויים הקיימים בשלטון החוק בישראל מחייבים פעולה נמרצת בתחומים שונים. משום שההידרדרות החמורה במישור זה הגיעה לשלב המסוכן ביותר, עד של הרמת יד על חיילי צה"ל ו„פעולות תגמול' נגד אוכלוסייה אזרחית ללא אבחנה — אמר אתמול נשיא המדינה חיים הרצוג, בהופעתו בטקס חלוקת תעודות בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת ת"א.

הנשיא הוסיף, כי מעשים אלו ואחרים הם חמורים ביותר הראויים להוקעה ולכל מילות הגנאי. אין זו רק עבירה על החוק, אלא שלילת סמכותה של המדינה וסיוע ישיר לאירגוני הטירור ולאויבינו, השואפים להוכיח כי דו קיום בשלום אינו אפשרי תחת שלטון ישראל. „מוזר — התריע הנשיא — אך נוצר מצב בו פורעי החוק משני הצדדים מערערים במעשיהם על סמכותה של המדינה וחותרים תחת שלטונה".

הרצוג התייחס גם לבעייתיות שבסוגית דיני המלכות ועניני ההלכה ואמר: „חכמינו קבעו את הכלל „דינא דמלכותא דינא', אך למרבה הצער, יש במקומותינו בשנים האחרונות תופעה מסוכנת — של אנשים, מהם המתהדרים באיצטלא של דת ישראל, העושים דין לעצמם ופועלים בדרכים אלימות תוך הפקעת סמכותה של המדינה וסמכות הרשויות הממונות".

אין אכיפת חוקים מינהליים

הרצוג ציין, שבהזדמנות זאת אין בכוונתו לדבר בשבחי המערכת השיפוטית במדינת ישראל, אלא להתריע על פגימות, על פרצות ועל סכנות לשלטון החוק במדינתנו. לדבריו, אין נורמה ברורה של כיבוד החוק במדינת ישראל בעניינים שבין אזרח לרשות.

הנשיא ציין: בדיון בנושא שלטון החוק שערכתי בבית הנשיא לפני כשנה ורבע, הצהיר היועץ המשפטי דאז, פרופסור זמיר, כי אין כמעט אכיפה של החוקים האדמיניס־טרטיביים במדינה. המפקח הכללי של המשטרה דאז טען, כי אין לו די כוח אדם לטפל בבעיות החמורות הקיימות: פשע, רצח, סמים, פעולות נגד מחבלים וכו'. כך שלא ניתן כלל להקציב כוח אדם לאכיפת החוק האדמיניסטרטיבי.

מחיר יקר

לדעתי, אמר הנשיא, בחברה תקינה חייבות היו הצהרות אלה לעורר סערה כי בסופו של דבר חוקים אדמיניסטרטיביים נוגעים לכל אזרח ואזרח. אך התוצאה היתה קול דממה דקה.

הנשיא הוסיף כי בגלל התנאים החומריים שאליהם נקלעה המערכת המשפטית שלנו, אנו משלמים מחיר יקר בפגיעה חמורה ומתמשכת בשלטון החוק במדינה. פיגור כרוני בטיפול בתיקי המשפט, עינוי דין, סחבת בלתי נסבלת וכיוצא באלה — אין להם ולא כלום עם איכות המשפט ורמתו המעולה, אך הם פוגעים קשות בציבור רחב הנזקק למערכת המשפט, יוצרים ניכור ומכרסמים באמון שרוחש הציבור ליכולתם של בתי המשפט להוציא את הצדק לאור.

בושה וכלימה

בין מצבים הפוגעים בשלטון החוק ומערערים את יסודות המשפט ואת סמכות בתי המשפט, הזכיר הרצוג את החזקת אדם במעצר לתקופה של שנה, ולפעמים אף יותר, בטרם יישפט. הוא ציין כי־80% מהעצורים אינם מגיעים כלל למשפט, וכי רוב בתי המעצר שלנו הם בושה וכלימה לחברה המודרנית.

בנוגע לאי־כיבוד כללי הסוב־יודיצה אמר הנשיא כי אפילו מערכת המשפט מתעלמת מן הצורך לאכוף כללים אלה. כולנו עדים מדי יום ביומו לעריכת משפט פומבי מחוץ לכתלי בתי המשפט וקביעת אשמה של חשוד, מבלי שיש ביכולתו של האזרח להתגונן. ויעידו דברי הבג"צ בעניין נאפסו: אנו מביעים את מורת רוחנו על כך שבעת היותו של משפט זה תלוי ועומד בפנינו, הופיעו בכלי התקשורת פרסומים אשר חרגו בנוסחם מן המותר על פי החוק. הנשיא הדגיש: הקפדה על כללי הסוב־יודיצה ועל כללי האתיקה שנקבעו על ידי מועצת העתונות היתה מגינה על האזרח ועל שמו הטוב. אך דומה כי זכותו של האזרח לשמו הטוב אינה מטרידה איש, פרט לאזרח האומלל שעולמו ומשפחתו נהרסים. (עתי"ם)

יעל דיין: אין מנוס משיתוף ערפאת במו"מ לשלום

מאת אהרון ניר, כתב „על המשמר" באיטליה

רומא.— „על ישראל לנהל מו"מ עם אש"ף של ערפאת", אמרה ברורות יעל דיין בראיון ליומון הנקרא ביותר באיטליה „לה רפובליקה".

בתו של משה דיין, שספרה „אבי" הופיע כעת בתרגום איטלקי, השיבה לשאלת כתב היומון הרומי, אם יכיר ערפאת במדינה היהודית ויוקיע את הטרור, האם אפשר לגשת למו"מ עם מנהיג אש"ף לפי הצעת עזר ויצמן — ענתה יעל דיין ללא היסוס: „ודאי. פרס ברגע אחד עם ויצמן... למעשה הבענו כבר הסכמתנו לנהל משא ומתן עם מנהיגי אש"ף, כגון חנא סניורה, הידוע כקרוב מאד לערפאת".

יעל דיין אמרה: „אם ברצוננו להגיע לשלום כולל ובר קיימא עם הערבים, עם הפלשתינים, הכרחי לשתף את אש"ף במו"מ. חשוב שערפאת יהיה צד חשוב במו"מ כזה. סניורה מייצג אמנם פחות או יותר הפלשתינים של הגדה ושל רצועת עזה. אולם ערפאת מדבר בשם כולם, בשם כל הפלשתינים, בכלל זה 3 מיליון הפזורים על פני כל העולם הערבי. אם אנו רוצים לסגור פעם לתמיד הבעיה הפלשתינית, יהיה צריך יום אחד לשאת ולתת עם אש"ף של ערפאת".

לשאלה על ההתנגשויות בין יהודים וערבים בשטחים הכבושים, הביעה דיין דעתה שהזמן אינו פועל לטובת ישראל. „לערבים", אמרה „סבלנות של אנשי מדבר ואנו הישראלים חפוזים תמיד. אנו חיים לפי קצב אירופי, אמריקני, ובכך לערבים יתרון עלינו. יתרון שילך ויגדל במרוצת הזמן אם הסכסוך ימשך. פרס מודע לכך ומכאן מאמציו לפתיחת תהליך השלום".

3 יהודים אמריקנים נפגשו עם ערפאת בתוניס

מאת זאב בליצר, כתב „על המשמר" בארה"ב

וושינגטון.— 3 יהודים אמריקנים שבו זה עתה מתוניס, שם נפגשו עם ראש אש"ף יאסר ערפאת ועם מנהיגים פלשתינים אחרים.

הם אמרו, כי ערפאת להוט לפתוח בדו־שיח עם הקהילה היהודית האמריקנית, במטרה לעשות נפשות לרעיון כינון מדינה פלשתינית עצמאית וכן להגיע דרכם לדעת הקהל בישראל.

שלושת היהודים, הקשורים עם ארגונים למען השלום המצדדים בפתרון של שתי מדינות בא"י הם ד"ר ג'רום סגל, מרי אפלגן והילדה סילברמן.

סגל מספר, כי נפגש במשך שעתיים עם ערפאת וכן עם עוזרו הראשי פארוק קדומי. הוא אומר, שערפאת הביע את נכונות אש"ף לשאת ולתת עם ישראל ולחתום עמה על הסכם שלום על בסיס הסדרים בטחוניים, שיהיו מקובלים על ישראל ועל המדינה הפלשתינית.

בגוש אמונים הוחלט: אין לקחת החוק לידיים

מאת פנחס ענברי, כתב „על המשמר"

מזכירות גוש אמונים החליטה בתום דיון מרתוני אל תוך הלילה שאין לפעול בנושא הבטחון בשטחים באורח פרטי, וכי צה"ל הוא האחראי הבלעדי לבטחון.

החלטה זאת נחשבת הצלחה לקבוצה של יואל בן נון וחנן פורת, בניגוד לקו שנקט גוש אמונים עד כה. את הנוסח הזה הציע דווקא הרב לוינגר. יחד עם זאת החליטה מזכירות גוש אמונים שלא לגנות את המתנחלים בדהיישה, וקבעה כי צריך להמתין עד סיום ההליכים המשפטיים.

גם בקרית ארבע היתה ישיבה מרתונית על רקע אירועי דהיישה, ובסופה ניתנה סיעת כך וסיעת האופוזיציה המקורבת לליכוד את ראש המועצה שלום ואך, על כי הסתייג מן הפעולה בדהיישה. יחד עם זאת, סיעת כך עדיין לא פרשה מהקואליציה, אלא הודיעה כי תעשה זאת בעוד חודש.

השוה"צ ומפ"ם יקיימו עצרת למען השלום בסבסטיה בשבת

מאת כתב „על המשמר"

בשבת יקיימו אנשי השוה"צ, הקיבוץ הארצי ומפ"ם עצרת למען תהליך השלום בסבסטיה בשומרון, שבה התחילה תנופת ההתנחלויות. באי העצרת יקראו שלא להחמיץ את ההזדמנות לשלום, ויתריעו על תוצאות הלוואי של הכיבוש. כן יקראו לממשלה לשנות את סדר העדיפויות הלאומי ולהפנות את המשאבים מן ההתנחלויות אל השכונות ולמגזר היצרני.

כתבנו מעיר כי מערכת הבטחון מסייעת לעצרת. אבל השר רבין בקש לדחות אותה בשבוע, בגלל הרגישות הקיימת באיזור בעקבות אירועי דהיישה, אבל בסופו של דבר שוכנע לקיים אותה במועדה.

למושב חצבה בערבה
דרושים
* מזכירה לגיזבר (רווקה)
* אחראית למשרד מתנדבים (רווקה)
לפנות בטלפונים:
057-81442 ,057-81513 ,057-81511
●●●
* מדריך/ה חברתי/ת רווק/ה
* גננת לפעוטון של בני 2—3 (רווקה)
* מטפלת לגיל הרך
לפרטים נא לטלפן:
057-81511 ,057-81513 ,057-81475

יעקובי: העבודה תגיש בקרוב הצעת־חוק למשאל עם בנושא הוועידה הבינ"ל

מאת דורית גפן, כתבתנו לענייני מפלגות

השר גד יעקובי, אמר אתמול כי העבודה תגיש בזמן הקרוב הצעת חוק לכנסת לקיום משאל עם חד־פעמי בנושא הוועידה הבינ"ל.

בישיבת הלשכה אתמול אמר המזכ"ל בעניין הקדמת הבחירות, כי הוועדה שהוא השתתף בה יחד עם השר שחל וח"כ אדרי, נמנעה בכל הפגישות שהיו לה עם נציגי המפלגות להציע למפלגה או לאיש להכלל ברשימת המערך לכנסת הי"ב, כצעד להשגת רוב להקדמת הבחירות. ברעם גם דחה רינונים כאילו לא כל חברי הכנסת של מפלגת העבודה מסכימים להקדמת הבחירות. הביע בטחון כי אם תעלה הצעת חוק לפיזור הכנסת תצביע כל הסיעה בעדו.

לשכת מפלגת העבודה שמעה בהמשך על הכוונה לחדש את צוות ההתגוננות של המפלגה. כ"כ שמעה הלשכה על מבצע הסברה גדול שיערך בזמן הקרוב בקשר ליוזמת השלום. הלשכה אישרה את פתיחת המבצע הארצי. כתבתנו מציינת כי המבצע יכלול חוברות הסברה, סטיקרים, ודוכני החתמה. ב־20 בחודש זה יצאו לרחובות, ושבוע לאחר מכן מתוכנן מבצע ארצי גדול. בו ישתתפו פעילי מפלגה מכל הזרמים.

9 מיליון ד' — „קנס השמיטה" שיוטל על משלמי המיסים

כך עולה מחישובי משרד המסחר והתעשייה ■ מתנהלים מגעים עם 2 מדינות על ייצוא החיטה המוחרמת

מאת אורי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

ישראל מנהלת מגעים עם שתי מדינות למכור להן חיטה. אם יוסכם על יצוא חיטה ועל יבוא מקביל מארה"ב, תסתכם העלות לקופת המדינה ב־9 מיליון דולר. כך עולה מחישוב שנעשה במשרד התעשייה והמסחר, שהובא אתמול לידיעת חברי ועדת הכספים של הכנסת.

במשרד התמ"ס בוחנים דרכים אחרות כדי להתמודד עם משבר שנת השמיטה, ובמשרד מסכימים עתה להעניק לטחנות הקמח הפחתה של 10 אחוזים במחירי החיטה, בתנאי שיהיו מספיק טחנות שיסכימו לטחון חיטה מקומית. אתמול נמסר, כי הסדר זה יעלה לקופת המדינה 3 מיליון דולר.

במגעים עם שתי מדינות מדובר על יצוא של 180 אלף טון חיטה במחיר של 85 דולר לטונה, וארה"ב הסכימה למכור לישראל 200 אלף טון חיטה במחיר מוזל, אם ישראל תייצא כמות כזו עד ספטמבר.

נציגי מגדלי החיטה, שהופיעו בוועדת הכספים, תבעו לקיים את ההתחייבות שניתנה להם על־ידי הממשלה לקנות מהם חיטה במחיר 193 דולר לטונה. לדבריהם, נוצר פיגור בתשלום. שר החקלאות, אריה נחמקין, אמר כי יש להבטיח למגדלים את מלוא התמורה, בלא כל קשר לוויכוח שהתעורר עקב בעיית השמיטה.

הממשלה אמורה לדון בנושא זה בישיבתה ביום ראשון הקרוב.

הודחו קצין וחייל שפתחו באש על צוות טלוויזיה זר

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי, הדיח מתפקידים את הקצין והחייל שפתחו באש ביום רביעי בלילה על רכב של צוות טלוויזיה זרה, במחסום ארז בכניסה לרצועת עזה.

אלוף הפיקוד החליט להדיח את השניים בתום תחקיר שערך בראשותו אתמול אחר חצות. האלוף הגיע למסקנה, כי הקצין והחייל פעלו לכאורה בניגוד להוראות הפתיחה באש של צה"ל. נמסר כי במקביל נפתחה חקירת מצ"ח בעניין התקרית. ייתכן ויועמדו השניים לדין.

2 לבנונים נפצעו ממטען־צד ברצועת הבטחון

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

שני לבנונים נפצעו אתמול אחה"צ ברצועת הבטחון. המקרה אירע כאשר מטען צד התפוצץ ליד הכפר תלוסה בגזרה המרכזית ברצועת הבטחון בעת שרכב מקומי עבר במקום.

הפצועים פונו לביה"ח במרג' עיון.

כוחות צד"ל פתחו בסריקות באזור.

גרנות: ציוד ישראלי מתוחכם הגיע לידי צבאות ערב

מאת יצחק שור, כתבי בכנסת

נציג מפ"ם בוועדת החוץ והבטחון ח"כ אלעזר גרנות פנה אתמול ליו"ר הוועדה אבא אבן בתביעה לדון בהרחבה באמצעי הפיקוח שבהם צריכה הממשלה לנקוט כדי למנוע העברת מידע בטחוני של ישראל לידי גורמים זרים. ח"כ גרנות פנה לאבן בעקבות פרשת מכירתו של ציוד אופטי ישראלי לצבאות מדינות ערב, באמצעות חברה שהיתה שותפה לחברה הישראלית אל־אופ. מדובר בציוד לראיית לילה שהגיע בעיקר לצבאות עיראק ולוב. ח"כ גרנות סבור, כי הוועדה צריכה לדון במדיניות של יצוא נשק ישראלי מתקדם, מחמת אילוצים כלכליים.

לשרול ויזהר ורדי
ברכות
להולדת הבן
מאחלים:
משלחות אזור דרום
של השומר הצעיר

למרים ויהושע ברוך
לנשואי הבת
ארנה
ולזוג הצעיר בחגו
ברכות לבביות
בית „על המשמר"

מוסף□שבת

עורכת: עדה סער עריכה: שולה כ'יקלוריא עיצוב גראפי: רחל רביר

אלוף האלופים

אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע, שהיה גיבור השבוע, קבע סוף סוף עובדות חדשות. לא עוד עמידה מן הצד, מילוי פקודות כנגזר מן התפקיד, אלא התייחסות הולמת לפורעי חוק ופורצי מחסומים

אבי בניהו

שבוע לפני התפרעות הגדולה של המתנחלים במחנה הפליטים בדהיישה, עמד האלוף עמרם מצנע, ואתו סגל הפיקוד הבכיר של פיקוד המרכז, בראש כוח צה"ל שפעל בתוך המחנה. באותו ערב הושמו בהסגר ונבדקו כמה אלפי פליטים, וכתים במחנה נוקו מכרוזי הסתה ואמצעי לחימה.

כשעות הלילה של המבצע שהה האלוף מצנע בלב מחנה הפליטים, הוא ניצל את השעות כדי לבקר בבתי התושבים ולהאזין להם.

ההצצה החטופה הזו אל לב הבעיה עשתה משהו לאלוף.

מספר קצין בכיר שהיה בשטח: „יכולת להרגיש שלגביו אין מדובר במחנה פליטים בלבד. מצנע ראה את הבעיה האנושית הקשה, את מצוקת הפליטים, את העוני, הרעב, הריקנות. כל אלה נגעו לליבו. יכולת לראות באותו לילה קצין צבא שלא יכול להינתק מבחינה רגשית ממה שקורה סביבו".

חבריו הטובים של האלוף עמרם מצנע לא הופתעו השבוע כשגילו כי הוא נטל שוב את תפקיד החלוץ המרכזי, וכי עליהם לתמוך בו וללכת אחריו. כך היה בעת פינוי ימית, במאבק עם המתנחלים, וכך בשעות השיא של השקר והמכשלה במלחמת לבנון.

המתנחלים של „גוש אמונים" והפוליטיקאים של הימין זוכרים גם הם את עמרם מצנע מתקופת ימית. כבר אז התגלע ויכוח בינו לבין פטרונים, ח"כ יובל נאמן, שאמר „אם במטה הכללי יושב קצין בעל השקפת עולם כזאת, אין פלא שמתרחשים בו אירועים קשים".

השבוע, לאחר ההתפרעות האלימה של מתנחלים במחנה הפליטים בדהיישה, בחר האלוף במלים „מעשה נבלה" כדי לבטא את תחושתו, את תחושת חבריו ואת תחושת כולנו. בצה"ל, יש להניח, נשמו לרווחה. מצנע פרץ את הדרך להתייחסות הולמת כלפי פורעי חוק ופורצי מחסומים ונגד אלה המכים את חיילי צה"ל, פוגעים בכבודם ושמים אותם לקלס.

חודש ימים בתפקידו החדש כאלוף פיקוד המרכז, 20 שנה לנוכחות צה"ל בשטחים, ועמרם מצנע, המסמל אולי את רוח המטה הכללי החדש, הופך לסמל לאומי.

מצנע, בן 42, נשוי ואב לשלושה, נולד בקיבוץ דברת שלמרגלות הר התבור. כילדותו עזבה המשפחה את הקיבוץ ועברה להתגורר בקרית־חיים. משם פנה מצנע לפנימיה הצבאית בחיפה. ב־1963 התגייס לצה"ל ועשה את מרבית דרכו בחיל השריון במגוון תפקידי פיקוד ומטה.

בכל מלחמות ישראל מצא עצמו עמרם מצנע בתפקידי פיקוד. הוא נפצע פעמיים, בששת הימים וביום כיפור, והוא נושא על חזהו את עיטור המופת ואת צל"ש הרמטכ"ל. מפקדיו מאותן מערכות זוכרים אותו לטובה ומעריכים מאד את יושרו, חריצותו ועקשנותו. האלוף (מיל.) אביגדור בן־גל (יאנוש), שהיה מפקדו הישיר במשך שנים, אמר עליו באחד הראיונות: „מצנע הוא הקצין הכי טוב בצה"ל, וזה משפט שאינו מחייב הוכחה".

עם ישראל לא ידע מיהו עמרם מצנע עד ספטמבר 1982, תקופת הכזב והלבנוני. כותרות ענק מאותה תקופה מלמדות כי תא"ל עמרם מצנע, מפקד בית־הספר לפיקוד ומטה של צה"ל, ביקש לצאת לחופשה עד ששר הביטחון שרון יסיים את תפקידו. המדינה רעשה וגעשה, וכמוה גם צה"ל. עבור מרבית החברים במטה הכללי ובקצונה הבכירה של הצבא, שהיה כבר בשלב של הכנת ההנצאה הגדולה, שוב היווה מצנע את החלוץ, מי שאמר לשרון בדיוק את מה שהם חשבו.

שרון קרא אותו לשיחה, ניסה לדבר על לבו ונכשל. מנחם בגין שמע גם הוא ממצנע את דעתו על מלחמת לבנון, אך רק לאחר לחצים כבדים מצד חבריו לקצונה הבכירה שב מצנע לפקד על החזית הצפונית בלבנון.

מצנע פרץ ככר או אל תודעת הציבור כקצין אמיץ, כן, שאינו חושש לומר את דעתו, תהיה קשה ככל שתהיה.

אריק שרון וחבורתו לא שכחו למצנע את הפרק הזה. לימים, כשיחליט הרמטכ"ל החדש דן שומרון למנותו לאלוף פיקוד המרכז, יגייס אריק שרון את כל כוחו ומרצו כדי לסכל את המינוי. הוא שלח שליחים לדן שומרון וביקש גם מיצחק רבין לא לאשר את המינוי. רבין ושומרון היו בטוחים שמצנע הוא האיש המתאים ביותר לתפקיד הקשה והמסובך של אלוף פיקוד המרכז.

חודש בתפקיד הספיק לאלוף מצנע כדי לחוות דעתו על מעשה הבריונות של המתנחלים. ב„גוש אמונים" חלוקות הדעות באשר לתגובה. יודעים שם היטב כי נפשו של צה"ל נקעה מההתנהגות האלימה של המתנחלים, הנוטלים לידיהם את החוק ויורים באופן חופשי תוך סיכון חיילים וערבים מקומיים.

השבוע, לאחר התקרית בדהיישה והתבטאותו של מצנע, אמר לי קצין בכיר בפיקוד המרכז, כי מצנע לא „החליק" בלשונו אלא אמר את מה שהוא חושב. „מצנע אומר את הדברים בסגנונו הדוגרי, הצברי והקיבוצניקי. הוא מבטא את תחושתם של מפקדי חיילי צה"ל הנאלצים כל פעם מחדש להתמודד ולהיאבק במתנחלים הללו. מצנע אינו שמאל ואינו ימין. הוא צה"ל, והצבא זה הדבר היחידי שמעניין אותו", אמר הקצין.

אחר־כך באה התביעה מהימין הקיצוני לפטר את מצנע. אמרו שאין מדובר במתקפה על הצבא אלא במלחמה אישית כלפי „אלוף שמאלן". ח"כ דוד מגן, איש של אריק שרון, הציע להעביר אותו לפיקוד צפון, כאילו המלחמה בחיזבאללה קלה יותר מהמלחמה במחבלים הערבים ובמתנחלים היהודים פורעי החוק בשטחים.

בחודש ינואר 1986, כשסיים את הפיקוד על עוצבה סדירה, קיבל עמרם מצנע דרגת אלוף. הוא עבר אז להתגורר עם משפחתו בקיבוץ עין־גב כתושב. באותה תקופה התמנה מצנע לתפקיד עוזר ראש אג"מ במטה הכללי, וצה"ל הטיל עליו משימות נוספות רבות, כמו הקמת גדר המערכת בצפון, קשרי צה"ל עם מדינות בעולם, ריכוז נושא ההתכוננות של הצבא והעורף בנושא לוחמה כימית, ולאחרונה ריכוז צוות מטכ"לי מיוחד שנועד להכין תכנית הדרכה לחיילי צה"ל העומדים לעבור תקופת תעסוקה בשטחים.

מצנע, צעיר האלופים במטכ"ל, נודע כגנרל אמיתי, קצת מופנם ועצור, בעל חשיבה מקורית עם איזון נכון בין מרכיבי המנהיגות והתכתה. מין קצין כזה שצה"ל צריך הרבה דוגמתו.

כשאמר דעתו על „אירוע דהיישה" אילץ מצנע את שר הבטחון, הרמטכ"ל ועוד רבים אחרים לתמוך בדבריו ולהצטרף לגינוי. הוא פתח את השער לתקופה חדשה בשטחים וביחסי צה"ל עם פורעי החוק.

בראיון לעיתונות, עם קבלת דרגת האלוף, אמר מצנע: „כשיושבים בלב המערכת מצפים ממך שתשפיע השפעה ישירה יותר, ונדמה לי שיש יותר תסכול, כי אתה נעשה שותף להנהגה כוללת. כשאתה רואה טוב יותר את הדברים, אתה יודע טוב יותר את מגבלות השינויים שאפשר לעשות, ויחד עם זה עליך האחריות. נשארתי בצבא כי היה לי חשוב להיות קרוב למוקדים שבהם משפיעים ומתעסקים בעיקר. עיקר העיקרים במדינה הוא הצבא, וזאת בעצם גם עבודה ציבורית", אמר עמרם מצנע, וכפי שלימד אותנו בשבוע האחרון הוא בהחלט גם התכוון לכך. □

קיסר והברפלד ינסו לשכנע את ניסים להגמיש עמדותיו

אתמול הסתיים הדיון בין נציגי ההסתדרות לאוצר באווירת משבר כשכל צד מתחפר בעמדותיו

מאת א. קווה
כתבנו לענייני עבודה

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי ייפגשו הבוקר עם שר האוצר משה ניסים, בלשכתו בירושלים. בפגישה ינסו השניים לשכנע את ניסים, כי על משרד האוצר והממשלה להגמיש את העמדות במשא ומתן על הסכמי שכר בשירות הציבורי כדי למנוע תסיסה בקרב העובדים.

במו"מ אשר התחדש אתמול בתל־אביב, נבע פער עמוק בין ההסתדרות והמעסיקים הציבוריים, והישיבה הסתיימה באווירת משבר. הוועד הפועל של ההסתדרות ידון ביום ראשון במדיניות המקצועית וייפה את האגף לנקוט בכל הצעדים האופרטיביים הדרושים עד כדי השבתה כללית של המשק אם משרד האוצר לא ישנה את עמדותיו.

להשחיר את הפנים

הישיבה אתמול התקיימה בצוותים מצומצמים. מטעם ההסתדרות השתתפו חיים הברפלד, סגניו אפרים זילוני, מאיר גת וראשי איגודים מקצועיים: שרה זילברשטין, יעקב אוניקובסקי, זלמן שנקמן, ראובן בן עמי, משה בית דגן ויצחק רז. בראש נציגות האוצר עמד הממונה על השכר, הילל דוראי, וכן נציגי השלטון המקומי והמוסדות להשכלה גבוהה. כן נכח יעקב דנון האמור לתפוס את מקומו של דוראי בתפקיד הממונה על השכר בראשון ביולי הקרוב.

דוראי אמר בפגישה הדלוחה, כי אין צורך בהעלאת שכר כלשהי משום שלדבריו גם אם לא תשולם כל תוספת שכר ב־1987 יהיה השכר הריאלי בשנה זו גבוה יותר מן השכר ב־86. הוא גם הבהיר שהממשלה איננה מוכנה לדון בפתרון יסודי לבעית שחיקת גימלאות הפנסיונרים התקציביים, וגם לא בתביעת ההסתדרות להפחתת מספר שעות העבודה השבועיות במיגזר הציבורי ל־40 שעות. בצאתו מהישיבה אמר דוראי כי ההסתדרות דורשת תוספת של 30 אחוזים, דבר שהמשק אינו יכול לעמוד בו. כתגובה אמר הברפלד שאין שחר לדברי דוראי, וכי האוצר מנסה להשחיר את פניה של ההסתדרות.

הברפלד אמר בישיבה שלא תיתכן הגיגת העלאות בעוד השכר יישאר קפוא. הוא טען כי הממשלה שגתה קשות משום שלא היקצתה משאבים, במסגרת תקציב המדינה להסכמי שכר חדשים. „אם הגורמים האחראים באוצר על ענייני המשק סבורים שכך אפשר יהיה לקיים שירותים ציבוריים תקינים ומסודרים [illegible] יחסי עבודה מסודרים, [illegible] המציאות את עיניהם בעתיד [illegible] רחוק", דברי הברפלד.

לאוטמן דוחה את [illegible]

קיסר שהיה אתמול [illegible] המועצה המקומית מגדל העמק [illegible] אמר, כי הוא מתכוון [illegible] באוזני ניסים שיש להגיע [illegible] בנושא השכר בהקדם האפשרי, בעיקר בגלל האפשרות של [illegible] בחירות, היכולת לעלות למשק [illegible] עתק. עוד אמר קיסר [illegible] שינויים ברפורמה, תוך הגדלת [illegible] של העובדים, דמי [illegible] למעסיקים וירדכן את [illegible] יהיה צורך להיטיב את השכר [illegible] וההכנסות הנמוכות.

נשיא התאחדות התעשיינים ויו"ר לישכת התיאום של [illegible] הכלכליים דב לאוטמן אמר אתמול לשר האוצר משה ניסים, [illegible] ביקור בשני מפעלים [illegible] גוש דן, כי הוא מצפה מהממשלה [illegible] לשלם תוספות שכר אלא [illegible] פריון מרוד. הוא הזהיר כי [illegible] השכר באופן ריאלי עלולה [illegible] במשק להשתבש ולכן [illegible] הממשלה לעמוד בפרץ ולמנוע [illegible] תוספות ריאליות. [illegible] התעשייתי פרטי לא [illegible] שעה משא ומתן על הסכמי [illegible] חדשים.

הרפורמטור הגדול מחפש מירשם חדש

שר האוצר סייר אתמול במפעל „אינטרפארם" בקרית־[illegible] ברחובות. השר היה אורח של נשיא התאחדות התעשיינים דב לאוטמן ומנכ"ל המפעל דר' אהוד גלר.

המפעל מייצר תרופות ומתמחה במיוחד בתרופות לטיפול [illegible] ההרפס וסוגים מסויימים של סרטן הדם.

בצילום: שר האוצר עם המארחים. לא נמצאה במקום תרופת פלא לתחלואי הכיס של השכיר שעבר טיפול בשיטת ה„רפור־טומציה" של ד"ר נסים. (צילום: י.פ.פ.א/כפיר סער)

50

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
מנהל מוסיקלי: זובין מהטה

הודעה למנויים

שבידיהם כרטיסי־כניסה לחזרה הכללית

ביום א', 14.6.1987

אנא, שימו לב!

תחילת החזרה בשעה 10.30 לפנה"צ

(ולא אחה"צ כפי שנדפס)

אתכם הסליחה

נציגי ישובים בגולן מבקשים מחיקת חובות

מאת יהודה צור,
כתב „על המשמר"

נציגי ישובי רמת הגולן והבקעה שנפגשו אתמול עם רה"מ יצחק שמיר, מבקשים מן הממשלה לאמץ את הצעת ועדת המשנה של ועדת רביב להסדר המושבים. ראשי ישובי הגולן והבקעה מתנגדים להצעות האוצר אשר משמעותן לדברי ראשי הישובים המשך המצב הקיים ללא פתרון למצוקתם הכלכלית של הישובים.

איתן ליס, יו"ר המועצה האיזורית גולן, אמר אתמול שהישובים מבקשים שהאוצר יאמץ את המלצת ועדת המשנה אשר הציעה בשעתה מחיקת חובות בסך 160 מיליון דולר מן הישובים. בנוסף לכך מרכזת ההצעה על פריסת חובות בסך 210 מיליון דולר לתקופה ארוכה. איתן ליס הוסיף שהישובים מבקשים גם לא לשלם ריבית בעד שנים נוספות של פריסת החובות כדי להקל על הבראתם הכלכלית של הישובים. ראשי הישובים שנפגשו עם רה"מ יצחק שמיר מסרו שהוא הבטיח לבדוק עם שר האוצר את האפשרות ללכת לקראתם.

שביתה בחב' החשמל [illegible]

[illegible]גדי חברת החשמל של מזרח ירושלים שבתו אתמול שביתת שבת, במתקני החברה בירושלים.

עובדי החברה שבתו במחאה על הסכמת הנהלת החברה המזרח ירושלמית להגיע להסדר עם משרד האנרגיה על זיכיון החברה הירושלמית לאספקת חשמל לשכונות הערביות בלבד, וויתור על אספקת חשמל לשכונות היהודיות, בתמורה להארכת הזיכיון ב־10 שנים נוספות.

העובדים שבתו גם במחאה על כוונת הנהלת החברה לפטר עובדים בעקבות צמצום אספקת החשמל. למרות השביתה, העמידו העובדים צוותי כוננות לטיפול בתקלות.

(עתים)

● בג"ץ ציווה בצו על תנאי על ראש הממשלה, המחזיק בתיק הפנים, לנמק בתוך 30 יום מדוע נרשמו 4 ילדי משפחה מעולי אתיופיה כנוצרים, בעוד ששלושה ילדים אחרים נרשמו כיהודים.

נאנסי ריגן מודדת מסכה באחת מחנויות התחפושות המסורתיות בככר סן מרקו בוונציה.

(צילום: אי.פי)

חוסיין נועד עם ראש ממשלת סוריה

רבת עמון. — חוסיין מלך ירדן קיבל אתמול ברבת עמון את ראש ממשלת סוריה עבדל ראוף אל קאסם ואת חברי המשלחת שבראשה הוא עומד.

קודם לכן נועדו חברי המשלחת הסורית לשיחה שנמשכה שלוש שעות עם ראש ממשלת ירדן זאיד אל ריפעי, סגן ראש הממשלה עבדל ואהב אל מג'אלי, שר החוץ טאהר אל מצרי ושרים אחרים. בשיחה זו דנו בעיקר ב„יחסים הכלכליים בין שתי המדינות והדרכים לפתחם".

ראש ממשלת סוריה בא לרבת עמון בליווי שר החוץ פארוק אל שערה, שר הפנים מחמד רבאש ושר התחבורה יוסף אל אחמד.

(ע"צ עדר)

● למעלה מ־10 אלפים בני נוער מחו"ל יבואו לארץ הקיץ, במסגרת מפעלי הקיץ של מחלקת הנוער והחלוץ, בסוכנות היהודית.

● מאות מתושבי אום אל פאחם השתתפו אתמול בצהרים בטקס חנוכת מרפאת קופ"ח חדשה שתשרת את 18 אלף תושבי המקום.

המשכים

אחים הורביץ

(סוף מעמוד ראשון)

האחים הורביץ קיבלו לפני כעשר שנים את האמפריה הכלכלית של אביהם, יגאל הורביץ, היום שר בממשלה, שכללה את מפעל „טנא נוגה", „המחלבות המאוחדות", „ארניר", „מפעלי בקר", חברות להשקעות ונדל"ן וחברות נוספות. לאחר שמכרו את מפעלי החלב, התרכזו יוני ויואב הורביץ בחברות ההשקעה, ברכישת אדמה בירו"ש ובעסקים בחו"ל, שכללו חוות בפורטוריקו ובונצואלה. הם גם פעלו בבורסה והשתלבו בעיסקי השוק האפור.

במחצית השנייה של 1986 גברה הסתבכותם הכלכלית ובנובמבר 86' החל בנק לאומי במו"מ עימם, כדי להגיע להסדר מוסכם לפתרון בעיית החובות שלהם. הדיונים נמשכו באופן אינטנסיבי יותר בשבועות האחרונים, אבל האחים הורביץ לא הציעו לבל"ל הצעה סבירה שתאפשר פתרון — אפילו להחזר החובות לטווח ארוך. בעקבות זאת החליט הבנק לנקוט נגדם בצעדים משפטיים.

אביהם, השר יגאל הורביץ, אמר אתמול, כי בניו לא יפנו לממשלה או לוועדת הכספים של הכנסת בבקשה לעזרה. עוד אמר יגאל הורביץ, כי זה 10 שנים הוא אינו מעורב בעיסקי המשפחה ומה שקרה לבניו קרה לרבים במשק. „מצער אותי שהם הגיעו למצב כזה, לאחר שהשקעתם הייתה צמודת דולר, בגלל ששילמו ריבית ריאלית של 100 עד 120 אחוז בשנתיים האחרונות", אמר הורביץ.

תאצ'ר זכתה בבחירות

(סוף מעמוד ראשון)

על־פי תחזית זו, תזכה תאצ'ר לרוב של שישים ושמונה מושבים בפרלמנט בן 650 מושבים.

התחזית הממוחשבת של רשת הטלוויזיה העצמאית, אשר מדייקת בדרך כלל בתוצאות, לא הפתיעה אמש איש בבריטניה, בה הימרו אתמול על תוצאות הבחירות במקום ההימורים המסורתיים על סוסים. נצחונה של ראש הממשלה הבריטית, על אף נסיגה קלה של הימים האחרונים עקב הצהרותיה בנושא האישפוז הממלכתי, נגרם בעיקר עקב חיזורנם של יריביה, המדיניות הבלתי פופולארית בנושאי ביטחון של הלייבור, והאפקט האפסי של שלושת מיליוני המובטלים על מערכת הבחירות.

אם אכן זכתה תאצ'ר בבחירות ברוב שהבטיחה תחזית רשת הטלוויזיה העצמאית, תתקרב ראש הממשלה הבריטית לשאיפתה להנהיג את שנת האלפיים בדאונינג סטריט מספר 10.

תחזית נוספת אשר הוכנה ע"י הבי.בי.סי. התנבאה, כי תאצ'ר תזכה ברוב של עשרים ושישה מושבים בלבד — בהשוואה לרוב של 144 מושבים שבה זכתה בבחירות של 1983.

התחזית האחרת, שבוצעה ע"י רשת הטלוויזיה איי.טי.וי., הייתה מושתתת על ראיונות עם מצביעים, כשעה שיצאו מן הקלפיות, במאה אזורי בחירות שבהם היו התוצאות מוטלות בספק, והנחשבים כבעלי השפעה מכרעת על תוצאות הבחירות בכללותן.

על־פי תחזית זו, יזכו השמרנים ב־359 מושבים, הלייבור — ב־243 מושבים, ברית המרכז ב־24 מושבים, ואילו 24 המושבים הנותרים יתחלקו בין מספר מפלגות קטנות.

ואילו התחזית של הבי.בי.סי. היקצתה לשמרנים 338 מושבים בלבד, ללייבור 261, ולברית המרכז 26. מפלגות אחרות יזכו על־פי תחזית זו ל־25 מושבים. על־פי תחזית זו תזכה, איפוא, תאצ'ר ליתרון מוגבל בלבד, של לא יותר מעשרים ושישה מושבים.

„27% מהאוסטרים הם אנטישמים"

27 אחוזים מן האוסטרים הם אנטישמים, כך עולה ממחקר שנערך [illegible] הנשיאות של קורט ואלדהיים. 6 אחוזים מצעירי אוסטריה אינם יודעים מי היה היטלר [illegible] על כך מסר אתמול ד"ר היינץ קינצל, מנכ"ל הבנק הלאומי האוסטרי, ומראשי „הגוורקשאפטן" (האיגודים המקצועיים) באוסטריה, במסיבת עיתונאים בבית מלון בתל אביב.

במסיבה נכח שגריר אוסטריה בישראל ד"ר אוטו [illegible]

ד"ר קינצל ציין כי 7 אחוזים של אוכלוסיית אוסטריה הם בעלי דעות קדומות [illegible] ועוד 20 אחוז הם אנטישמים [illegible]

[illegible]

(עתים)

הזדמנות

הקרעים הנחשפים והולכים בין המתנחלים מאפשרים למערכת הביטחון לצאת נגדם. ביקורו של האלוף מצנע במחנה הפליטים דהיישה עשה הבחנה בין הקיצונים היהודים לבין שאר המתנחלים. ההבחנה הזאת מאפשרת למערכת הביטחון לפעול נגד עושי הצרות, בלי להכריז מלחמה על כולם

תושבת מחנה הפליטים דהיישה מחזיקה תרמילי כדורים שפלטו רובי המתנחלים תצלום: י.פ.פ.א.

פנחס ענברי

מי שהתרשם מאירועי דהיישה, כאילו המתנחלים הם אנשים גסים ואלימים, אינו אלא טועה. אדרבא, מתברר כי צומח בתוכם דור חדש, עדין־נפש, רגיש ואיסטניס, שנפשו הרכה נפגעת מן המפגעים הרבים הפזורים בסביבתו.

הנה מה שמצאנו בעלון של המתנחלים בנפת בנימין: מתברר כי בעת האחרונה עורכים בתי־ספר־שדה בהתנחלויות „סקר מפגעים". ביוזמת בית הספר בעופרה ומתברר כי „כבר בשלבים הראשונים של הסקר מתברר שכמות המפגעים אדירה, ומנגד — רמת הפיקוח ואכיפת החוק של המנהל האזרחי שואפת לאפס:

„1. מאות מחצבות פועלות... חלקן ללא רשיון, תוך יצירת מפגעי זיהום והשחתת השטח.

„2. עשרות רבות של מנסרות אבן פועלות ללא פיקוח, תוך השלכת פסולת אבן גרוסה, ומי ניסור לבנים בשולי הכבישים.

„3. כמויות אדירות של ביוב מארמות, ללא טיהור, אל תוך הנחלים ומי התהום.

„4. בניה פראית, ללא תיכנון, סוגרת צירים, פוגעת בשטחים בעלי חשיבות ארכיאולוגית.

„5. מאות מזבלות בשולי כפרים ובצדי דרכים מהוות מוקד להפצת מחלות ולריבוי להקות כלבים המעבירים כלבת".

במשפט אחד — בלי לומר זאת במפורש — המפגע הגדול של בית־הספר־שדה בעופרה הוא חיים ערביים שוקקים סביב ההתנחלויות — ובעיקר הבנייה הערבית.

המתנחלים מתבקשים אפוא לדווח על כל מפגע. „ואם אפשר פרטי הרכב או מספר תעודת הזהות של גורם המפגע". כלומר, כל מתנחל צעיר ורענן הוא בבחינת מפקח על הבנייה הבלתי חוקית, ומוסמך לדרוש מ„גורמי המפגעים" להציג את תעודת הזהות שלו.

בית־ספר־שדה בעופרה איננו רק בית־ספר־שדה, אל גם בית־משפט־שדה — והוא קובע כי את הקולר יש לתלות ברמת הפיקוח והאכיפה הירודים של המינהל האזרחי. את העתקי התלונות יש להפנות אפוא אל כתובתו של ראש המינהל האזרחי, תת־אלוף אפרים סנה.

לא עוד ילדים מפונקים

המגמה הזאת מבטאת היטב את תיסכולם של המתנחלים מן המצב החדש בשטחים. כאשר ראשי מערכת הביטחון אינם מתייחסים אליהם עוד כאל ילדים מפונקים, ממהרים לתת להם כל צעצוע שחשקה נפשם בו, ומעלימים עין ממשוגותיהם.

למה נכחד — לא נכון לומר כי צה"ל גזר את יחסו למתנחלים רק על־פי אמות מידה בטחוניות אוביקטיביות. היו לובשי מדים שנטו חסד למתנחלים, והיו אחרים שלא כל־כך. רפול, כאשר היה רמטכ"ל, ראה בהם שותפים מלאים בשמירת הביטחון בשטחים, שיתף אותם בלא מעט דיונים בטחוניים, ובימיו הגיעו לידיהם, אולי בלי ידיעתו, מסמכים מסווגים ביותר בעניינים שונים, כולל מידע על ראשי הוועדה להכוונה לאומית. מידע זה היה אחד המקורות ממנו צמח רעיון הפיגוע בראשי הוועדה להכוונה לאומית. שכן, אם נתנו להם לחוש כי הם שותפים לקיום הביטחון, ומגיע לידיהם, בבלי דעת, מידע מסווג על ראשי הוועדה להכוונה לאומית, הרי התוצאות אינן בוששות לבוא.

מתאם הפעולה בשטחים באותם ימים, האלוף דני מט, ערך סיבוב פרידה בין המתנחלים כאשר סיים את תפקידו, ואמר להם בפירוש כי קני המידה לשיבוצו של קצין צה"ל בשטחים הוא יחסו להתנחלויות.

לפיכך, כאשר המתנחלים אומרים היום: ‚מדיניות ביטחון נכונה' הם מתכוונים לימים היפים ההם, שבהם מדיניות הביטחון הנכונה היתה בעצם דיכוי הערבים.

אי־אפשר בשום פנים לומר כי רפול השאיר אחריו מופת לחיקוי אחרי לכתו. אדרבא, היחס לערבים מאד

גם האלוף משה לוי עדיין נהג מידת סלחנות כלפי המתנחלים. הסיבה נעוצה אולי בתקופה הארוכה שבה היה הרמטכ"ל אלוף פיקוד המרכז, ועדיין נהג לשתף את המתנחלים בדיונים על ביטחון שוטף באזור. אבל, את השינוי כלפיהם מצד לובשי המדים החלו המתנחלים לחוש מאלוף פיקוד המרכז באותם ימים, האלוף אורי אור. חילוקי הדעות בינם לבינו יצאו אל מעל לפני השטח, כאשר האלוף חלק על דעתם בקשר לחומרת הסכנות שביידוי האבנים, והעז להביא לפני הרמטכ"ל נתונים אחרים מנתוני המתנחלים לגבי שיעור התופעה. כסנקציה נגד האלוף סירבו המתנחלים להשתתף בישיבה שזימן הרמטכ"ל רב־אלוף לוי על מצב הביטחון בשטחים.

הרצון להפיס את דעתם של המתנחלים נמשך בימי האלוף ברק, לאחר שקיבל את פיקוד המרכז מידי האלוף אורי אור, והדבר בא לידי ביטוי חיצוני כאשר ניאות לכתוב מאמר בבטאון מועצת יש"ע ‚נקודה', (3.10.86). על נושא הקרוב מאוד ללבם של המתנחלים — „המאבק בטרור". המאמר, אגב, מעולה ואין למצוא בו תימוכים לטענות המתנחלים שבמסגרת המאבק בטרור צריך לגרש את מיידי האבנים, ושאר טענות. יש לזכור כי מועצת יש"ע חלוקה היום עם גוש אמונים ביחס אל לובשי המדים, ומועצת יש"ע, המוציאה לאור את ‚נקודה', פירסמה השבוע הודעה ובה נתנה אמון מלא בכוחות הביטחון.

אבל בימי האלוף ברק היתה זאת מועצת יש"ע שהשתתפה באירגון חסימת הדרך „שלום עכשיו", והשתתפה בביזוי לובשי המדים ובהם האלוף ברק עצמו, כאשר לא שעה לפקודות לפנות את מחסומי הדרך.

הגנה מרחבית וכוונה פוליטית

המדיניות הזאת באה לידי ביטוי ממש עם פרישתו של רב־אלוף לוי, כאשר ניתנה הוראה לעקור את שורות הפרדסים הראשונות בקלקיליה לאחר רצח המתנחלת עופרה מוזס. השיקול „הבטחוני", היחיד כמעט, היה להפגין את דעתם של הפוגרומצ'יקים היהודים. קשה להאמין כי לאחר אירועי דהיישה ובאלון שומרון ייתן הוראה דומה.

עם זאת, חייבים להדגיש, כי אין לראות בשום אופן ברב־אלוף לוי ובאלוף ברק מתנגדים נאמנים של רפול. אדרבא, בעניינים המהותיים הם הלכו נגד התפיסות הבסיסיות של המתנחלים, ורק בעניינים שוליים הלכו לקראתם, אולי כדי לרכך את המכות עליהם.

עניין מרכזי אחד הוא הוראות הפתיחה באש, והאחר הוא יחידות הצבא המיוחדות למתנחלים במסגרת ההגנה המרחבית.

בימי רפול ושרון נוסחו הוראות הפתיחה באש על־פי מתכונת נוהל מעצר חשוד, וכבר הזכרנו בעניין זה כמה פעמים בעבר. בעניין ההגנה המרחבית — המתנחלים הוצאו מתוך יחידותיהם האורגניות בצבא והוקמו להם יחידות מיוחדות בשטחים, במסגרת הגנה מרחבית. כאשר הכוונה הפוליטית ברורה: שיתוף המתנחלים במדיניות הבטחון על־פי תפיסות רפול, כלומר דיכוי הפלשתינים. ויש המרחיקים לכת ומוסיפים: כדי לזרז את הגירתם מזרחה. בשעת מלחמה עם ירדן — שהיתה אמורה להיות פרק ב' של מלחמת „הקונספציה הגדולה", לאחר מלחמת לבנון — לא מן הנמנע שבראשו של מישהו עלה הרעיון לייעד את יחידות המתנחלים לפעול במגמה זאת.

לא צבא כצה"ל יעשה זאת, ואסור ליחס מגמה כזאת לרמטכ"ל, אפילו הוא רפול, אלא קיצונים מתוך המתנחלים המגוייסים, עלולים היו לגרום לפרובוקציות שיסתיימו בבריחה המונית. צריך לזכור, כי בין „קריאות הקרב" הידועות של המתנחלים, אותן שמענו בעיקר בקלקיליה, היתה גם הקריאה „דיר יאסין"! רפול לא התכוון לזה. קיצונים מבין המתנחלים — כן.

עם לכתו של רפול, הלכה עמו התפישה הזאת של יחידות ההגנה המרחבית. היחידות לא פורקו, אבל נוהרים שלא לגייס אותן לפעילות בשטחים.

למען האמת, לא כל המתנחלים שבעי רצון מן ההגנה המרחבית, ומן הסכנות הגלומות בה. רוב המתנחלים מתנגדים להן, ומעלים סכנה של הידרדרות למלחמת אזרחים: „בקיומן של יחידות בעלות אופי כזה והפעלתן במשימות ה„מתאימות להן", טמון זרע הפורענות של מלחמת אזרחים. על־פי שיטה זו, יחידת „מתנחלים" „תטפל" בערבים, ויחידה ללא מתנחלים תפנה מתנחלים; יחידה חילונית תאכוף מחללי שבת. והדתיים יצייתו רק לרבנות הצבאית. איש על מחנהו ועל דגלו.. ובסופו של דבר „יטפלו" אלה באלה.

מסקנתו של שבח שטרן: „יש לפרק את הגמ"ר (ההגנה המרחבית) לפני שההגמ"ר ‚יגמור' אותנו..".

המתנחלים אינם רוצים אולי בהגנה מרחבית, אבל הם תובעים תחליף והוא — משמר אזרחי, ובעניין זה נתקלו בקיר אטום.

„לא תא"ל — אלא מר סנה"

לא זו בלבד. גם האצבע הקלה על ההדק, תחת הכותרת „נוהל מעצר חשוד", באה אל סיומה. כשם שלא פירור רשמית את יחידות ההגנה המרחבית, כך גם לא שינו את כותרת נוהל מעצר חשוד, אלא שינו את התוכן. האלוף ברק הדגיש עוד, כי מותר לירות רק בתנאים שאפשר להוכיח הגנה על החיים, ואת הדברים חיזק ביתר תוקף האלוף מצנע.

אבל לא רק בענייני הבטחון השוטף חשים המתנחלים כי הקרקע בוערת מתחת לרגליהם — גם המדיניות הננקטת מזכירה להם את פרעושה הגגות של ימית — והם אינם ממתינים להיאבק בצה"ל מעל גגות קרית־ארבע, אלא כבר עכשיו.

האלוף מצנע איננו היעד הראשון. יריות נישש הם כבר ירו, כפי שראינו נגד האלוף אור, אבל בעיקר לא מצא־חן בעיניהם ראש המינהל האזרחי ביהודה ושומרון, תת־אלוף אפרים סנה. בעבודת איסוף מודיעין ראויה לשבח, הצליחה אגודה הקרויה ‚אלישע' — אזרחים למען יש"ע (יהודה, שומרון, עזה) בראשות עורך־הדין אליקים העצני, להכין מסמך המוכיח „כיצד מתבצעת התוכנית להצמחת המדינה הפלשתינית־ירדנית בתוך ומתוך הרחם של המינהל האזרחי' (10.1.87). המסמך מלקט פרט לפרט כדי להוכיח, כי יש מדיניות מכוונת המתואמת בין ישראל וירדן, שעיקרה החזרת אדמות המדינה לידי הערבים, הרחבת שטחי השיפוט של העיריות, מתן רשיונות בנייה ביד נדיבה, והעלמת עין מבנייה בלתי חוקית, והחלפת העובדים הישראלים במינהל האזרחי בעובדים ערבים. כל זאת, תוך הכרה זוחלת באש"ף בידי משרד החוץ הישראלי, כדי להצמיח את המדינה הירדנית־פלשתינית. כאמור בכותרת המסמך. ‚אלישע' איננה מכירה, ככל הנראה, בסמכויותיו הצבאיות של תת־אלוף סנה, מכיוון שאין פונים אליו בדרגותיו אלא. ‚מר אפרים סנה'...

הרושם העיקרי הוא, שמה שמציק לאגודת אלישע באופן מיוחד הוא הבניה הערבית ‚הפרועה', אם כי מחברי המסמך מרגישים, כי הם אינם נגד בנייה ערבית סבירה, על־פי צרכי האוכלוסיה. קשה להשתחרר מן הרושם, שלחברי האגודה קשה להתרגל לתנאים החדשים, שאינם מפנקים את המתנחלים. היום לא קל לערבי להוציא רשיון־בנייה. אותם ראשי עיריות ישראלים, שהיו בכמה מקרים חברים של המתנחלים, אם לא היו מתנחלים בעצמם, לא פתחו את ידם בעניין זה. ואם לאט לאט התחילו להבין את מצוקות הערבים. כמו ראש עיריית חברון זמיר שמש — הם זכו למכתבי נזיפה מעליבים מצד המתנחלים, חוץ מזה היו שטחים עצומים שהוצאו מתחום הבנייה או השימוש החקלאי לערבים, כמו שטחי אש, מרחק של חמש מאות מטרים מכל בסיס צבאי או התנחלות, אסור לבנות יותר מבית אחד בכל חלקה בת דונם, אסור לבנות במרחק של 100 מטרים מכל כביש. (וזה מזכיר את הדרישה ל‚גלח' את שורות הבתים הראשונות ביישובים שמתוכם משליכים אבנים, כלומר לא רק איסור בנייה מראש אלא גם בדיעבד...) ובנוסף על־כך הוכנה תוכנית לסלילת אוטוסטראדות שלה מעלות רבות, חוץ מן המעלה של התחשבות בצרכי האוכלוסיה הערבית, ובתנאי היישובים הערביים.

לעניין הזה גם גייסו איסור בנייה ב‚שמורות טבע' או בשטחים ארכיאולוגיים, (חוץ מתל רומיידה, כמובן...)

שחיתות, התחשבנות וגינויים

בתנאים הקשים האלה, כמעט טבעי שהתפתחו מעשי שחיתות, והם נחקרים על־ידי המשטרה. אלא מה, המתנחלים מנסים להביא לידי הדחת תת־אלוף סנה בגלל החקירה הזו בתואנה שיש לו ‚אחריות מיניסטריאלית'...

אולם בל נטעה לחשוב, כי תת־אלוף סנה הוא ‚הקורבן' היחיד או העיקרי. על הכוונת: המערכת הצבאית כולה. ב־9.1.87 פירסם בטאון מועצת יש"ע ‚נקודה' מאמר על בתי־המשפט הצבאיים, והגיע למסקנה, כי ‚נטיות פוליטיות מכתיבות את גזרי הדין'. בעל המאמר, תאמינו או לא, הוא איש שצבר נסיון אישי בהליכים משפטיים בענייני טרור, הלוא הוא הבחור המצויין חגי סגל.

הקרעים הנחשפים והולכים בין המתנחלים, מאפשרים למערכת הבטחון לצאת נגדם. ביקורו של האלוף מצנע במחנה הפליטים דהיישה עשה הבחנה בין ‚הקיצונים היהודים' שירו לתוך בתי המחנה, לבין שאר המתנחלים. ההבחנה הזאת מאפשרת למערכת הבטחון לפעול נגד עושי הצרות שבין המתנחלים, בלי להכריז מלחמה כללית על המתנחלים.

כאופן כללי אי אפשר לבוא ולומר, כי מה שקרה בדהיישה מייצג את כלל המתנחלים. ומפקד הכח, סא"ל בנצי דיאמנט, העיר, כי אפילו בקרב אלה שבאו לדהיישה, וראו לאן הדברים מתגלגלים, היו שהביעו הסתייגות נמרצת בר במקום, והסתלקו. אבל, לא צריך לשמוח יותר מדי על ‚מתנחלים מתונים'. כל אחד והשיקולים שלו. מזכיר מועצת יש"ע מתחשבן עם גוש אמונים על רקע המחלוקת בין הליכוד לתחייה — אבל הוא עצמו עתיד לעמוד למשפט על אירועי המחסום לחברון. ראש המועצה המקומית בקריית־ארבע, גינה — אבל לא יכול היה לעמוד בגינויו זמן רב. הוא יצא בהודעת גינוי, לא משום שהוא צדיק גדול, אלא מכיוון שיריבו במועצה המקומית, צבי קצובר, סינגר על מעשה המתנחלים בדהיישה.

היה מוזר לשמוע, כי בדהיישה עברו המתנחלים על כלל ברור, שאין לוקחים נשק להפגנות... רק לפני כשנה היה אירוע דומה בחלחול. כאשר המתנחלים לא שעו לחיילי צה"ל ופרצו לתוך העיר הנמה את שנתה. תוך יריות אל גגות הבתים, וגרימת נזק לדודי שמש ולמכוניות. חברי מועצה השתתפו באותה התפרעות, תוך שימוש בציוד של המועצה המקומית, כמו מכשירי קשר. ההבדל בין חלחול לדהיישה לא היה על אלו כללים עברו המתנחלים, אלא במידת הנחרצות של צה"ל לפעול נגדם.

דוגמה מובהקת אחרת של פגיעה בחיילי צה"ל ובמפקדיו היתה לפני כשלוש שנים, בסוף תקופתו של משה ארנס כשר בטחון. המתנחלים ניסו להעלות את השוק הסיטוני בחברון באש, כדי לקבוע ‚עובדות', ולהעביר גם את השוק הסיטוני אליהם. הם מנעו מרכב כיבוי־אש לכבות את השריפה, רב ירה באוויר והשתולל כאחוז אמוק, וכאשר נעצר, התנפלו המתנחלים על רכב צה"ל ושחררו אותו בכוח. חיילים ומפקדים ספגו מכות ועלבונות. ועל אחד המפקדים צעקו המתנחלים: נשרוף אותך כמו ששרפנו את השוק..

היה מי שרצה להעמידם לדין, אבל היו אחרים שחשבו אחרת — והם שקבעו. □

מאחורי הגדר בדהיישה — המתנחלים תובעים משמר אזרחי

צילום: רחמים ישראלי

‚מדיניות ביטחון נכונה', אומרים המתנחלים. הכוונה, כמובן, לדיכוי הערבים...

צילום: רחמים ישראלי

קשר הדמים

פרעות קישינוב הניבו שירה עברית חדשה, תנועה לאומית ומדינה עברית. פרעות דהיישה יניבו שירה פלסטינית חדשה, תנועה לאומית ומדינה פלסטינית. כתבידם של סופרים פלסטיניים צעירים מוכיחים עובדה זו באופן ברור וחותך: הסלמת אלימות גוררת הסלמת אלימות. פרעות גוררות אחריהן קריאה מצד סופרים פלסטינים צעירים להתקוממות, להתייצב מאחורי כוונות הרוכים. וזה ציטוט.

חבטים טוחות זו מעלת במציאות כל עוד מושתתת החשיבה הלאומית על תבנית חשיבה של כובש ונכבש. הכובש מאמין שהוא זקוק לנכבש כדי להישרד — והלא רבים פוחדים אצלנו מפחדה העם העברי עם בוא השלום — והנכבש מאמין שהוא זקוק לכובש כדי להתגבש כהוויה לאומית. כל עוד נתונות האומה העברית והאומה הפלסטינית בתבנית חשיבה זו, כל עוד מושתתת המדיניות שלהן על תבנית ניגודים זו — ימשיך הקטל ההדדי. כי מחשבת הניגודים היא קשר דמים.

מחשבת ניגודים, שהיא קשר דמים, ניתן להתיר במחשבה. התרת מחשבת הניגודים תביא לשינוי המדיניות ולפעולה מתאימה באזור. כדי להתיר סבך ניגודים מדמם זה צריכים סופרים ואנשי־רוח עבריים ופלסטינים לעמוד יחד ולומר בבירור, כי לא האומה העברית ולא האומה הפלסטינית זקוקות זו לזו כדי להתקיים כהוויה לאומית. לכל היותר הן זקוקות זו לזו לשם שכנות טובה.

מכאן ההיענות הגדולה לקריאתו של מחמוד דרוויש לסופרים עבריים לבוא ולהיפגש עם סופרים פלסטיניים בחו"ל. משלחת זו, השלישית מאז נחקק אצלנו החוק, שביקש להקפיא את תבנית הכובש והנכבש, והקפיא את הדם — תהיה המשלחת החשובה והנבונה ביותר שהציב חוק זה. אנשי־רוח עומדים יחד עם אנשי־רוח, ומתוך אמונה ברוח הם אומרים כיום: די לתבנית הכובש־הנכבש. די למחשבת הניגודים שהתירה את הדם. די לרצח.

אילן שיינפלד

הסתבך

בארה"ב מחכים למהלך הבא של כהנא. אם יישבע אמונים למדינת ישראל, אפשר יהיה לחדש את הניסיון לשלול ממנו את אזרחותו. אם יוותר על חברותו בכנסת, ייפגע מעמדו בקהילה היהודית

דליה רפאל, וושינגטון

החלטת יו"ר הכנסת לשלול מהרב כהנא את זכויותיו כחבר כנסת, כל עוד לא נשבע לה אמונים, תפגע במעמדו בארה"ב בשני המישורים בהם הוא נאבק שלא לאבד אחיזה: המשפטי־לגלי והיהודי־הסברתי (כולל מקורות המימון שלו).

מבחינה משפטית המצב מורכב ועדין. בית־משפט פדרלי מחוזי בברוקלין קבע (בפברואר 86'), שאין לשלול את אזרחותו האמריקנית של הרב כהנא, כיוון שלא נמצאה הוכחה מספקת לכוונתו לוותר עליה. בית־משפט לערעורים דחה את הערעור שהוגש על כך. לכאורה, ההחלטה ברורה. אולם למעשה, הערעור תלוי ועומד והוא עשוי לקבל תנופה וחיזוק, במקרה שהרב כהנא ימלא אחר דרישת השבועה לכנסת, ובכך יוכיח למעשה על נאמנותו המלאה למדינת ישראל ולחוקיה. בשבועת האמונים יהיה משום שינוי בראיות הנחוצות להוכחת כוונתו לוותר על אזרחותו האמריקנית, מעשה אקספטריוטי ברור ודבר שהיה סלע המחלוקת בבית המשפט.

אם יוותר על חברותו בכנסת ועל ניסיון לרוץ בבחירות הבאות, ייפגעו קשות מעמדו בקהילה היהודית בארה"ב והלגיטימציה הכרוכה בו. גם החסינות הפרלמנטרית ממנה הוא נהנה ומחסרונה הוא עלול להינזק — לא תהיה עוד.

ב־1985 נשללה ומנית, אזרחות ארה"ב מהרב כהנא. זה קרה כאשר משרד החוץ האמריקני קבע שביצע "מעשה אקספטריוטי מכוון", בהופכו לחבר כנסת. כאמור, ערעורו התקבל, ודרכונו האמריקני הושב לו. בהמשך התפתח ויכוח ציבורי בישראל ובקהילה היהודית בארה"ב. השאלה היתה: האם רק חזר במלואה על השבועה הנדרשת מכל חבר־כנסת, האם מלמל דברים בלתי ברורים, או לחילופין, האם הוסיף לנוסח השבועה, כך שתהפוך בלתי מחייבת לגביו. חוסר הבהירות, האופייני לדרך פעולתו של כהנא, נותר בעינו.

בנובמבר 1986, בעת ביקור בארה"ב, הופיע כהנא "במועדון העיתונות הלאומי" בוושינגטון.

"הפגיעה העיקרית כתוצאה מאובדן האזרחות ומניעת כניסתו לארה"ב תיגרום לניתוקו מ"סם החיים" — הכספים אותם הוא אוסף כאן. מדובר בסכומים גדולים, אם־כי, שוב, בדרך האופיינית לו, לא ברור בדיוק מה נעשה בכספים ומי בדיוק מממן אותו"

בחור צעיר שישב בקהל, דניאל בראון, התיז עליו דיו ארגמן במעשה מחאה סמלי על דברי הטפתו העלולים לגרום לשפיכות דמים. (אגב, עד היום קיים הכתם, שלא ניתן להסירו, על שטיח רצפת "המועדון". יודעי דבר אומרים שהרב כהנא לא יוזמן לשם עוד, ארועים כאלה אינם מוסיפים לשמו הטוב של המוסד היוקרתי).

במהלך הכנת ההגנה המשפטית של דני בראון בדקה עורכת הדין שלו, דבורה כ"ץ, מסמכים רבים הקשורים בכהנא במשרד התובע המחוזי בברוקלין. באקראי נתקלה גם בהצהרה בשבועה שלו, שבאה לסתור את הטענה כי ויתר על אזרחותו האמריקנית מתוך רצונו החופשי. במסמך מספטמבר 1986 הצהיר "לא נשבעתי לכנסת כנדרש. אמרתי את דברי השבועה: ואשמרה תורתך לעולם ועד". כן הסביר, כי השבועה לקוחה מספר תהילים ושכוונתו היתה לשנות את הנוסח התקני של השבועה ולהרגיש את חובתו הראשונה לאל.

למרות שלא היה בגילוי זה כדי לשנות את החלטת בית־המשפט, וגם דני. בראון הפסיד במשפטו, מייחסת כ"ץ חשיבות רבה לפרסום המסמך ברבים. לדעתה אין ערך לחשיבות חשיפת כהנא, מעשיו ו"מה שהוא מייצג", שכן קיימת נטייה בציבור היהודי בארה"ב להימנע מלהתקרב או לגעת בכל מה שקשור בו. הגישה הזו משחקת לידיו ומאפשרת לו להמשיך בפעילותו ובריכוז הכספים, המגיעים ברובם מיהודות ארה"ב. "רוב היהודים משוכנעים כי הכסף נתרם לישיבות ובתי־חולים ואינם יודעים דבר על תנועת כך", היא מסבירה.

פיחות במעמד

כ"ץ ושותפתה לין ברנאבי מעריכות כי אם יישללו החברות בכנסת והחסינות מהרב כהנא

אצבע אלוהים — "הדובה הראשונה היא כלפי האל"

הוא עלול לעמוד בפני קשיים גם עם מערכת המשפט בארה"ב, כיוון שעדיין תלויות ועומדות נגדו תביעות פליליות שלא התבררו. גם מעמדו בקהילה היהודית עלול להיפגע קשות. אם ישבע אמונים לכנסת, סביר שהדבר יביא לשלילת אזרחותו האמריקנית, בכל מקרה. הפגיעה העיקרית, כתוצאה מאובדן האזרחות ומניעת כניסתו לארה"ב, תיגרום לניתוקו מ"סם החיים" — הכספים אותם הוא אוסף כאן. האופציה שלו יקרה מאד ומדובר בסכומים גדולים, אומרת כ"ץ, אם כי, שוב, בדרך האופיינית לו, לא ברור בדיוק מה נעשה בכספים ומי בדיוק מממן אותו.

כנגד גישתן של השתיים טוענים יהודים אמריקניים אחרים ששלילת אזרחותו של כהנא תיצור תקדים מסוכן לגבי אפשרותו של יהודי להחזיק באזרחות כפולה, אמריקנית וישראלית, מצב שהוא יוצא דופן מבחינת החוק האמריקני. כך תיפגע, הם אומרים, ההכרה במצבו המיוחד של העם היהודי וביחסים המיוחדים השוררים בין ארה"ב לישראל. יש גם המרחיקים לכת, ביניהם עורך הדין של כהנא, צ'רלס סימס, ואומרים כי בטיעוני משרד החוץ האמריקני יש משום "הזמנה לאנטישמיות", כיוון שנאמנותו של יהודי למדינת ישראל נתפסת כחוסר נאמנות לארה"ב.

אברהם סופר, היועץ המשפטי האמריקני, הכחיש, בזמנו, כל כוונה כזו בטיעוני המשרד. הוא הוסיף והדגיש שגם הוא עצמו יהודי בעל "רגשות חוקים ביחס לישראל". ועוד אמר — "גם רגשותיו הדתיים של כהנא לא היו רלוונטיים לעניין, לולא אמר בבירור ובפומבי כי בגללם איננו חייב לשמור אמונים לארה"ב, וכי הוא רוצה לשמור על אזרחותו, רק על מנת להבטיח את אפשרות כניסתו לגבולותיה".

מקורות במשרד החוץ והמשפטים בארה"ב מעריכים שהטקטיקה שתינקט עתה תהיה של המתנה. המתנה למהלך הבא של כהנא. במקום לנקוט תהליך משפטי מסובך וארוך הם מצביעים על הבחירות העומדות להיערך בישראל, לכל המאוחר בעוד כשנה וחצי. אז יידרש כהנא שוב להישבע אמונים למדינת ישראל, ולו כמועמד לכנסת בלבד. אם יעשה כן, יהיה בכך שינוי בסטטוס־קוו המשפטי בארה"ב שיאפשר את חידוש הניסיון לשלול ממנו את אזרחותו האמריקנית.

דבי כ"ץ ולין ברנאבי רואות בהחלטת הכנסת האחרונה ניצחון גדול לכוחות הפרוגרסיביים בארה"ב ובישראל. התקדמות בחשיפת "פרצופו האמיתי" של הרב כהנא וערעור הלגיטימציה ממנה הוא נהנה כחבר כנסת בישראל.

לשפוך את המים עם התינוק

שלי יחימוביץ

ביום חמישי לפני שבוע, בשעת לילה מאוחרת, דווח באחד מבסיסי צה"ל, סמוך לים המלח, על תנועה חריגה ומאסיבית באזור קיבוץ קליה. קצין צעיר וכמה חיילים הגיעו למקום, ומצאו כמה עשרות עובדי מקורות, מצוידים בציוד כבד ועוסקים בחפירות. "זה טיול מאורגן של מקורות", הסבירו העובדים לקצין.

במהלך הטיול המאורגן הזה חיבלו העובדים בצינור מי ההשקייה של מטע התמרים בקליה.

עובדי "מקורות" מצאו עיסוק חדש, נוסף להנחת קווי מים: הריסת קווים בפעולת מחאה וזעם. אגודת מי־תמר היתה, אולי, השעיר לעזאזל של סכסוכים והסלמה בחברה

הם חפרו לעומק כמה מטרים, קרעו את הצינור, שקוטרו שנים־עשר צול, והניפו אותו באוויר. החבלה נעשתה בארבע נקודות לאורך הצינור. עובדי מקורות רצו להבטיח בוודאות שאנשי קליה לא יוכלו לתקן בקלות את הצינור.

האירוע הבלתי נתפס הזה היה שיא (לעת עתה) של סכסוך מתמשך, שמעורבים בו כמה ישובים שלחוף ים המלח, חברת מקורות ונציב המים. הקיבוצים של חוף ים המלח סובלים מבעייה מתמשכת וקבועה של מחסור במים. לפני שלוש שנים התארגנו הישובים קליה, מצפה־שלם, אלמוג, בית־הערבה ועין־גדי — למציאת פתרון לבעיית המים. אחד הרעיונות שהועלו — ניצול השפכים המגיעים ממזרח ירושלים. שפכים אלה זורמים בנחל קידרון הסמוך, וניתן, לאחר טיהור, להשתמש בהם לחקלאות.

"מקורות" עושה עכשיו פעולות נקם והפחדה. הם כועסים על כל פרוייקט טיהור המים, כי הם רואים עצמם בלבתים על כל מפעלי המים בארץ"

התפרצות זעם ספונטנית

הישובים החלו לברר את עלות הפרוייקט. עלות החצעה של מקורות נראתה להם בלתי סבירה. מבירורים שעשו, עלה כי הקמת המתקן לטיהור שפכים והנחת הצינורות — עולה כשליש מהסכומים שמדברים עליהם במקורות. הישובים הקימו אגודת מים אזורית, "אגודת מי תמר" והפקידו את הפרוייקט בידי חברה פרטית.

הפעלת הפרוייקט היתה כרוכה בניצול קו מים קיים, שאורכו כשניים וחצי ק"מ. בקו זה לא השתמשו שנים. הסוכנות היא שמימנה את הקמתו, והוא נשאר בנאמנות מקורות והוגדר כרכוש ממשלה. האגודה ביקשה להעבירו לנאמנותה. במכתב ששיגר נציב המים צמח ישי ליוסף צופי, יו"ר אגודת מי תמר ואיש קליה, מאשר הנציב את ההעברה המבוקשת. הנציב מודיע כי הוא מאפשר לאגודה להשתמש בקו במסגרת מפעל "קולחי קידרון", לצורך הספקת מטעים בצפון ים המלח. השימוש, כותב הנציב, אינו כרוך בתשלום, אך הוא ניתן מתוך שהמשתמשים לא ידרשו סיבסוד מאוצר המדינה. המכתב נשלח ב־30 באפריל, והוא מטעו אל יוסף צופי ואל מנכ"ל מקורות יחזקאל [illegible] בשבוע שעבר טען דובר מקורות כי במקורות לא התקבל מעולם מכתב כזה.

הסידור הזה לא מצא חן, מאד לא מצא חן בעיני מקורות, ובעיקר בעיני העובדים. אין זכות קיום יש לחברת החשמל, למשל, אם כל ישוב יקים לעצמו תחנת כוח עצמאית [illegible] תלויה? עובדי מקורות ראו את [illegible] והחברה [illegible] בהסרת המונופול של החברה מפרוייקטים הקשורים במים. הקו המפריד בין אגודת מים תמימה, שמטרתה להגן על האינטרסים של ישובים ולייצגם, לבין חברת מים של [illegible] "מיני־מקורות", הוא קו דק שקל מאד להתעלם [illegible]

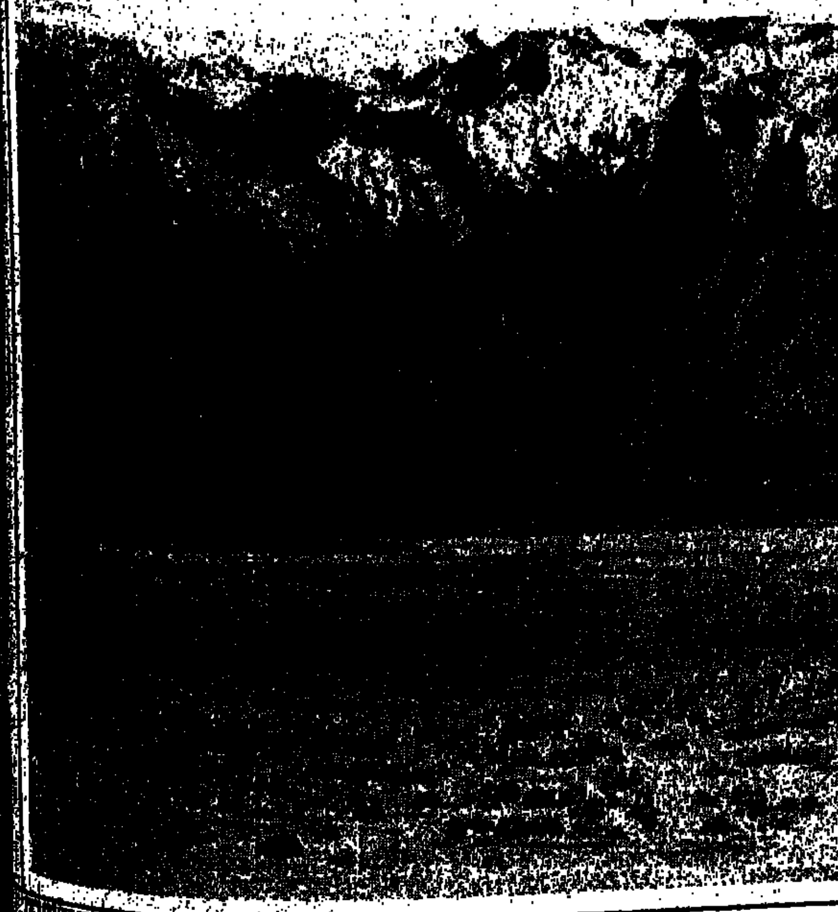

עובדי מקורות סברו שאנשי אגודת מי תמר חצו את קו הגבול. ההנהלה היתה דווקא מפוייסת יותר. שם חשבו על דרך של פשרה, על הקמת פרוייקט משותף עם אגודת המים, כפי שכבר נעשה בעבר עם אגודות מים אחרות בארץ.

משבר אגודת מי־תמר הצטרף למשבר אחר במקורות. סכסוך בין ההנהלה לעובדים בעקבות הניסיון שניסתה ההנהלה לעשות בחברה, לדעת העובדים — בלי לשתפם די. העובדים, המתוסכלים להפגנת כוח, החלו להטריד קשות את הישובים, בעיקר את קליה, הנהנית הראשית לעת עתה מהפרוייקט. קודם חתכו את הצינור. אנשי קליה ריתכו בחזרה ושתקו. אחר־כך באו וניתקו את אספקת המים המתוקים לחלק משטחי הקיבוץ — מים שאין להם שום קשר לפני המריבה. אנשי קליה החרימו את מפתחות הרכב של עובד מקורות במקום ואמרו לו כי יקיבו אותם רק כשיביא צ'ק ממקורות בגין נזקי ניתוק המים. כך גירסת אנשי קליה. עובדי מקורות טוענים שאנשי קליה היכו את העובד שלהם. זה גם יהיה אחר כך ההסבר הרשמי ל"התפרצות הזעם הספונטנית" לפני שבוע — החבלה החמורה בצינור.

רכוש פרטי של מקורות

גירסת מקורות, הגירסה הרשמית של הדובר (שרגי יעקובוביץ) לאחר ההתעללות בצינור, היתה הקו הוא בבעלות מקורות. אנשי קליה השתלטו עליו בכוח והם מזרימים בו מי ביוב לשתותיהם, בניגוד גמור לחוות דעת של מומחי תברואה וגם של משרד הבריאות. "לא יעלה על הדעת שישוב ישתלט בכוח על קו מים לא שלו ויעשה בו שימוש כראות עיניו".

גירסת הדובר, שימו לב, שונה מן הגירסה הרשמית העולה ממכתבו של נציב המים. במקורות שיריינו את כל האפשרויות לשלול את אישור הנציב. "קודם כל, הנציב לא פנה כלל למקורות", נאמר (נזכיר כאן: מנכ"ל מקורות קיבל גם קיבל את המכתב מהנציב, ואנשי קליה גם דאגו למקרה של תקלה בדואר ושלחו לו עותק נוסף עם רץ מיוחד). שנית, אמרו במקורות, אין זה מסמכותו של הנציב לאשר או לא לאשר שימוש בצינור.

בתשובה הזו יש כמה עניינים שדורשים תשומת לב: האחד, הערעור על סמכותו של נציב המים כסמכות מים עליונה. האחר: הגישה שקווי המים במדינה הם רכוש פרטי של מקורות ולא רכוש מדינה. ברצון מקורות יופעלו, ברצון מקורות יונחו להם ללא שימוש, מרקיבים. ההנהלה, על כל פנים, הסתייגו מההחבלה בצינור, ואמרו שזו יוזמה של ארגון העובדים בתגובה להכאת עובד שלהם בידי אנשי קליה.

משה שמיר, ראש המועצה האזורית תמר, אומר: "מקורות עושה עכשיו פעולות נקם והפחדה. הם כועסים על כל עניין פרוייקט טיהור המים, כי הם רואים עצמם בלבתים על כל מפעלי המים בארץ. עכשיו הם חוששים שהתופעה של אגודות המים תתפרץ בכל הארץ, והם ישארו בלי עבודה".

שני הליכים משפטיים היו מאז הארוע בבתי המשפט. בית־משפט השלום בתל־אביב נענה לבקשת אגודת מי־תמר, ואסר על עובדי מקורות להפריע להשקיית מטע התמרים של קליה. למרות הוציא שופט בית־משפט השלום בירושלים צו נגדי. הוא אסר על אנשי מקורות להשתמש בצינור, כהסתמכו על טענת מקורות כי מי־השופכין מהווים סכנה תברואתית. בינתיים פנו העובדים לנציב המים צמח ישי: הם התפרצו למשרדו ודרשו ממנו לשנות את החלטתו לאפשר למי־תמר להשתמש בצינור וגם פרסמו הודעה ובה הם תולים את האשמה בהסלמה — במדיניותו של הנציב.

מחפשים נוסחת פשרה

כדאי לציין: כל חבלה בצינור, כל הפסקת אספקת מים, פרושה פגיעה קשה במטעי התמרים. עצי התמר נושאים כעת פרי צעיר, ואספקת מים סדירה חשובה להבשלתו. עובדי מקורות לא רק הפגינו כוח, הם גם גרמו נזק.

בעת כתיבת שורות אלה הושג הסכם בין הצדדים, שהרגישו כבר, כנראה, שהגיעו עד קצה גבול האבסורד. מנכ"ל מקורות יחזקאל זכאי ואנשי משרד החקלאות ביקרו במקום. על־פי ההסכם תתקן מקורות את הצינור הפגוע ותאפשר המשך אספקת המים, בתמורה סוכם, בעניין מקורות ואגודת מי־תמר להסדיר קבוע בעניין אספקת המים. זו מבחינת "מקורות" השיטה העדיפה והיעילה להתמודד עם אגודות המים, ומפעלות מתחרה לחברה. אם אינך יכול להכות אותם, הצטרף אליהם.

בינתיים זכינו לחזות בתופעה חדשה: עובדי מקורות נוקטים סנקציה מקורית ומחבלים בקווי מים במקום לקיים קווי מים. בקרוב בקרטוטאר (?) של סכסוכי העבודה: עובדי "בזק" מנתקים קווי טלפון, עובדי חברת החשמל מנתקים חוטי חשמל, עובדי קופת־חולים שורפים תרופות, ועוד. והכל כיד הדמיון הטובה. פה, בים המלח, זה כבר קרה.

מגעים סודיים מפד"ל-תחיה

זבולון המר נחשב מאז ומתמיד לנץ פוליטי. ד"ר יוסף בורג שמר על מקומו בממשלה ובכנסת במשך למעלה משלושה עשורי שנים, בעיקר בשל היותו בעל חוט שדרה מאוד גמיש ואלסטי. יש הטוענים כי אין לו חוט שדרה בכלל. בעשר השנים האחרונות גם הוא מוגדר כנץ פוליטי. אולם כשמסתכלים הצידה לעברם של הנציגים האחרים ל המפד"ל בממשלה ובכנסת, יוסקה שפירא, חיים דרוקמן, אבנר שאקי ודוד רנינו, מתמלאים אהבה עזה, עד כדי תשוקה, להמר ולבורג. ארבעת המוסקטרים הם ניצים טורפים, על גבול הפאשיזם, לא פחות מיובל נאמן, גאולה כהן, מאיר כהנא ורב שילנסקי.

ובכל זאת הכל יחסי. כשתורכב רשימת המפד"ל לכנסת הבאה, וייקבעו חמישה־ששה המועמדים הריאליים, יתברר כי רבים וטובים עוד יתגעגעו לשפירא ולדרוקמן. יצחק לוי, המזכיר החדש של התנועה, אורי אליצור וחנן פורת, מראשי "גוש אמונים", הם הם שיתנו את הטון במפד"ל החדשה, במפד"ל האחרת.

בחודשים האחרונים דואגת מפד"ל החדשה להבהיר, גם לאנשים מסוג המר ובן־מאיר, וגם למפלגות מסוג המערך, כי היא עומדת ליהפך למפלגה דתית־לאומנית, מהזן הגרוע ביותר.

איתות ראשון בא לפני כמה שבועות, הרב לוי, המזכ"ל החדש של התנועה, יחד עם אנשי מצ"ר, שלח פגז גישוש לאוויר — המפד"ל שוקלת בחיוב הליכה לבחירות יחד עם התחיה. המר ניסה למחות. בורג, כהרגלו, לא שמע ולא ראה.

אולם מפד"ל־ימין — לא רק מאיימת, אלא גם מבצעת. לאחרונה התקיימה ישיבה סודית בין ראשי המפד"ל והתחיה. השתתפו בה יוסקה שפירא, חיים דרוקמן, דוד רנינו, אבנר שאקי ויצחק לוי מטעם המפד"ל, גאולה כהן, יובל נאמן, אליעזר ולדמן וגרשון שפט מטעם התחיה. רפול נעדר. בפגישה דובר על שיתוף פעולה בין שתי הסיעות בכנסת ומחוצה לה, כולל הליכה בבלוק אחד לבחירות לכנסת הבאה. סוכם על ישיבה נוספת, כבר בימים הקרובים. לא ברור אם בישיבה זו יטלו חלק המר וד"ר בורג מצד אחד, ואם רפאל איתן יסכים ליטול חלק בדיאלוג מהצד השני.

השבוע היה הרב־המחנך יצחק לוי, בעבר ראש ישיבה תיכונית, החלטי מאוד, כדרכו. נץ מפחיד וטורף. התגובה שלו לפוגרום בדהיישה היתה מאוד מאוד צפויה: לגלח כך וכך מטרים מכל מחנה פליטים, "יורק" אבנים לכבישים. ומה לעשות לעיירת הפוגרומים קרית־ארבע? בנושא זה הרב לוי שותק. דרך אגב, כשהרב דרוקמן יפתח את פיו בפני הציבור, בנושא דהיישה, הנבלה, הפוגרום, קיימת סכנה גדולה מאוד. שרגיאלה וייס, בני קצובר והרב יצחק לוי, עוד יכונו רחמנא ליצלן, שמאלנים יפי נפש... על כל פנים, מי ששמע אותו השבוע בחדרי חדרים, נשאר פעור פה.

במפד"ל של 1987 שכחו מזמן את הרב ברלין, את משה חיים שפירא ז"ל, את זרח ורהפטיג ומשה אונא. במפלגה הדתית לאומית של היום לא מכירים את המלה מתינות, את הסיסמה — הקו האמצעי.

אלימות (מילולית) בשכונות העוני

למה נסעה משלחת השמאל לבודפשט? כיוון שבריה"מ רוצה לאלץ את רק"ח להכניס את צ'רלי ביטון גם לכנסת השתים־עשרה.

מי אבי "ההגיון" הזה? מי שמכיר את "האהבה" הגדולה בין "הפנתרים" למיניהם, בין המגדירים את עצמם "אנשי שכונות", לא יתפלא. מאחורי "ההבריקה" הזו עומדים חבריו "הקרובים" של צ'רלי ביטון, ימין סויסה ותנועת האוהלים.

השבוע פרסם סויסה, המגדיר את עצמו כיו"ר "האוהלים", על נייר רשמי של התנועה, הודעת גינוי חריפה לביטון ולמשלחת שלנו להונגריה. "אנו מתנגדים בתקיפות ליוזמה הנ"ל וסבורים שכל מטרת הנסיעה לצבור הון פוליטי. ביטון יכול לדבר אך ורק בשם רק"ח, הוא איננו דובר של השכונות. אנו סבורים שהתשובה האמיתית של אנשי השלום והמזרחיים מהשכונות ועיירות הפיתוח היא שאסור להיפגש עם אש"ף".

ירושלים ידעה את "הפנתרים", את "האוהלים", ותנועות דומות אחרות. חלק ממנהיגי תנועות אלה, כמו צ'רלי ביטון, ימין סויסה, סעדיה מרציאנו, כוכבי שמש, יעקב יונה, נשארו בפוליטיקה. כולם, כמעט ללא יוצא מהכלל, החליטו לתקוע יתד, למצוא בית חם, בסיעת שמאל זו או אחרת, למרות הרקע הקודם שלהם.

צ'רלי ביטון — כל בריה"מ עומדת מאחוריו

במקום להילחם יחד למען השכונות, למען עברם, למען חבריהם ובני משפחתם, מעדיפים "כוכבי" השכונות להילחם זה בזה, לטפס זה על גבו של זה, למען האינטרס הספציפי המאוד צר, האנוכי, שלהם.

ימין סויסה, עד לאחרונה איש האגף השמאלי המילטנטי ב"אוהלים", הצטרף למפלגת העבודה. לאחרונה הוא נבחר ללשכת המפלגה. סויסה מאמין כי הבחירות עומדות בשער. סויסה מאמין כי הוא יהיה נציג השכונות ברשימת המקומות הבטוחים של המערך לכנסת השתים־עשרה.

רכש זול מאד

"לפני המפלגות החרדיות והאנטי־ציוניות אתם יורדים על הגחון, מתפרקים מכל נכסי רוח, מתבזים עד אין קץ. לעומת זאת, מהחברים הדתיים במפלגה אתם מתעלמים. כמובן, ביום פקודה ייזכרו בהם, כמו בכל פלג שיש לו איזה שהיא משמעות אלקטוראלית".

זהו קטע ממכתב ששלחו יוסי פניני ואלי סרן בשם עשרים חברים דתיים במרכז העבודה (ובשמם) לעוזי ברעם, רפי אדרי ומשה שחל. העתקים מהמכתב נשלחו לשמעון פרס, הרב־ח"כ מנחם הכהן וחברי לשכת העבודה.

את דעתם על כרכורי פרס ומרעיו סביב הרבנים ש"ך ויוסף מסכמים החברים הדתיים במערך בדברי תורה: "אנא, בקשו את הרבנים שירחיבו את דעתכם בנושא טומאה וטהרה: בקשו כי ידגימו וירחיבו בפניכם את המושג ההלכתי 'טובל ושרץ בידיו'. או אז תמצאו למרים מה דעת תורה עליכם וגם מה דעתנו".

לא במפתיע השמיע השבוע בכנסת דברים דומים גם הנציג הבכיר של הציבור הדתי במערך, הרב מנחם הכהן. בישיבת הנהלת הסיעה, ביום שני.

תמה רב המושבים: "אני קורא בעיתונים כי יו"ר המפלגה מתכוון למסור תיק לאבו־חצירא, אם יסכים לעבור למערך. אני רוצה לדעת אם יו"ר הסיעה (רפי אדרי) נמצא בסוד העניינים, ואם הוא מסכים למהלך. אני אישית מתנגד למשלחת־קניות. חשבתי שכבר עברנו את השלב הזה. איך אנחנו יכולים להסכים לרכישה לא מוסרית של ח"כימו".

בהמשך רמז הרב הכהן, בצורה שלא השתמעה לשתי פנים, כי אם אבו־חצירא אכן יצטרף לרשימת הקניות של המערך, תאבד הסיעה את הח"כ הדתי היחיד שלה.

רפי אדרי, יו"ר המערך בכנסת, לא אהב את נושא השיחה: "אני לא בסוד השיחות עם אבו־חצירא. לא השתתפתי ולא אשתתף בשיחות כאלה. אני יודע עליהם בדיוק כמו הרב הכהן, מהעיתונות".

התערב בשיחה חיים רמון: "לליכוד אין בעיה לשלם יותר לכל המפלגות הדתיות. אנחנו רק מתכווים".

מאוחר יותר אמר לנו הרב הכהן: "כי המערך שוגה גם מוסרית וגם טאקטית. להערכתו, הציבור הדתי הציוני המוגדר כמתון, כעשרים אחוז מכלל חובשי הכיפות הסרוגות, לא יאהב, אם להשתמש בלשון המעטה, מעשה אנטי־מוסרי כמו רכישת ח"כ. ויהיה זה אפילו אבו־חצירא. את התוצאות ירגיש המערך ביום הפקודה בקלפי.

זו שלנו זוגמכן

בישיבת הנהלת הליכוד בכנסת נשמע השבוע הדו־שיח הבא:

מיקי איתן: "אני רוצה להעלות לדיון במליאה הצעה לסדר היום, שתישא את הכותרת 'ירדן היא מדינת העם הפלשתינאי'".

סגן יו"ר הכנסת מאיר כהן־אבידוב: "אם אתם מאשרים את הנושא הזה לאיתן, אני דורש להתיר לי להעלות לדיון במליאה הצעה לסדר היום, בנושא 'שתי גדות לירדן, זו שלנו וזו גם כן'. עד כמה שאני יודע חרות מעולם לא הוציאה ממצעה את זיקתנו גם לגדה השניה".

פסק יו"ר הליכוד בכנסת, חיים קופמן, גם הוא חרות: "הכנסת לא יכולה ולא צריכה להכריע במחלוקות הפנימיות בתוך חרות. לאיתן ולכהן־אבידוב, אני מציע להעלות את הצעותיהם בועידת חרות הקרובה, והחברים יכריעו".

איפה היה השב"כ?

"ליל [illegible] [illegible]

רפאל כמובן, לא השיב.

יש־דיבור
YESH DIBOOR

עמוד לנוער / עמלה עינת

שיר כיף

כאשר השער שמור

כַּאֲשֶׁר הַשַּׁעַר שָׁמוּר וְנָעוּל עַל בְּרִיחַ
אֲנִי שׁוֹמֵעַ קוֹל נְשִׁימָתֵךְ
עַל קוֹר הַמַּשְׁקוֹפִים,
אֲנִי רוֹאֶה,
רוֹאֶה מַמָּשׁ חֲרִיקוֹת צִירֵי־הַדֶּלֶת
וּדְרִיכַת כַּפּוֹת רַגְלַיִךְ
עַל סַף
וְשִׂמְחָתִי.

יעקב בסר

סיפור בהמשכים

עופרית בלופרית שובי הביתה

סיפור בהמשכים מאת אהוד בן עזר

פרק ז': מכתב גלוי למגעילה

קטנ'ית,

בראשית דבריי אני רוצה להבהיר לך כי כל פרשת נאפופייך עם החבר שלי, רפי צימרמן, גלויה בפניי וידועה לי כמו שאני יודעת שלא היית מקבלת 95 במתמטיקה אם לא היית מעתיקה את התשובות מציפקה שמוכשרת פי אלף ממך ורק שהיא ישרה כמו תורן בעוד שאת ישרה כמו ~~

לדבר איתך על חברות ועל להיות „פיירית" זה כמו לדבר עם תתרנית על מסעדה סינית או עם עיוורת־צבעים על אגם (יעקב).

וכמו שלימדתנו מורתנו הדגולה דופלה גברת רפנה קרש שפעם ברוסיה היו הגייסים של הצאר חוטפים ילדים יהודים קטנים לשירות של עשרים שנה בצבא הרוסי, כך את חוטפת חברים מהחברות שלך כי את חטפנית באופי ונהנית רק ממה שלא שלך.

אפשר גם לקרוא לזה בעברית פשוטה — גנבה, זאת מחלה, קליפטומאניק.

אל תחשבי שלא ראיתי איך הלכתם, עם שטינקה וציפקה, ועם החרצוף הזה, רחביה המבורגר, לאכול המבורגר כפול, אני לא אשמה שזה שם־המשפחה שלה, המבורגר, כפול, עם צ'יפס וקטשופ, שאני עברתי במידרכה ממול, הלוך וחזור, ואתם לא הזמנתם אותי לבוא אתכם, עלובות נפש שכמותכן, ואחר כך ראיתי איך הצלחת להיפטר מרחביה ושטינקה וציפקה, ולקחת לך את רפי והילווית אותו איתך לביתך, ושם עמדתם בחושך, בכניסה, ואת הכרחת אותו לתת לך נשיקה ולהציע לך חברות.

את לא יודעת שהוא חבר שלי? מה, את מטומטמת?

מה את חושבת לך, שזה כמו ברבנות, שאם מישהו אומר שהאשה הראשונה שלו היא גויה, אז מרשים לו להתחתן עם אשה שנייה בתנאי שהיא יהודיה ואז זה בי־גם־יה, זאת אומרת, גם B, שתיים, שזו האות בי"ת באנגלית, טוב בעיני יה, שזה אלוהים, בתנאי שהאות הראשונה תהיה גויה ורק השנייה יהודיה?!

מפני שהוא סיפר לי הכל, אכלת אותה — איך הוא דחף לך יד ולא מצא כלום, מסכנה שכמוך, תולעת, מפגרת, תאכלי קוטג' לא 9% אלא 90% כדי שתצמחנה לך גבעות של גבינה שמנה בפרונט שלך!

יא חטפנית אחת!

את תאונת־טיפוח, זה מה שגם אמה עלייך אתמול גוצי, המורה להתעמלות — שמכל מה שטיפחו אותך, יצאת מוצלחת כמו תאונה.

ובכלל, אני אמרתי לרפי צימרמן, החבר שלי, ללכת איתך יחד עם ציפקה ושטינקה ורחביה המבורגר לאכול המבורגר ואחר כך ללוות אותך אלייך הביתה כדי שתשפילי עצמך בפניו להציע לו חברות ואחר כך נעשה יחד ממך כחוח הצחוק בין שושני הבכי כמו שאומרים הגששים.

רפי נשבע לי, באהבה הקדושה שלו אליי, שכל מה שאני כותבת לך כאן זאת אמת. אני מרחמת עלייך כי אני יודעת, קצת, כמה זה כואב כשאוהבים ואין פידבק, כמו שאומרים, ואף אחד לא מפדבק אותך, לא מפנק ולא מדביק לך נשיקה כשאת כל כך מתוקה ומפנדבקת לו פינדוקים שזאת השפה הפרטית שלי עם רפי צימרמן ששונא אותך שאוהבת אותו אהבה נואשת חד־גדיא, חד־גדיא.

וגם אמא של רפי אוהבת אותי, ולא אותך!

אני לפעמים מטלפנת אליהם שלוש פעמים ביום והיא מיד עונה לי שרפי הלך אלי להכין שיעורים יחד.

אז תחזירי לי אותו, את שומעת? גנבת!

יש דיבור חכם

אני מרגיש שצומחות לי כנפיים! — אמר העכבר.
נו, אז מה? — אמר העטלף.
ס. י. לין

יש דיבור על דיבור

השכל, או מוח האדם, הינו גוש אפרפר, רך, עדין וחלקלק בעל מרקם של ג'לי. המוח יהיה בד"כ תיאור חומרי של האיבר החשוב־חושב, ואילו השכל יתייחס יותר להוויה הרוחנית שלו. למלה 'שכל' הרבה השלכות ושימושים, הנוגעים, ברוב המקרים, לעניין רמת האינטליגנציה של האובייקט (הנושא).

למשל, „לזיין ת'שכל" שזה פחות או יותר כמו „לבלבל ת'מוח" (או במוח). כשמישהו עושה שטות יימצא מי שישאל אותו: „איפה השכל שלך?" כאילו נעשתה השטות כתוצאה ישירה מאובדן השכל. הביטוי „איזה שכל" פירושו, דווקא, „איזה טמבל" ואולי זה בגלל שהמלה „איזה" מנסה לברר את איכויותיו של אותו שכל ומוצאת אותן רדודות.

ישנם, כאמור, הרבה צירופים בשפה המדוברת, כמו בשפה הכתובה, הנבנים או כוללים את המלה „שכל", אולם היפה מביניהם יהיה לבטח: „תגיד, התחלקת על השכל?" — משפט אשר לו מקבילות אין־ספור, כמו למשל: „תגיד, מה קרה לך אתה, בלית רעלוז" או „מה קרה לאחותך?"; „נפלת על השכל/מוח?" „התחרפנת?" „מה, עבר עליך טרקטור?" ועוד...

...שכל של ציפור זה פשוט שכל של ציפור. ומי שלא מבין את זה, יש לו שכל של נמלה.

תומר קרמן

מכתבים מהצבא 5

חם, חם מאד, בכל פינה עפים זבובים. אתה מנער אותם, הם חוזרים. ריחות של ביוב נישאים באוויר, מתערבבים עם ריח של חביתות מהמטבח. עוד יום בטירונות עובר.

המשמעת קצת התרופפה, אבל זה די ברור. אנחנו סוף־סוף לפני הסוף. המכ"ים נעשים החברים שלנו, אפילו המ"מ, שהתייחסנו אליו כאל אלוהים, מתחיל להוציא חיוך פה ושם. במבט לאחור על הטירונות אני אומר לעצמי, העיקר שעבר, וטוב שנגמר. אני אמנם נשמע שמח ומרוצה, אבל מחר — שבת, אני לא יוצא, אני מרותק. נשמע מפחיד, אבל איך־שהוא אני מנסה לא לחשוב על זה. לפני יומיים סובבתי את הרגל בריצת הבוקר והתחלתי לצלוע. הלכתי לרופא וקיבלתי שיחרור מהליכות ממושכות ומריצות. אחר הצהריים יצאו כולם למטווח ואני נשארתי שומר־מאהל. לאחר שעת שמירה אחת נכנסתי לרקה לאוהל להוציא ממתק מהתיק. וכשיצאתי בחזרה — את מי אני רואה אם לא את הסמ"פ (סגן מפקד פלוגה)? בלי הרבה דיבורים קבלתי ריתוק על המקום.

למולי לא אשאר לבד במשך השבת. רק חצי מחלקה יוצאת הביתה. עושים „מספרי מוות". כל חייל מקבל מספר, אחר־כך נערכת הגרלה וחצי מהחיילים נשארים. איך־שלא־יהיה ההורים יבואו לבקר. אני מקווה שגם את. ומה שמוצא חן בעיני חוץ מהביקור שלכם שלמ"כים אסור לטרטר ולהריץ אותנו מפני „קדושת השבת".

ועם כל אלה, ככל שאני מנסה לשכנע את עצמי כמה לא נורא ואין דבר וכו' אני מת להיות בבית, להתקלח כמו בן אדם, לישון, סוף סוף, במיטה שלי, בחדר שלי... אני מתחיל להיכנס לדיכאון רק מהמחשבה על זה. די. אעבור נושא.

החבר'ה שאיתי באוהל מתגלים כנחמדים יותר ויותר ככל שהימים חולפים. קבענו שאחרי הטירונות ניפגש למעין „פגישת מחזור" בקיבוץ של אחד מהם, שמו רני. בשלב הזה של כמעט הסוף מתחילים להתעורר פחדים חדשים. בעצם נראה לי שלא עובר יום בצבא שבו לא מתעוררים פחדים חדשים. עכשיו מתחילים לחשוב מה יהיה בכל שלוש השנים. איפה שהוא בבקו"ם, באיזה מאגר נתונים של מחשב, נקבע הגורל, עוד פחות משבוע, ואדע מה איתי. וזהו... אין לי יותר מה לספר. אני רק מחכה לעבור את השבת בשלום וסוף סוף לצאת מהחור הזה... מתגעגע.

שלך, ניר

מילון שימושי

שטחים משוחררים, שטחים כבושים

בשבועות האחרונים עוסקים הכל — העיתונים, הטלוויזיה, הפוליטיקאים — בציון עשרים שנה למלחמת ששת־הימים. היום ברור שזהו האירוע החשוב ביותר בתולדות המדינה, ושכל מה שקרה אחריו, הושפע ממנו השפעה עמוקה. ממנו נולדה מלחמת יום הכיפורים, ממנו נולד הסכם השלום עם מצרים, ובעקבותיו נעשו הווי־כוחים וחילוקי הדעות הפוליטיים בארץ חריפים וסוערים יותר. עיקר הוויכוח נסב על השטחים שנכבשו מירדן במלחמה, ועל רצועת־עזה. מצב השטחים האלה מוזר — הם שייכים לישראל, אך לא סופחו אליה. תושביהם, הערבים, למעלה ממיליון איש, אינם אזרחי ישראל, אך כפופים לשלטונה. מצב זה מתבטא גם בשמות הרבים ש„הודבקו" לשטחים, כאשר כל שם מבטא השקפה פוליטית או עמדת הסתכלות. שני משמות המבטאים השקפה ברורה על השטחים יותר מכל שם אחר הם השטחים המשוחררים מצד אחד, והשטחים הכבושים מצד שני. הם אינם בהכרח השמות הנפוצים ביותר, אך הם מבטאים היטב את המחלוקת.

מי שמשתמש בשם „השטחים המשוחררים", יוצא מנקודת הנחה שהשטחים היו „כלואים" קודם לכן, שבויים בידי גורם זר — במקרה זה, ירדן. אבל במהותם היו שייכים תמיד לעם־ישראל, כתוצאה מהבטחה אלוהית, או לפחות כתוצאה מקשר רגשי עמוק בין העם וארצו. על־פי השקפה זו, בא צבא־ישראל ושיחרר את השטחים האלה מן השבי, ועתה חזרו אלינו לנצח. זוהי השקפה דתית ביסודה אם כי היא קיימת גם אצל אנשים חילוניים לא מעטים — על־פיה יש לעם ישראל בעלות היסטורית קדושה על אדמות אלה ולכן אין זה חשוב מי הם בני האדם החיים עליהן היום ולאיזה לאום הם שייכים כיום.

הביטוי המנוגד — „השטחים הכבושים" — מבטא עמדה שלילית כלפי המצב המתואר. נכון, טוענים גם השוללים, שיש לעם־ישראל קשר רגשי והיסטורי ביחס לשטחים האמורים אך קשר זה אינו מעניק לנו בעלות עליהם. הבעלות נקבעת על ידי בני־אדם חיים, ובהגדרות מדיניות, לא דתיות. לכן מדובר לדעתם בשטחים כבושים, משום שבני־האדם המתגוררים בהם — ערבים פלשתינים — איבדו במלחמה את בעלותם ושלטונם על האדמה עליה הם חיים, ואת יכולתם להגדרה מדינית עצמאית. כלומר, הנושא איננו כיבוש שטחים, אלא כיבוש בני־אדם, ומניעתם מחירות והתגדרות המדינית, שהיא החירות האנושית החשובה ביותר. מי שמדבר לפיכך, על שטחים משוחררים, מדבר באותה נשימה על בני־אדם כבולים.

רוביק רוזנטל

אתיופים בצוותא

„שנים ראשונות", תערוכת צילומים של גלן רייצמנר, מוצגת עתה ב„צוותא" תל־אביב

פוקוס אישי

גדעון ספירו

בתוקף התפקיד

מ סכן האלוף עמרם מצנע. בגלל שתי המלים מעשה נבלה הוא מועמד עתה לעמוד התליה. במהדורות החדשות של הטלוויזיה הישראלית (יום ב' 8.6.87) הודיעו חברי הקולוניה הישראלית קרית־ארבע לעם ישראל, כי מצנע הוא שמאלני. בכך למעשה כמעט שניגזר גורלו. כאילו הכניסו את שמו לרשימת המחוסלים של המאפיה הסיציליאנית. אין לך ברירה, האלוף מצנע, אלא להסיר את מדיך ולהצטרף בגלוי ובמוצהר למאפיה השמאלנית. כי בפחות מזה הפוגרומצ'יקים מקרית־ארבע לא יסתפקו.

זהו, ללא ספק, תרגיל מחשבתי מעניין, הבה נניח כי האלוף מצנע, עפ"י כתב האישום של כמה מהמתנחלים, הוא באמת שמאלני (ולא לשכוח: זהו מינוח ימני. אנו נאמר איש שמאל). במקרה כזה צריך האלוף מצנע להיות בסכסוך פנימי שאין לו שיעור ואין לו סוף. כאיש שמאל הוא צריך לראות במתנחלים את מבשרי חורבן בית שלישי; כאלוף לובש מדים הוא צריך לשתף אתם פעולה ולדאוג כי חייהם יתנהלו על מי מנוחות. כאיש שמאל הוא צריך להכיר בזכותם של הפלשתינים להתנגד לכיבוש; כאיש צבא הממונה על השטחים הכבושים הוא צריך לדאוג לכך כי כל מרי נגד הכיבוש ידוכא ביד רמה. כאיש שמאל הוא חייב לתמוך בהענקת זכויות פוליטיות ולאומיות לפלשתינים; כאלוף פיקוד המרכז הוא חייב לדאוג לכך כי זכויות אלו יישללו ולא ימומשו. כאיש שמאל היו לבו וראשו עם הסטודנטים בביר־זית, שעה שהפגינו, בלתי חמושים, נגד הטרטורים שהצבא מפעיל כלפיהם; כאלוף הפיקוד הוא חייב היה לתת גיבוי לחייליו שירו והרגו שני סטודנטים מפגינים. כאיש שמאל הוא ודאי מיצר יום יום על סגירת אוניברסיטאות בשטחים הכבושים ועל שלילת החופש האקדמי; כאיש צבא הוא חייב להוציא את הצווים לסגירת האוניברסיטאות. כאיש שמאל הוא ודאי מתפלץ כל אימת שהורסים ביתה של משפחה פלשתינית ועל־ידי כך הופכים ילדים ונשים שלא חטאו לחסרי קורת גג; כלובש מדים הוא חייב להוציא לחתום ולאשר את צווי ההריסה. כאיש שמאל הוא ודאי תומך במפגיני שלום עכשיו, באנשי הוועד לסולידריות עם ביר־זית, בחברי הוועד נגד היד הקשה, בחברי תנועת "יש גבול".

אין ספק, אם המתנחלים צודקים, אוי מתנהלת מלחמה אדירת־ממדים בתוככי עמרם מצנע, בין איש השמאל שבו לבין האלוף שבו. מלחמה זו תתיש אותו ותשחק אותו עד דק. אולם, ככל שהמלחמות הפנימיות האלה מעניינות ומרתקות בממד האנושי, אין הן משנות סדרי עולם במישור הפוליטי. לצערי, אין לי ברירה, אלא להיות איש בשורה למתנחבלים: תנוח דעתם. כל עוד האלוף מצנע לובש מדים ומכהן כאלוף פיקוד המרכז, הוא בעל־כורחו בן בריתם. על כן הוא הטיל עוצר על קרבנות הפוגרום ברהיישה ולא על מבצעיו בקרית־ארבע. כמו כן הוא הוציא צווי גרוש ומעצר מינהלי נגד פלשתינים ולא נגד מתנחלים. על כן ירו חייליו והרגו נער פלשתיני בן 15 שהתעופף לו פתאום בגובה כדורי החיילים שירו באוויר.

המחלוקת בין אלוף מצנע לבין חלק מהמתנחלים איננה כיום בעניינים של השקפות אידיאולוגיות אלו או אחרות. המחלוקת היא בתחומים אופרטיביים גרידא. מצנע אומר למתנחלים: תנו לי לשלוט בגדה על־פי דרכי והבנתי — אל תתערבו ואל תפריעו, ואילו המתנחלים עונים לו: אנחנו כאן לסייע לך ולעזור לך. פוגרום כזה, כפי שעשינו ברהיישה, בסופו של דבר יסייע לך להשליט את השקט הרצוי לך.

זו עתה כל המחלוקת. זו מחלוקת בין שני אגפים של הכיבוש הישראלי.

אם עמרם מצנע הוא איש שמאל ואם לאו — זאת נדע רק כאשר יפשוט את מדיו. עד אז, ובעיקר בתפקידו הנוכחי הוא אנוס להיות יריב לשמאל ובן ברית לימין. התפקיד כופה זאת עליו. ☐

נועם שפנצר

קסמי הטלפון

ב ישראל הוא "תפוס" כל הזמן, כמו חדר השירותים. באמריקה הוא "עסוק", כי כאן מדברים ביזנס. בין כל חידושי הטכנולוגיה ההופכים את קיומנו לקל ונסבל כל־כך, הטלפון הוא מן הסימפטיים ביותר. אינו כופה את עצמו ומטמטם כטלוויזיה, אינו מסרטן, אינו מרבק, אינו יקר. הטלפון הוא א־פוליטי, נקי מכל מחלוקת, אינו מסובך להפעלה ולא מצורף אליו דף הוראות הכתוב בז'ארגון בלתי נהיר כמו ביקורת אמנות בעיתון ערב.

הטלפון הוא טכנולוגיה ידידותית בהחלט. הוא רובץ על השולחן כחתול מנומנם ונוכחותו פאסיבית ומינורית. חזותו התמימה של הטלפון צופנת, כמובן, עוצמה כבושה ומשמעויות נסתרות. הטלפון אינו רק ממשות טכנולוגית אלא גם, איך לא, סמל ומטאפורה קיומית. הטלפון מגלם ומתמצת את טבע ההוויה התקשורתית המודרנית, לטוב ולרע. הוא מוסיף מימד לקשר החברתי, אך גם לבדידות. מצד אחד, הטלפון מקרב רחוקים, מבטל מרחקים, מטיס סילון של מחשבות, חוצה אוקיינוסים, גבולות, יבשות, מעמדות ותרבויות, הופך את העולם לקרוב, וזמין ומיידי ומחזיק אותך בעניינים. מצד שני, הטלפון גם ממחיש ומחדד את הבדידות. הטלפון שאינו מצלצל, הטלפון המצלצל ואינו מורם. יש לי טלפון ואין לי עם מי לדבר, אין לי מה להגיד. טעות במספר, והקו תמיד "תפוס" או "עסוק" או "מת".

באמריקה, הטלפון נטמע כבר מזמן במערך הסמלים והאמצעים היומיומי. קשה לתאר את החיים כאן בלעדיו. קשה לתאר את החיים כאן, כל מה שניתן להשיג, ניתן להשיג בטלפון, חייג סקס, חייג בדיחה, חייג הורוסקופ, מסיבה, רכילות, חייג נגד דיכאון, סמים, אלכוהול, חייג למקרה חירום, מזג־אוויר, תוצאות ספורט, כרטיסים לקונצרט. באחרונה פועלת כאן בפופולאריות גדולה רשתות קנייה טלוויזיוניות המתבססות על שילוב בין קסמה הצבעוני של הטלוויזיה למיידיותו ושמישותו של הקשר הטלפוני והן מוכרות מוצרי חשק ומגעילים במחירי "מציאה". מפיקים נהנים על האקסיומה הקאפיטליסטית לפיה הזמן והסיפוק האמיתיים אינם במוצר הנרכש אלא בעצם אקט הרכישה.

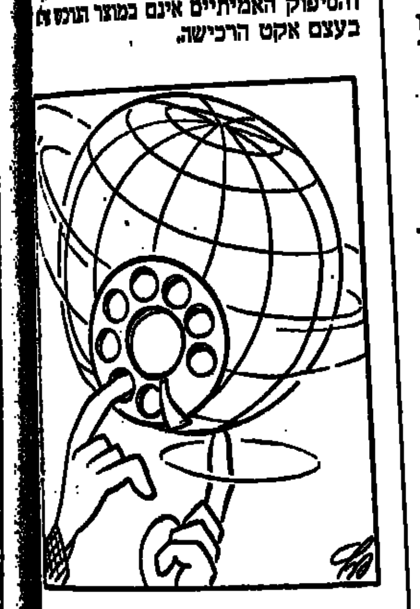

בישראל, כך נרמה, הטלפון עדיין מוקף ומתאורח בכבדות מה. עדיין קשה לעשות ביזנס רציני בטלפון. הצלצול בחצות הלילה הינו ממקדמי האימה החזקים ביותר של התודעה הישראלית. עוד בעיה: שניים אינם יכולים לדבר בבת־אחת בטלפון, מישהו חייב להאזין. עוד בעיה: הטלפון מנטרל את האפקטיביות של נפנוף הידיים היהודי המסורתי. הישראלי, בהכללה, רוצה תמיד לרדת לרחוב ולראות מה קרה, להתקהל, להתחכך, למשש. האמריקני מעריך את האינטימיות הטלפונית המוגנת ואת הריחוק המסויג, הנייטרלי, המנוכר, הנקי.

לסיכום, מחשבה קטנה בהקשר קיסינג'ר. ודאי סיבות פוליטיות־כלכליות כבדות משקל לסירובם של יהודי ארה"ב לעלות ארצה. אולם מעבר לאלה, נראה לי שהסיבה העיקרית היא שלא ניתן, בארץ, להזמין פיצה בטלפון באמצע הלילה. וזהו, חברים, השיקול המכריע המפריד בין תושבי התפוצה המרוצה לשוכני המולדת הרצוצה, ומי שאינו מאמין, יכול להרים אליהם טלפון ולשאול אותם בעצמו. ☐

צבי טימור

לעצב, ללמד, להסביר

מ שאל־עם מעולם לא היווה מכשיר לקבלת החלטות ברמוקרטיה יצוגית, כי הוא כלי שנוי במחלוקת לקביעת רצון העם. משאל־עם ניתן למניפולציות ועשוי להיות מושפע מארועים מקריים. ניסוח השאלה יכול לקבוע במידה רבה את אופן התשובה.

אם השאלה שתוצג במשאל תהיה: האם אתה מעוניין בשלום או במלחמה נוספת עקובה מדם, ניתן להניח כי רוב גדול יצביע בעד האפשרות הראשונה ללא כל קשר אם השלום יושג במו"מ ישיר, בוועידה בינלאומית או בכל דרך אחרת. אם השאלה שתוצג לעם תהיה: האם אתה מעוניין בקיום תותחי ירדן למרכז המאוכלס של ישראל, התושבים ירחו ברירה כזו, שוב ללא קשר לצורת המו"מ. הציבור יכול להביע דעה בין שלום לבין מלחמה אך אינו יכול להביע דעה בשאלות פרוצדורליות של אופן המו"מ.

משאל־עם מסוכן גם מבחינת כבילת ידי כל הממשלות בעתיד, כי העם הוא ריבון. יתכן כי מנהיגי הליכוד ישתכנעו במרוצת הזמן שכדאי ורצוי לנהל מו"מ בכל צורה שהיא. אולם, כאשר העם מביע את דעתו ניתן לשנות זאת רק במשאל־עם נוסף, כי ברמוקרטיה העם הוא כאמור מקור הריבונות.

משאל־עם עשוי להיות מושפע גם מארועים מקריים כגון תקריות או הצהרת קיסינג'ר או פעלולים אחרים. אין הכרח להיות בעד קיסינג'ר לשם השערה כי הצהרה מטעמו בעיתוי מתאים עשויה להיות בעלת משקל. למרות שקיסינג'ר עלה לגדולה במלחמת וייטנאם ובעקבותיה, הרי רבים שוכחים כי הוא האריך שם את המלחמה ואת המו"מ ללא צורך, סיבך במלחמה את קמבודיה, מדינה נייטרלית עד אז, וגרם להרס טוטאלי של מדינה זו ולמיליוני קורבנות אנושיים. בסופו של דבר הוא הביא לפינוי ארה"ב מוייטנאם תוך הפקרת תומכיה המקומיים. לכן, קבלת עצותיו של קיסינג'ר מחייבת להכין יאכטה במדינה של תל־אביב עם מלאי דלק מספיק עד קפריסין, כי במטוסים האמריקניים לא יהיה מקום לכולם.

אולם, התמונה ההיסטורית אינה מונחת נהברת בפני כל מצביע. קיסינג'ר, מתוך תפיסה מסוימת של האינטרסים האמריקניים, עשוי להיות בעד או נגד מו"מ באמצעות ועידה בינלאומית. הסוגיה נתפסת אצלו כספיח ליחסים בין מעצמות־העל ולא כאמצעי להשכנת שלום בין ישראל לבין מדינות ערב והפלשתינים.

הצהרת קיסינג'ר שימשה כאן רק כהדגמה למניפולציות אפשריות בקביעת דעת הקהל מקרית. התרופה כנגדן היא הסברה פוליטית שיטתית לעיצוב דעת הקהל. מפלגת העבודה וראשיה עשו ועושים מעט מדי לשם שכנוע דעת הקהל בהכרחיות של תהליכים מדיניים מידיים, ללא דחיות. ההסברה בעד קיום ועידה בינלאומית התרכזה בעיקר בהצגת הסיוגים והסייגים ("רק כמטריה", "ללא התערבות" וכו'), אך הדגישה באופן מזערי את הדחיפות ואת הסיכויים. פרס מצטייר במשך זמן מה כמי שמוכן לקדם את התהליכים לכיוון השגת הסדר שלום. אולם מבחנו לא יהיה בהשגת נוסחה זו או אחרת עם המלך חוסיין או בזירה הבינלאומית כלבד. מבחנו הוא ביכולת לגייס את רוב דעת הקהל בישראל להליכה לכיוון ההסדר האפשרי.

בתחום הזה נעשה מעט מדי. מעבר לתרגילים פרלמנטריים יוכרע בסופו של דבר גורל הוועידה הבינלאומית בכוונות לשכנע את רוב הציבור בנחיצותה. ☐

עדנה רזי

לא בטחוניסט, טרוריסט

כ שהוא נבחר כמועמד הליכוד לראשות הממשלה זה נשמע כמו בדיחה לא מוצלחת — איש כל־כך אפור ונטול כל קסם אישי, לא ייתכן!

כשהוא נבחר לראשות הממשלה והבדיחה הפכה למציאות, עורר הדבר תדהמה — איך זה ייתכן, הרי אחר כזה לא היה נבחר אפילו לוועד הבית.

מאז לא מפסיק האיש להדהים. קטן, מרובע וקומפקטי הוא מושל בנו. מין רובוט מצחיק, הלקוח מסרטי מדע בדיוני, היודע להתנועע ולדבר דיבור מקוטע ואפילו לחייך.

לעיתים מתעוררת הרגשה משונה שמשהו בשלט־רחוק המפעיל אותו עלול להתקלקל, ולפתע פתאום ייעצר הרובוט הקטן באמצע המשפט וההבעה שעל פניו תקפא.

האיש הזה המזכיר את דמותו של גרדנר מספרו של ז'רזי קושינסקי, "להיות שם", הוא לא רק התגלמותו של האנטי־גיבור והאנטי־מנהיג והאנטי־ראש ממשלה. האיש המצחיק הזה, שכמו הרובוט, אינו מאבד לעולם את השליטה העצמית ואת השלווה הספינקסית השפוכה על פניו, ממשיך להדהים בעצם היותו. למרות היותו אנטי־ראש ממשלה הרי ברור שהוא יודע כי בתוקף תפקידו עליו לגנות את מעשה ההתפרעות של המתנחלים ברהיישה. אך תגובתו על ההתפרעות ועל דברי הגינוי של אלוף פיקוד המרכז היא שונה: "אני לא הייתי משתמש בהגדרות מן הסוג מעשה נבלה... מה שקרה שם זה עניין של מערכת הביטחון, אני מבין שהם התערבו ועשו סדר..."

האיש ממשיך להדהים. אפילו לגבי אדם בעל דעות פוליטיות כשלו זו תגובה מדהימה. הגינוי היחיד המשתמע מדבריו נשלח לעברו של אלוף פיקוד המרכז. ואילו הוא, הספינקס הקשוח והבלתי מזדעזע, משקיף מרחוק. הוא "מבין" שכוחות הביטחון התערבו ועשו סדר. הוא אפילו לא טרח לוודא.

האיש המקפיד על לשון המעטה, מסרב לכנות את התפרעות המתנחלים כ"מעשה נבלה". בקלות רבה יותר היה מוכן לכנות את רעיון ועידת השלום כ"חלום בלהות". תגובה מדהימה ותמוהה אפילו לגבי יצחק שמיר.

היכן מצוי המפתח להבנת תגובתו? המפתח מצוי בעברו. עדיין זכורה תגובתו בעניין פרשת השב"כ (א'), כאשר האיש התעקש לשמור אמונים לאנשי השב"כ, אפילו במחיר בגידה באלוף צה"ל, האלוף איציק מרדכי. והנה שוב הוא שומר אמונים לגוש אמונים במחיר גינויו של האלוף עמרם מצנע. אז, בימי פרשת השב"כ, טענו שהאיש משוגע לביטחון. האיש הוא בטחוניסט. טעות! האיש אינו בטחוניסט. האיש הוא טרוריסט. לבו עם חברי המחתרת היהודית, הבחורים המצוינים, ועם הטרוריסטים היהודים מקרית־ארבע. לוחם המחתרת של הלח"י נשאר מאז ועד היום טרוריסט. הצבתו בראש ממשלת ישראל העלתה אותו לדרגתו של מפקד הלח"י, יאיר. מה שהיה יאיר בשביל הלח"י — שמיר בשביל המדינה. כך הוא מבין את תפקידו. לפי תפיסתו הוא עומד בראש ארגון טרור אדיר. כאשר עליו לבחור בין המתנחלים לבין צה"ל, הוא בוחר במתנחלים. איש הלח"י לשעבר, וחבר המוסד, יעמוד תמיד לצד הטרוריסטים היהודים ואנשי השב"כ, ולא חשוב מה הם עשו.

בהיותו, בסך־הכל, אדם הגון, הוא איננו מסוגל לעשות שקר עם עצמו. הוא איננו מסוגל לגנות פעולות טרור של יהודים.

כזה הוא האיש העומד בראש ממשלתה של מדינת ישראל.

בימים האחרונים אנו חוזרים ושואלים את עצמנו מה קרה לנו עשרים שנה לאחר מלחמת ששת־הימים. יצחק שמיר, שזה מה שקרה לנו. משל יותם התגשם. האטד — הוא המושל בנו. ☐

יהודה להב

המסכות נופלות

ע מוס עוז קומם נגדו אנשים רבים, כאשר כינה את התנועה הלאומית הפלשתינית בכינויים כגון "אטומה", "רוחה", "מטומטמת". אמירתו כוללנית וממילא אינה יכולה להיות נכונה. תנועה לאומית — כל תנועה לאומית לאורך כל ההיסטוריה — מתאפיינת דווקא בכך, שמעורבים בה יסודות שונים, מנוגדים במהותם. אילו סייג עמוס עוז את דבריו ואמר, כי ההנהגה המייצגת של התנועה הפלשתינית גילתה ומגלה לעתים קרובות מאור אטימות מחרידה וחוסר־ריאליזם מייאש, וכי החמיצה והיא מוסיפה להחמיץ את כל ההזדמנויות ההיסטוריות להשגת עיקר מטרותיה — היה קשה מאוד לסתור את דבריו.

אין זה נכון, שליהודים אין זכות למתוח ביקורת על התנועה הלאומית הפלשתינית. כיוון ש"זה עניינם של הפלשתינים עצמם". ראשית, הפלשתינים נוטלים לעצמם זכות למתוח ביקורת על התנועה הלאומית היהודית. אפשר לחלוק על מהותה של ביקורת זו או על חלקים ממנה, אבל שום בר־דעת לא יחלוק על זכותם של הפלשתינים לעסוק ברוח ביקורתית בציונות ובדרכי פעולתה. ואם כך, הרי גם התנועה הלאומית הפלשתינית אינה מחוץ לביקורת.

יש גם נימוק יותר חשוב ופחות פורמלי: איננו יכולים להיות אדישים כלפי התנועה הלאומית הפלשתינית. אנו מעוניינים בהצלחתה. לא בגלל אהבת הפלשתינים (או "תמיכה באש"ף", כפי שטוענים הדמגוגים מן הימין). אמנם, אהדה לפלשתינים (ולכל עם אחר) אינה פגם, אך היא גם אינה המניע של שום גוף פוליטי ישראלי. במלים פשוטות: אנו מעוניינים בהגשמת שאיפותיהם הלאומיות של הפלשתינים קודם־כל מטעמים אנוכיים. שכן, בלעדיה יישארו מעורערים גם יסודות קיומנו הלאומי. מי שרוצה, שישראל תשכון לבטח, חייב לרצות, שגם הפלשתינים ישכנו לבטח. וכן גם להיפך. נגזר עלינו לחיות זה בצד זה, בתלות הדדית, אם הדבר מוצא חן ואם לאו. על כן יש לנו עניין ישיר בדרכי הפוליטיקה הפלשתינית, ויש לפלשתינים עניין ישיר בדרכי הפוליטיקה הישראלית. מותר לייעץ. מותר למתוח ביקורת. לא רק מותר לנו, זו חובה כלפי עצמנו וגם כלפיהם. לעקוב אחר דרכי פעולתם ולהבהיר להם, כיצד הן משפיעות על גורלנו המשותף. חובה לומר, שריצוץ גולגולתו של ילד הוא לא רק מעשה אכזרי ובהמי, אלא גם מסיג אחורה את מאבקם שלהם; זהו מעשה נאלח כשלעצמו, והארגונים הפלשתיניים, הקופצים עליו כמוצאי שלל וממהרים לייחס אותו לעצמם, מוסיפים חטא על פשע. חובתנו לומר זאת להם, כי הם חוטאים לא רק לעניינם, אלא גם לענייננו. באותה מידה חובתנו להזהיר: הארגונים הפלשתיניים, שנחפזו לגנות את חנא סניורה על כוונתו להציג את מועמדותו בבחירות לעיריית ירושלים, מטיפים לדרך, ששוב תעלה — כמו פעמים כה רבות בהיסטוריה — את התנועה הפלשתינית על שרטון. מהלך פוליטי פשוט אחד — וראו לאיזה שידוד מערכות הוא גורם בחברה הישראלית: כיצד נופלת מסיכת הדמוקרטיה והליברליזם מפניהם של גאולה כהן ושותפיה; כיצד יוצא האוויר מן הבלונים הצבעוניים של הסיסמאות המתחסדות על ה"דו־קיום ביחד" ו"הכבוד ההדדי"; כיצד עצם הכוונה של פלשתינים להשתתף בתהליך הדמוקרטי זורעת בהלה במחנה הלאומני וכיצד היא ממחישה, שסיפוח ודמוקרטיה אינם יכולים לדור תחת כיפה אחת. ומה יקרה, אם הפלשתינים יכריזו סוף־סוף בפה מלא, שהם מקבלים את החלטות מועצת הביטחון וזונחים את דרך הטרור?

כלל וכלל לא נכון לומר, שהמעשה של חנא סניורה קידם את העניין הפלשתיני יותר מאשר אלף פצצות תבערה. הנכון הוא, שמעשהו של סניורה עשוי לחלץ את העניין הפלשתיני מן המבוי הסתום, שפצצות התבערה דוחקות אותו לתוכו. לא "גם זה וגם זה", כי "קצת מזה וקצת מזה" הוא דבר והיפוכו. על התנועה הפלשתינית לבחור — או זה או זה. דרך מדינית ריאליסטית, שיש בה כדי לקרב הסכם ופשרה, או מעשי טרור, שיעמיקו את התהום וירחיקו את סיכויי ההסדר.

החלטתו המעודדת של חנא סניורה מעידה, שגם בקרב הפלשתינים מבשילה הכרה זו. דווקא היא מבליטה את הכוללנות הבלתי־מסויגת והפסולה בהגדרותיו הבוטות של עמוס עוז. ☐

לִפְעָמִים כְּשֶׁאֲנִי הוֹלֶכֶת בַּמִּדְרָכָה
וּמְרַכֶּזֶת מַבָּט בָּאָדָם הַהוֹלֵךְ לְפָנַי
הוּא מוֹעֵד —
יֵשׁ לִי נוֹכְחוּת חֲזָקָה
אֲנִי מַקְרִינָה עָצְמָה —
יוֹם אֶחָד כֻּלְּכֶם תַּכִּירוּ אוֹתִי
וְתִסְבְּלוּ מְאֹד.
תַּפְסִיקוּ לִזְרֹק עָלַי גּ׳וּקִים!
נְבָלוֹת —

מתוך "50 שירי מתבגרים" שכתב אוהד בן עזר, אייר דני קרמן, ברכה הוצאת "מגולד" — וניתן להשיג ולרכוש בימים אלה בחנויות ובדוכני יריד הספרים

משה בן־שאול ■ גלויות תל־אביביות

עלה נעלה?

כ ן. אני יושב כאן, בתל־אביב, ונמנה ודאי עם אנשי השמאל יפי־הנפש המקטרים על כיבוש השטחים ומוחה דמעה בלתי־נראית כשפוגעים בילדה ערביה, ומזדעזע, כמובן, על כל רצח מזעזע של ילד, איש או אשה יהודים הגרים מעבר לקו הירוק.

כן, אני יושב כאן, בתל־אביב, ורואה את הכל מן המרחק הטלוויזיוני החם והבטוח, במכנסיים קצרים ובסנדלים תנ"כיים. שומע את קצובר ואליצור ואת סגן אלוהי „כך" יוסי דיין, ומתרגז — ולא זו.

אני לא חותם על עצומות, לא כותב שירי מחאה כי הם נראים לי לעתים שטותיים ורדודים, ולבד מזאת אני סבור כי הפסוק „וכיתתו חרבותם לאתים" עולה עליהם פי עשרה מונים.

כן, אני יושב כאן, בתל־אביב, וחושב שהכיבוש, כל כיבוש, הוא נורא ואיום. גם להיות 60 אלף יהודים בתוך מליון וחצי ערבים זו לא גבורה דמוגראפית גדולה, אפילו אם שם, בשטחים, מסתכלים בחלון ורואים מיד את דוד המלך ואביגיל ואולי גם את המרגלים.

העניין הוא שלעתים אני מרגיש צורך לשאול את עצמי קודם כל, למה?

למה אני, אישית, כאיש מתקומם, לא עושה שום דבר. והאם אני, פיסית, צריך לעשות משהו. לפחות להפגין או לצעוק ולא סתם לשבת ולשרבט שורות כדוגמת אלו שאני משרבט עכשיו, כדי, כאילו, לצאת ידי חובה?

הרי כולם אומרים שהצרה של איש שמאל היא „יפהפיות" הנפש שלו, דיבוריו הסאלוניים, ואילו החלוציות האמיתית, עשיית בראשית חרשה וכו', הן נחלתם של המתנחלים, שם.

הרי כולם אומרים, ובצדק, שבמקום לעשות „משהו", מסתובבים עם איזושהי תחושת אשמה, עם איזה כובד על הכתפיים, עם איזושהי לאות.

העניין הוא שאני שואל את עצמי את כל אותן שאלות רלוונטיות שאין לי עליהן תשובה חד־משמעית, והן נותרות כאן, בתל־אביב, כהכאה אינסופית על חטא שלא חטאתי.
כך כל ימות השנה.

קל וחומר כשחוגגים (כל אחד בדרכו, על פי מידתו ומצב רוחו) עשרים שנה, עשרים שנה לאיחוד ירושלים. עשרים שנה למלחמת ששת־

הימים. עשרים שנה לשחרור ולכיבוש. עשרים שנה של בעיות, דמעות, טירור, מעט שלום ומליון גישושים לשלום.

אני כאן, בתל־אביב, מתבונן במרחק הטלוויזיוני (הטלוויזיה מראה תמונות זוות, מראה את העיניים המנצחות, את העיניים המפסידות, את העיניים הריקות ואת העיניים הבוכות והצוחקות), אני כאן יושב ושואל שאלות ומרגיש שאין זה מספיק לומר שכל כיבוש מביא את הסיאוב והארנות, וגם את האין־ברירה, וגם את הכלכלה הקטנה, כלומר": הם באים לכאן לעבוד את העבודות שאיש לא רוצה עוד לעשותן. לנקות רחובות, לרחוץ צלחות וכו' וכו'.

כבר אמרתי שאני רוצה שלום, ובשלום זה קצת אחרת? — כמובן שאמרתי. וכבר אמרתי שגם שלום במתכונת זו או אחרת זה לא פשוט? — כמובן שאמרתי.

שתהיה ועידה בינלאומית, שייצאו ממנה אל שאלות השלום, שיגיחו מתוכה שאלות טורדות על מהות השלום. שתהיה ועידה בינלאומית. ממה מפחדים אלה שמפחדים. כן. לא רק אני אומר, שואל, מקווה. הרי רבים אומרים, שואלים, מקווים.

כי כאן אני, תל־אביבי שכזה, אולי תמים במקצת, חושש שביוני 1988, וביוני 1989 וביוני 1990, יחזרו ויראו אותן תמונות, ישאלו אותן שאלות, ישיבו אותן תשובות, והיאוש הנורא יילך ויגבר. יילך ויעמיק.

הייאוש יכול להיות מחלה שאין לה מרפא. אני מפחד ממחלות.

ובכל זאת, על מה ולמה תחושת האשמה, תחושת החידלון. מהו העומס הזה על הכתף?

אני יודע איכשהו. אני מרגיש איכשהו. כשם שילדי המתנחלים יודעים שהוריהם צודקים והם יגדלו עם הצדק של הוריהם ויהיו הדור הבא של חלוציות הוריהם.

זה טמון בילדותנו. בחינוכנו.
על מה גדלתי, חונכתי בימי ילדותי, מותר לזכור. מותר להגיד בפה מלא. הלוא זו היתה הסיסמה:

עלה נעלה אל הארץ הזאת וירשנו אותה...
איזו ארץ בדיוק. מה הגודל. מה היא. מה נירש. מה נירש. מה ירשנו. מה עשינו עם הירושה?
על כך אינני מפסיק לחשוב.
גם כאן, בתל־אביב.

דוד ארן ■ מסביב לעולם

שנת העטלף

ק בוצה של חובבי עטלפים בריטיים עבדה במשך כל חודשי הקיץ האחרון כדי להכין בית־חורף בשביל היונקים המעופפים הללו.

מבצע זה היה חלק ממערכה לשיפור תדמיתם של העטלפים בשנה אשר הוכרזה כ„שנת העטלף הלאומית". בעלון, אשר הופץ על־ידי איגוד של חובבי עטלפים בלונדון, נאמר בין היתר: „העטלפים סובלים מתדמית שלילית בעיקר בעקבות הסיפורים על דראקולה ועל הערפדים... בהיותם בעלי־חיים ליליים הם אפופי מיסתורין וקושרים אותם עם הרוע. ואולם, לאמיתו של דבר עטלפים הם יצורים אינטליגנטיים ועדינים מאוד".

האגודה שהוציאה את העלון היא אחת מבין 60 קבוצות מסוג זה בכל רחבי בריטניה, המנהלות תעמולה לשם הגנה על מגוריהם הטבעיים של העטלפים, להכנת מגורים מלאכותיים למענם ולשם שיפור תדמיתם.

ואכן, התעמולה הזאת קצרה הצלחה רבה. „אנו מקבלים מדי שבוע כמאה מכתבים, שכותביהם מבקשים מידע על עטלפים". בעלון הנ"ל היו כלולות הוראות כיצד לבנות „ארגזי עטלפים" שבהם יוכלו העטלפים למצוא מקלט בקיץ. „היתה התעניינות עצומה בבניית ארגזי עטלפים. אפשר היה לקנותם ב־8 לי"ש האחד או לבנותם לפי הוראותינו", אמרה ג'אן טייט, דוברת האגודה; עוד הוסיפה: „העטלפים אינם עיוורים. אין הם מסתבכים בשערות בני־אדם, ובבריטניה גם אינם מוצצים דם". עטלפים־ערפדים קיימים אך־ורק בדרום־אמריקה...

לחודשי החורף בנו הקרן הלונדונית לחיות־בר והאגודה להגנת העטלפים מערות מלאכותיות שבהן יכלו בעלי־החיים הללו לחרוף במצב הרגיל, כשהם תלויים. לשם־כך אף הוכנו קולבים מיוחדים.

„העטלפים נפגעו עד מאוד מהפריעות והרס אזורי הלינה שלהם", אמר אחד הפקידים של הקרן לחיות־הבר; „בניית מערות־עטלפים מלאכותיות נועדה להחזיר את שיווי המשקל הטבעי".

בלונדון הובחנו תשעה מינים של עטלפים. הם חיים בבתיהם של בני־אדם וניזונים לרוב מחרקים, שהם צדים בלילה ברג'נטס־פארק ובהייד־פארק. „בדרך־כלל הם חיים ביערות אך הם עברו לחיות גם בבתים", אמרה טייט. לדברי האגודה הלונדונית העטלפים נפגעים הן ממשפטים קדומים ויחס שלילי, והן מאובדן מקומות לינה, מאחר שהתושבים נוהגים לטפל בחלקי העץ של גגותיהם בחומרים רעילים, נגד תולעי עץ. לדבריה של טייט נשקפת סכנת הכחדה לכל 13 מיני העטלפים המצויים בבריטניה. ממין העטלף בעל אוזני־העכבר נותר עתה רק בעל־חיים אחד.

ברגיל קושרים את העטלפים עם עכברים, אך מכמה בחינות הם דומים יותר לבני אדם: לנקבה רק גור אחד בשנה ואין היא ממליטה בהכרח כל שנה. תוחלת החיים של העטלף מגיעה ל־30 שנה.

„שנת העטלף" בבריטניה קצרה הצלחה רבה. אפילו חברות העוסקות בהגנת עץ בפני תולעים פירסמו מודעות שבהן הן מספרות כיצד הן עוזרות לעטלפים על־ידי שימוש בכימיקאלים שאינם מזיקים להם.

הכאליף האחרון

אחרון הכאליפים המוסלמיים משושלת שראשיתה במאה ה־13 היה צייר תורכי מקצועי. יצירתו כללה גם דיוקנים של נשים צעירות. תערוכת יצירתו של הכאליף עבד־אל־מג'יד ה־2, שהתקיימה לא־מכבר באיסטנבול, מוכיחה כי למרות תוארו הדתי הוא התעלם מאיסור האיסלאם לצייר דמות אדם.

התערוכה, שכללה 17 תמונות שמן ואורגנה על־ידי חברת טקסטיל פרטית, היתה התצוגה הפומבית הראשונה של ציוריו הכוללים דיוקנים, טבע דומם ונופים. אולם התמונות המדהימות ביותר בתערוכה הן שני דיוקנים של נשים צעירות חובשות טורבאן מן האוסף של איל ההון התורכי סאבאנצי.

עבד אל־מג'יד נולד ב־1868 כבנו של הסולטן העותומני ה־32, עבד אל־עזיז. הוא התחנך בארמון הקיסרי, ולאחר מהפכת התורכים הצעירים ב־1908 קנה לו באיסטנבול שם כאמן. עם כינון הרפובליקה על־ידי כמאל אתתורק נאלץ הסולטן האחרון, מחמט ה־6, לברוח מן הארץ, ועבד אל־מג'יד הוכתר ככאליף (התואר הדתי המוסלמי העליון שהסולטנים העותמניים אימצוהו במאה ה־16), אך לא כסולטן. הוא תמך בחשאי במלחמת השחרור של אתתורק, אך לאחר שנעשה כאליף החל להפר את צווי השלטון באנקרה והרגיז את השלטון החדש. הוא חבש את הטורבן של הסולטן מהמט ה־2 אשר במאה ה־15 כבש את איסטנבול, ועסק בפעילות דתית שהיתה שמורה בעבר לסולטנים בלבד.

ב־1924 ביטלה אנקרה את הכאליפות, בטענה כי התפקיד שייך לממשלה ולרפובליקה, והיגלתה את בני משפחת הסולטן אשר עדיין נותרו בתורכיה. אחרי אותה תקופה קצרה אשר בה שימש ככאליף, עבר עבד אל־מג'יד לשווייץ ואחר־כך לצרפת, מקום־שם מת ב־1944. שלטונות תורכיה דחו בקשות כי גופתו תוחזר הביתה לקבורה, והוא נקבר תחילה במסגד בפאריס ומאוחר יותר הועברו עצמותיו לערב הסעודית.

ציוריו פזורים בין בני משפחת השלטון העותומנית לשעבר, אספני אמנות פרטיים ומוזיאונים ממלכתיים. מספרם המדויק אינו ידוע.

לדברי מארגני התערוכה היה עבד אל־מג'יד לא רק אמן אלא אף תומך באמנות. הוא עודד ציירים צעירים ושלחם ללימודים באירופה.

כתבי „רויטר".

דפים לספרות

עורכת: יעל לוטן   עורך משנה: אילן שיינפלד

צילום: מיכאל רורברגר, מתוך הספר „7 שורות על סלא הירקון" שירים (רוני סומק) וצילומים מת"א. בהוצאת מישל אוסטובסקי.

אנה ואני — ואנה אנו באים?

יעקב סימן טוב

דן שביט: אנה ואני;
הוצאת עם עובד 1986

מתוך דמדומי תודעתו, ההולכת ונטרפת עליו, של דניאל אלטר — גיבורו המרכזי של הרומן — מסופרות ומתוארות שאר הנפשות הפועלות, וכמו מפרנסות את הדמות הראשית.

גיבורי ספרו של דן שביט מהלכים על קו השבר העמוק שנבקע בחברה הישראלית לאחר מלחמת ששת־הימים והלך ונמשך והעמיק עד מלחמת יום הכיפורים. וכשם שהשבר הגדול הזה — כלשון המטאפורה המוצלחת של אבות ישורון, „השבר הסורי־אפריקני" — מגיע מבחינה סוציו־פוליטית לפיצוץ במלחמת יום הכיפורים, כך גם תהליך הידרדרותו הנפשית של דניאל אלטר מגיע לשיאו במעשה רצח של אהובי־נפשו איילת ואוריאל, ממש בעמוד האחרון של הספר.

רוח רעה מהלכת על־פני ארץ ישראל. הרוח הרעה של שלטון הכוח, מוסר עם־אדונים, שלטון על עם אחר, תאוות השררה, הזיות משיחיות, הבוז לאינטליגנציה, לספקנות וליפי־הנפש. הרוח־הרעה של הביצועיזם הכוחני, המהלכת בווילות החדשות של קבלני־עפר, מסלקת את דניאל אלטר המורה לתנ"ך ממשרתו משום שהוא משמיע באוזני תלמידיו אמירות לא־נהרצות, דרמשמעיות „כאשר נחוצה מילה חריפה והלטית" (עמ' 45). במציאות הזאת נדחים הצדה הטיפוסים התמימים כדניאל אלטר, אין הם מוצאים מקומם בה — „אני משתגע מהאור והרעש, פשוט לא יכול" (עמ' 68). ומעל לכל מרחפת דמותו של שר־הביטחון, „הלא הוא מצית התבערה, נביא־השקר, אולי השטן, הוא בעל העין האחת, הוא המושך בחוטים...".

מצד אחד שר־הביטחון הוא מקור משיכה לאנה, „הנסחפת בזרמים שגאו סביבה אחרי המלחמה האחרונה... לכן היא אוהבת את שר הבטחון", המאצ'ו הלאומי; ומצד אחר, דניאל אלטר החלוש, החיוור, כמו־הזוי, שדעתו הולכת ומתבלעת עליו, רואה בו בשר־הביטחון את מקור הרע ומשתעשע בתקווה לרצוח אותו.

על קו־השבר העמוק הזה מתעוות אחד הערכים המרכזיים של הציונות — עבודת־האדמה וגאולתה. העיוות הזה מומחש באופן אליגורי באמצעות שלוש דמויות — אנה, דניאל ויונתן אחיו. אצל אנה חלה תפנית מהזיות רומנטיות של הליכה על חוטים ורודים לעבר הערצת הכוח, פולחן קדושת־אדמת־אבות, וסופה שהיא הולכת אחר הרב המוזר, הבועלה בלא חופה וקידושין להתנחל ב„בית־אל ואין בה אל", כלשונו של דניאל ברגע של הבלחת שפיות במערבולת ההזיות שהוא שרוי בה.

אצל יונתן מתעוות רעיון עבודת־האדמה על־ידי שהוא הופך קבלן גדול לעבודות עפר ועל־ידי מה שדבר זה מחולל בו: „תמיד אחרי מלחמה אפשר לעשות הרבה כסף. כבר הבנתי לי שלט: יונתן אלטר — קבלן לעבודות עפר. כמעט נעשיתי קבלן, כי הצלחתי להשיג בשכירות טרקטורים ודחפורים וחתמתי חוזים שמנים. היית צריך לראות אותי — כמו בעל חווה באיזו קולוניה, עם כובע לבן ורחב, מתרוצץ ומתארגן להרוויח הרבה כסף מכל המכונות האלה ומכל השטחים העצומים האלה, מכרות של עפר, שאפשר לקחת מהם עוד ועוד, ולעשות כסף בלי סוף..." (עמ' 67). אצל דניאל מומחש העיוות במלוא האבסורדיות האירונית. ולפי עניות דעתי, המחבר בונה בהצלחה ניכרת — בין אם במודע ובין אם לא במודע — מין תבנית פארודית על שירו של ביאליק „בשדה". דניאל השוכב באפלולית דירתו, אשתו וילדיו בבית־אל, הוא עזוב ונטוש, קודח במחלת נפש ונפש, מתבשר על מות אביו הגר במושב. קודח והוזה הוא מגיע לתחנה המרכזית בת"א, מתעלף במשתנה הציבורית ושוכב שרוע מלוא קומתו על הרצפה, מפולש בשתן. במאמץ עליון הוא קם, חומק מן האנשים התומכים בו ורץ אל האוטובוס. בהגיעו אל המושב אינו פונה אל אמו השרויה באבל, אלא אל השדה. ושם בהזיית־קדחת הוא רואה באמצע השדה להקת עורבי־ענק שמשטה על השדה לנקר בתותים הגדולים, הארומים. והנה, נתכהו מבטו, „הראשים העטופים בכר שחור נפנים אלי בתנועה איטית ומחושבת והנה אלה ערביות חרושות־קמטים, עורן שוקולד, מבטן עמוק כהה וחורש מזימות, שיניהן לבנות ומושחזות, ועל לחייהן כתובות־קעקע שחורות. שמלותיהן הרחבות תופחות ברוח כמפרשי ספינה ואם יינתקו מן הקרקע יהיה מעופן מגושם ונמוך, כמין צפרדעים שחורות שהוטלו אל חלל האוויר. את תות השדה הן קוטפות בזריזות מטורפת... אימה גדולה הן מפילות עלי ואני משתופף כמוהן לסייע בקטיף התות מן השדה של אבא... למה אני הולך בעקבותיהן? הלא השדה שלי כעת, כמו של אחי יונתן. כמוהו אני יכול לעמוד בפישוק רחב, להניח את ידי על מתני לנפח את חזי, לסנן פקודות קצרות מבין שיני... ותחת זאת אני זוחל על ארבע... הערביות השחורות כבר הרחק לפני. במהירות הן גומעות שורות ארוכות ומשאירות אותי שרוע על בטני, ראשי אל הקרקע, מבקש מסתור מפני השמש" (עמ' 73 — ההדגשה שלי) כהתגבר האשלייה האופטית של עורבים־ערביות הנך מצוי באחת באווירה סוריאליסטית, שבה יש מימוש חולני, פארודי, של משאלות־לבו של ביאליק בשירו „בשדה"!

„את־פני בקרקע אכבושה לארץ הרטובה אפלה, / אשאלה את פי האדמה ואבך הרבה בכה אל־חיקה / הגידי לי אמי אדמה, רחבה מלאה וגדולה — / מדוע לא תחלצי שדך גם לי נפש דלה שוקקה?"

ראוי לעמוד בהרחבה על כל המתרחש בשדה־התותים ועל המגע המיני המוזר המתרחש אחר כך בין דניאל אלטר מוכה־השמש, ההוזה והקודח לבין הנערה הערביה הלוקה בשכלה החולצת לו שד ומשפשפת את מבושיו — בשדה של אביו.

על קו השבר העמוק הזה מתעוות תמוג עוד דימוי — דמות הצבר המתוספס הנועז, הבריא, המדבר מישרים ולעניין. דניאל אלטר הוא היפוכו הגמור של דימוי זה של הצבר ההולך בשדות הארץ. תמורה עמוקה מתחוללת בשנים האחרונות בתפיסת דמות הגבר בספרות הישראלית. ביצירותיהם האחרונות של הבולטים ביוצרי הפרוזה הישראלית מופיע הגבר כטיפוס חיוור, פסיבי, אנטי־גיבור. יעל לוטן עמדה על תופעה זו במאמרה „מותו של ארי בן כנען" („על המשמר", דפים לספרות), וקבעה מספר הנחות וסיבות חברתיות ואמנותיות לתהליך ספרותי זה. דמות הישראלי נצטיירה בעולם כמין ארי בן־כנען של ליאון יוריס ובמשך שנים רבות הלכה ונתעוותה עד שהיתה מין „ראמבו שמי" אצל ג'ון לה קארה. רצון להתגבר על רגש נחיתות גלותי צייר את הצבר בהגזמות מיתולוגיות. משה דיין, המצביא הקשוח והמבריק והמאהב הידוע, היה לסמל מובהק של ישראל. יעל לוטן טוענת במאמרה כי דווקא כשישראל מצטיירת כמעצמה צבאית אדירה, ושוב אין כמעט זכר לסטריאוטיפ של היהודי הפחדן־הערמומי — דווקא אז מתפרצת בספרות הישראלית אנטי־מיתולוגיזציה של דמות הצבר ו„משה דיין כאילו לא היה ולא נברא".

עיון ביצירותיהם האחרונות של עוז, יהושע, קנז, שבתאי, קניוק ודמויותיו של חנוך לוין שפרצו מן התיאטרון אל הספרות מאשר את ההתפתחות הזאת. ההסתייגות מדמותו של דיין, כצבר היכול לשמש מודל להערכה לאומית וחברתית, מוצאת ביטוי מעניין בדבריו של עמוס עוז בספרו „באור התכלת העזה", ודבריו אלה זוכים אף לניתוח פואטי רחב במונוגרפיה „עמוס עוז" מאת נורית גרץ (ספרית פועלים, 1980, פרק ראשון).

דמותו של שר הביטחון לא נותנת מנוח לא לדניאל אלטר ולא לאנה: „לפנות בוקר זינק רעיון אל מוחי: לחזור אל ביתו של שר הביטחון — הלא הוא גדול הכופרים — לפרוץ דרך משמר הזקיפים וחומת הבית ולירות כדור ברקתו. אחר כך יבואו עורבים וינקרו. רק אז תמצא אנה מנוחה בביתנו."

דומה, כי דן שביט מוותר מראש על נסיון להעניק לדמויותיו עומק וחיים משלהן — כמובן חוץ מהגיבור הראשי דניאל. יתרה מזו, הדמויות קיימות כסמלים בתוך עולמו של דניאל וכמציגות היבטים חברתיים ורוחניים. שני האנשים הצעירים הפולשים אל תוך אפלולית חייו המסוגרים והמופנמים של דניאל אלטר, המתייסר בטירופו, מופיעים כמו בסיפור אגדה — יפים ומושלמים, ללא עבר וללא רקע, ואפילו את שם משפחתם איננו יודעים. הם פשוט תמימים, מביאים מזור לנפש הכואבת ומתוארים מתוך הזיותיו של מטורף. הוא המטורף מטמיע אל תוכו הטמעה פסיכולוגית הן את איילת היפה והן את אוריאל חטוב־הגוף ושחור־התלתלים, ובליבו מקננת מחשבה נוראה לרצוח אותם. היצר הזה, לרצוח את הנפשות היקרות שהטמיען בתוכו, הוא רצון תת־מודע להתאבד. דווקא משוגע השכונה נחמן אליהו, שהוא מביאו בסודו, דווקא הוא עומד על כך מתוך הארה משונה, בבחינת בלעם „אשר מחזה שדי יחזה נופל וגלוי עיניים" (במדבר כ"ד, ד), וכך הוא מגיב: „לא את הילדה אתה רוצה לאבד אלא את עצמך." (עמ' 143). אוריאל הסוער את דניאל ברפיונו חש ברצון ההתאבדות על־ידי הרצח: „והוא הישיר להביט בעיני במבט קשה והחדר אל הקרביים: אני יודע. אותי אתה מתכוון לרצוח. זה תחליף להתאבדות. אם תרצח אותי, כאילו רצחת את עצמך." (עמ' 172).

הסופר, מתוך שלא עמד לו כוחו לממש תכנית של רומן חברתי עם מסר פוליטי ברור, בחר בדרך של עיצוב סמלי ואלגורי. הוא התחמק מן הצורך לבנות דמויות שמעשיהן ומחשבותיהן מסתברים מתוך קווי אופיין ומתוך ההקשרים החברתיים, והעדיף ליצור מעמדים של אווירה והלך־רוח ליריים, הזויים, ודמויות חלושות, שעל מקצתן נסוכה אווירת אגדה ועל מקצתן

(סוף בעמ' 18)

יהודה גור־אריה

פְּסוּל

עַל גַּבֵּי פְּגוּם חַיַּי
סְבִיבַי, מֵעֲבָרַי
מִישֶׁהוּ
— פַּסָּל עָלוּם —
נוֹגֵב
וּמְפַסֵּל אוֹתִי
בְּמַסְמֶרֶת חַדָּה,
בְּאִזְמֵל מֻשְׁחָז,
מַכֶּה בְּמַקֶּבֶת כְּבֵדָה
מַכּוֹת נֶאֱמָנוֹת.

וְכָל מַכָּה — מַכְאוֹב
וְכָל מַגָּע
כּוֹרֶה אֵשׁ אֲצוּרָה מִקִּרְבִּי —
גִּצִּים וְנִיצוֹצוֹת —
פִּרְפּוּרֵי דִּי־נוּר
נִתָּזִים מִתּוֹכִי,
פּוֹרְחִים סְבִיבִי
רֶגַע אֶחָד קָצָר
וְכָבִים.

אֲבָל כִּבְשַׂר הַנֶּפֶשׁ
נֶחְקָקִים הָאוֹתוֹת
לְתָמִיד —
סִימָנֵי כְּתַב־חַרְטֻמִּים
עֲלוּמֵי פֵּשֶׁר,
קָשֵׁי פִּעְנוּחַ
כִּדְמוּת הָעֲנָנִים בַּשָּׁמַיִם,
כִּמְסְלוּלֵי מַסְּעוֹת הַצִּפֳּרִים
בִּשְׁבִילֵי מְרוֹמִים,
כִּשְׁאֵרִיּוֹת הַקָּפֶה בַּסֵּפֶל,
כְּעִקְּבוֹת צְעָדַי
בִּשְׁבִילֵי הָעוֹלָם
הַמִּתְפַּתְּלִים.

וְעִם כָּל הַלְמוּת פַּטִּישׁ
נוֹשְׁרִים מִמֶּנִּי רְסִיסִים,
שְׁבָבִים, פְּצָלִים,
וַאֲנִי חוֹרֵק שֵׁן
בִּשְׂפָתַיִם חֲשׁוּקוֹת,
שׁוֹתֵק שְׁתִיקָה אַבְנִית
(מִלָּה — בְּסֶלַע).
כִּי אֶבֶן אֲנִי מֵאַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם
(אַף אִם מָצוּי אֲנִי
בְּשִׁפְלַת הַחוֹף,
שָׁם מְצוּיוֹת הֵן, כַּיָּדוּעַ
אַבְנֵי גִּיל, אַבְנֵי גָּזִית
רְאוּיוֹת לְפִסּוּל,
שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל שַׁיִשׁ מַמָּשׁ.
— זֶה מַה שֶּׁיֵּשׁ...)

אֵין אֲנִי מֵאַבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם,
אַךְ, בְּעֶצֶם,
אֵינֶנִּי אֶלָּא חַלּוּק־נַחַל
מִמְּחוֹזוֹת אֲחֵרִים,
מֵחוֹפוֹ שֶׁל נַחַל אֶחָד רָחוֹק
(יַלְדוּתִי טָבְעָה בּוֹ בְּאִבָּה),
נִקְלַע לְכָאן בְּכַף הַקֶּלַע,
בְּטַלְטֵלָה גְּדוֹלָה,
עַד שֶׁהֻטַּל פֹּה בְּחוֹל הַחַם,
עַל חוֹפוֹ שֶׁל הַיָּם הַזֶּה הַגָּדוֹל
בִּנְחִיתָה רַכָּה,
וְכֹה הוֹלֵךְ אֲנִי וְנִפְסָל,
הוֹלֵךְ וְנִסְחָת
וְנִגְרָע
וּפוֹחֵת,
וּבְכָל שֶׁנִּגְלָה.

וּבְכָל שֶׁנִּפְסָל,
אֲנִי מְשַׁלֵּם עִם הָעֲבֵרָה
שֶׁאֲנִי נַעֲשֶׂה מֻשְׁלָם יוֹתֵר.
אַךְ מִי מֻשְׁלָם בְּעוֹלָמֵנוּ?

יֵשׁ חֲסָפוּסִים,
יֵשׁ זָוִיּוֹת חַדּוֹת,
פְּצָעִים וְצַלָּקוֹת,
סְדָקִים וַחֲרִיצִים —
אוֹתוֹת אֲשֶׁר טָבְעוּ
בְּאַבְנִיּוּת חַיַּי
יְדֵי הַזְּמַן —
רוּחוֹת קָדִים,
שׁוֹטֵי שָׁרָב,
יְקוֹד קֵיצִים,
צִנַּת לֵילוֹת,
סוּפוֹת וְחָרְפֵּי הַקָּרוֹת,
סְעָרוֹת מִן הַיָּם
שֶׁהֵבִיאוּ גַּלִּים מְלוּחִים
לְלַחֵךְ בִּצְרִיבָה אֶת רַגְלַי.
אֲבָל גַּם הַשָּׁנִים עַצְמָן
מַקְהוֹת זָוִיּוֹת חַדּוֹת,
מְעַגְּלוֹת פִּנּוֹת,
מְרַכְּכוֹת זִיזִים בּוֹלְטִים.
גַּם לְשׁוֹנֵי נָשִׁים
מְלַטְּשִׁים
וִילָדִים שֶׁמְּטַפְּסִים —
עוֹלִים וְיוֹרְדִים,
מַחֲלִיקִים —
מַחֲלִיקִים.

וְאַף אֲנִי עַצְמִי
מוֹסִיף פֹּה רֹשֶׁם
אֵיזֶה קַו רַךְ,
עֲגַלְגַּלּוּת רַכָּה, מְפַיֶּסֶת
וּבְעֶצֶם, עוֹסֵק בְּלִטּוּשׁ עַצְמִי
בְּלִי חָשָׁד,
כָּל הַזְּמַן;
וְכֹה נִמְשֶׁכֶת הַמְּלָאכָה
שָׁנָה אַחַר שָׁנָה,
עוֹנָה אַחַר עוֹנָה
וּבְכָל שֶׁמּוֹסִיף אֲנִי שָׁנִים
וּמוֹסִיף דַּעַת
וּמוֹסִיף מַכְאוֹב,
עַד הוֹלֵךְ אֲנִי וְנִגְרָע
וּמַשִּׁיר מֵעָלַי דְּבָרִים מְיֻתָּרִים
מַכְבִּידִים,
כְּמוֹ בְּכַדּוּר פּוֹרֵחַ
הָעוֹמֵד לְהַמְרִיא
וַאֲנִי הוֹלֵךְ וּמִצְטַיֵּד
בִּדְבָרִים אֲחֵרִים,
שֶׁאֵין לָהֶם מִשְׁקָל
וְאֵין לָהֶם שִׁעוּר
וְאֵין בָּהֶם מַמָּשׁוּת
(אַף יֵשׁ בָּהֶם מַמָּשׁ).

וּבְכָל שֶׁנּוֹשְׁרִים הַפְּצָלִים —
רַבִּים בִּי הֶחֲלָלִים,
צוֹפִים אֶל רוּחוֹת הָעוֹלָם
וְאַף הוּא מַבִּיט אֵלַי
מִמַּעֲמַקִּים
וְהֵם מִתְמַלְּאִים אוֹרָה
וּקְלִילוּת רְחִיפָה
וַחֲגִיגָה רַכָּה
וּמַעְיַן הַשְּׁלֵמוּת.

וַאֲנִי
הוֹלֵךְ וְנִפְסָל,
עַד שֶׁלְּבַסּוֹף
אֶהְיֶה (אוּלַי)
פֶּסֶל מֻשְׁלָם.

בין התקופות, בין הזמנים

אילן שיינפלד

גבריאל פרייל: חמישים שיר במדבר;
סימן קריאה–הקיבוץ המאוחד, 1987.

ספרו התשיעי של המשורר היהודי־אמריקני הכותב עברית, גבריאל פרייל, סוקר וסוגר תהליך שהיה מרכזי בשירתו החל מאמצע שנות השבעים: שבירת השיר האימאז'יסטי השלם בלשון רווית פרוזאיזמים.

בספר זה מעומתים תדיר שני רבדי הלשון. הלשון המופשטת והלשון המוחשת, כך שמן העימות עולה טענה בזכות הישרדותו של האימאז' ככלי להבעה בלשון. כך, למשל, בשיר הפותח את הקובץ, "ירידה, טעימת תפוח", המשווה בין המשורר לבין מרעו פירות, העוסק בהכלאת זני תפוחים:

"...מכל מקום לגבי איש־התפוחים
המשימה, כאמור, שקולה ופרוזאית.
אך קורה שכל מלה ומלה
מתלהטת מתאוה זרה
והמרעיות הטהורה מתפטרת.

אני חושד בו שרכוק של שירה
נטפל אליו בעקשות, לא ירפה ממנו,
עד שימצא את דרך המלך
לפרי שכל פלאי הטעמים
מתנגנים בו כהדי פעמון."

אותו פרי, שבסוף הבית מדומה לפעמון, נטען אגב־כך ביסוד חושי נוסף על יסוד הטעם, וכך יוצר אימאז' חדש המוחל, מכוח האנאלוגיה שיר־תפוח, על שירת פרייל.

בהמשך השיר מחדד פרייל את העימות בין הרובד המופשט לרובד המוחש בכותבו על אורות המספר בשיר זה עצמו: "למספר כאן צליל כמעט־אידילי/ אולם עובדה שאני לבדי בחדר... נשאר לי רק לעשות משחק/עם כתיבת שירים..." כותב, כדי להפחית ולבלום את הכוחות המואצלים על מלאכת השיר. כבוז העשויה לנוחם או לשינוי פני הדברים. אולם, בהמשך שוב הוא שב ליצירת אימאז', המוחל על השיר כניקודים:

"........לעקב
אחר השיר האחד
לתפסו ברשת אמינה
ולירד אותו במכוון
(מניח שאין כאן אנס)
עם התפוח האחד:
מכנה גבישי, אנין גונים,
מחייך מול שמש,
נעצב מול ירח."

שוב נגלית הערפת הלשון הפיגורטיבית על פני הלשון המופשטת בשיר "שנה לא־אהובה", בו נשנה תהליך דומה לזה שבשיר הקודם. אף כאן באה קודם שלילת הפיגורה הלשונית — במקרה זה מטאפורה — ככלי לסילוק הכמיהות — ומיד לאחר מכן הבאת פיגורה חדשה לסימון הכמיהה — דימוי. ועוד כזה הנושען על אוכסימורון. כלומר, דימוי התואם דווקא שירה רומאנטית:

"עד שהיינות נשארים אי־שתויים
ורב הכמיהות נגמרות
בסבום מר החרוד
שאין בכוחה של המטפורה,
להמתיק את הדין,
חמוץ כה ונחרץ

כמו לאחר שנים מימיות
הנשיקה השורפת האחת
נטרפת פתאם עם הקרה."

כך, לבסוף, גם בשיר "בינים", המתחיל בשורה של ציוני־זמן, "בין הערביים, בין השמשות, לפנות ערב", ממשיך בהכברת ההתלבטות כיצד לתאר זמן זה, ועובר לדיבור על הפער שיוצרת הכברה זו ולגישור עליו באמצעות מטאפורה:

"אך מעיק המרוח בין התאור
לבין הערב עצמו
הבא ושם מחסום
לנשימה הנקיה
עם אורות סתו ראשונה."

מה שנוצר כתוצאה מעימות זה בין שני רובדי לשון, המציינים, כל אחד, פואטיקה אחרת, — האימאז'יסטית והמודרניסטית — הוא מטאפורות חזקות, המקבלות משנה־תוקף מן העימות. כך, כפי שמתרחש גם בשירתו של אמיר גלבע, מכוח אותה סיבה: היות המשורר מצוי בין זרמים פואטיים הפיכים ואי־היצמדותו לאחד מהם. כך, כפי שמתרחש גם בטקסטים פוסט־מודרניסטיים רבים בשירה ובפרוזה, שאף הם מעוגנים במודרניזם אך שואפים אל מעבר לו, לעתיד שירי נראה לעין או לעבר שירי קדום.

במילים אחרות, שיריו החדשים של פרייל מסמנים את סיום התקופה המודרנית בשירה הן בתהליכים הלשוניים המובאים בם, הן בהצהרות מפורשות, כזו שלפנינו, מן השיר "מה־מנוף":

"יש מקצת אירוניה בענין זה
של עסוקי במה־מנוף
עת מרבית השירה נכבשת
בידי פרוזאיות עפרורית
בעננים האלה, שאינני רוצה
לנגוע בהם יותר."

פרייל אינו מסתפק בהבהרת יחסו אל השירה המודרנית רווית הפרוזאיזמים בספרו זה. הוא מביא כאן גם מעין סיכום של הביוגרפיה האישית והספרותית שלו. עליה הוא מעיד, בשיר "חיפוש האיזון", כי "הגיאוגרפיה הקודמת שלי/מכפילה את עצמה/בראי של שקיעה עכשווית." בשורות ארוכה הוא כותב על מוצרט וברטוק, קלודיוס ורוברט גרייבס, טקיטוס ודוד פוגל, פרויד ומרסל פרוסט, גוסטאב מאהלר, וביירון. וגם על דמויות המאכלסות את המעגל יותר של חייו, כוולטר וכיל, כאירלנדית השיער ועל מקומות כניו־יורק, אתונה. בשירים אלה יש והוא מסתפק בשימוש בשם העצם הספציפי בלבד, ובכך הוא נותן עצמו בידי פרוזאיות ממנה הוא מבקש לחמוק, שהלא שם העצם הספציפי אין לו שום מוחשיות מצד עצמו, אלא אם הוא מעוגן בהקשר פיגורטיבי. אולם, בשירים אחרים מגייס פרייל את כושר התבוננותו המופלא ויוצק אל שם העצם הספציפי איפיונים מוחשיים מתוך פיגורות לשוניות. שורות יפות כאלה בשיר "עם וולטר ואמאטי":

"אף אני נסחף עם גל
לקרימונה עיר הכנורות
ונעצר אצל ניקולו אמאטי
זה שנתן לכלי שלו
שקיפות צהבהבת דומה
לשעת בין שמשות נדירה
או גוון סמיך יותר כזה
של שקיעה רגילה על פני ים."

כך גם שורות נוספות, כשורה בשיר "התרכזות ספרותית", על אודות גוסטאב מאהלר:

"...ורשמתי כמה הערות לא־מלכרות
משולי הסופות הטונאליות...
מזמן לזמן כנור נעור, הולך
בדקיות, מחליק מריר בעמקים."

בשירים אחרים הנסובים סביב הביוגרפיה האישית מגיע פרייל לכדי חשבון ימיו. קשה לקרוא שירים אלה משל משורר אהוב כל כך, מבלי להתעצב וממילא מבלי לזכור כי כך הם פני הדברים ולא אחרת וכי גם בכך, לבסוף, אין כל נוחם. פעמים רבות חוזר בשירים אלה דימויי מוות כשתיקה וכאלם, ובעיקר ככפור. המסמן גם את השיער המלבין — והוא המקפיא את להט האיוויים והערגות. כך "הדי־... דורכים עלי כעל כביש/אבני ומשלג" וכך "לאט אני מנער את השלג מאדן החלון/ובעצמי מלבין ... צמאון/מלבין" ("עליה בערב־שלג"). אולם, גם בין שירי־כפור־מוות אלה נותרות בזיכרון אותן שורות מן השיר "השוואות" שכאן, ואשר אותו כתב על אודות פרוסט וממילא גם על עצמו:

"הלירקיה שלו המתחפשת לפרוזה
התפשטה בעצמים מקבלים
גונים רבי דקיות
ומצבי־רוחו שאין שעור להם
הערימו על הזמן, בלעו
אותו אל קרבם ועשו אותו
פרטי כמו כאב עקש."

שהלא, ממש כפרוסט עצמו, גם פרייל הוא ממערימי־על־זמן, ומאלה שהפכוהו לזמן פרטי מכח שירתם, שלא נשתעבדה לאף זמן — ונענתה לזמנים כולם.

משיח אז והיום

יעקב רבי

בכתב־העת "קומנטרי", חוברת אפריל 1987, הופיעה מסה מאת פרופ' יעקב כ"ץ ושמה "האם המשיחיות טובה ליהודים?" סימן־השאלה אומר דורשני. לכאורה התשובה היא חיובית, שהרי סתם מלך המשיח, סתם משיחיות, הם מושגים המשתמעים אם לטוב ואם למוטב. בשביל שמשיח יהיה נידון לגנאי ולשלילה, הוא צריך להיות בפירוש משיח־שקר, כמו שבתי צבי בשעתו, שהתאסלמותו הפקיעה אותו לא רק מחזקת משיח או מיומרת משיחיות אלא גם הוציאה אותו מכלל ישראל.

נמצא שרק בדיעבד משיח הוא משיח, ועד שלא הגיעה שעתו להתגלות הוא נע בכף הקלע בין אמת לשקר. ואילו משיחיות היא סיטואציה שאינה כרוכה בהכרח באישיות מסויימת, או שהיא — כלשונו של פרופ' כ"ץ — "חיזיון אנתרופולוגי כללי". הניתן לומר שחיזיון זה תרם תרומה חיובית לקיומה ולהישרדותה של כנסת ישראל? לכתחילה, במוטו למסה הלקוח מספרו של גרשום שלום על שבתי צבי, משתמע מענה שלילי ועל־כל־פנים ספקני־לעילא: — "אולי יותר כאן לציין, בכל הזהירות האפשרית, שההיסטוריוגראפיה היהודית הערימה בדרך כלל להתעלם מן העובדה שהיהודים שילמו מחיר יקר מאוד בעבור הרעיון המשיחי".

"אוטופיה וריאליזם"

לעניין "המחיר היקר" יש מקום להשוות את המשיחיות הישראלית עם תופעה כיוצא־בה, או בעצם עם בת־תחרותה ההיסטורית, עם המשיחיות הנוצרית. מנקודת־ראות דוגמאטית, אומר יעקב כ"ץ, ההבדל העיקרי בין השתיים שייך למועד ביאת המשיח. הנצרות טוענת שהמשיח כבר בא, ואילו היהדות מציבה את בואו בעתיד בלתי־ידוע. שתי הדתות נבדלות זו מזו גם בקביעת מהותה של הגאולה המשיחית: הנצרות מדגישה את התפיסה של ישועה אינדיבידואלית, שלא מעלמא הדין, בעוד שהמשיחיות לפי אמונת ישראל שמה את הדגש בגורל האומה על רקע העניינים המשתנים והולכים של העולם הזה. צא וראה איפוא שהנצרות היא דת של משיחיות שהיתה בעבר רחוק ושנתגלמה בישו, אף־על־פי שהיא מעלה על הדעת מפעם לפעם, באמונותיה המילנאריות או הכיליאסטיות, את אפשרות ביאתו השנייה של ישו. כנגד זה, הגם שהמשיחיות הישראלית עתידה לבוא רק באחרית הימים, היא מושכת את ייחוסה מימי קדם. היא שזורה דימויים אוטופיים ושגיונות פנטאסטיים ועל־טבעיים. המשמשים "פיצוי־מעט למה שאיש־ישראל ועם ישראל חשים שחסר להם בזמן הזה ושחסרונו לא יוכל להימנות: בלעדי כן, חייהם אינם קרויים חיים.

אפשר שכך הוא דינה של כל אומה ולשון הנוטה לרמיונות משיחיים: הללו מהווים תשתית של אלמנטים בלתי־ריאליים, אוטופיים. אולם דרכה של המשיחיות היהודית שונה ולמעשה מנוגדת: האוטופיזם אמנם שריר וקיים, אך הוא יוצר־לו כעין ריאליזם היסטורי. הדמיון האוטופי הוצרך להמציא מקום שבו התקיימו חיים אידיאליים בימי קדם ושבו עתידים חיים אלה לשוב ולהתהוות. מקום זה הוא עובדה קונקרטית מסויימת, אחת ואין בלתה — ארץ־ישראל. עובדה גיאוגרפית זו מבדילה את המשיחיות היהודית מכל התופעות החוץ־יהודיות המקבילות לה, בכך שהיא קובעת את התמרתה, את "נצחיותה" כביכול.

ואין הדברים אמורים בגיאוגראפיה בלבד, אלא גם בפרטים אחרים של התקומה הצפויה בחיי ישראל, כגון שיקום הגוף הלאומי היהודי שהיה אי־פעם והיום איננו עוד: בית־המקדש בירושלים, הסנהדרין ובתי־דין נמוכים ממנו, וכן טקסי פולחן הקשורים באותם מוסדות. אמת נכון: במרוצת הדורות השתנו לא־מעט הספקולאציות המשיחיות לגבי התגלמותם לעתיד־לבוא של המוסדות הנ"ל: שוב לא האמינו שעם ביאת המשיח הכול ישוב להיות כמות שהיה בזמן שבית־המקדש עמד על תילו. כך, למשל, רש"י נתן מהלכים למסורת מידרשית אשר לפיה בית־המקדש השלישי לא ייבנה בידי בשר ודם אלא יירד בשלמותו מידי שמיים. כיוצא בזה, כינונו־מחדש של הסנהדרין יהיה אף הוא מעשה־נס אשר יבוצע בידי אליהו הנביא זכור לטוב. אכן, לרמב"ם היתה משנת־משיח משלה: הוא טיהר את המשיחיות מתוספות על־טבעיות, בגורסו כמו האמורא שמואל מנהרדעא כי אין בין הימים האלה לבין ימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד, ומכל מקום שיווה לעידן המשיחי רוחניות החורגת ממהלך־החיים הנורמאלי.

הנכון הוא שאין אנו מוצאים ביהדות, בשום זמן מן הזמנים, איזה חזון משיחי המשולל לגמרי מימד שמחוץ לדרך הטבע. ברם, אפילו אלה שהיו מכורים לאמונות־אומן מיסטיות — שמרו על אחיזה מציאותית. צא וראה שהחיים היהודיים נעו בין אמונה משיחית, אשר הלכה וקיבלה, כנ"ל, צורה נסיית, פלאית, המופקעת מאורח־החיים הקדום, שמלפני חורבן הבית, ובין המסר הריאליסטי שנתקיים גם בגולה הדוויה. יהודי שקרא בשום־שכל את פרשת השבוע ואת ההפטרה בבית־הכנסת, נעשה מודע לעבר ההיסטורי של עמו, וכרך במודעות זו גם את הכיסופים לעתיד שמן הסתם בוא יבוא. יותר על כן, חלק גדול מן החוקה העתיקה, הדתית ואפילו המשפטית — הוסיף להתקיים בכל קהילה יהודית, אם־גם בצורה שונה מן המקובל בעבר.

טווח אוניברסאלי

לא רק קדמותם של המוסדות הדתיים עמדה להם. ככלות הכול, גם הכנסייה הנוצרית עיצבה־כאילו את עבודת הקודש שלה בצלמה וכדמותה של העבודה בבית־המקדש, אם־כי בכך שהעניקה לפולחנה אותו כוח מטהר ומקדש שהיה לקורבנות במקדש — היא התיימרה להפקיע את האפקט הדתי של הקורבנות כנתינתם ב"ברית הישנה". ואילו בית־הכנסת שלאחר החורבן הציג את הפולחן שלו כתחליף־עראי בלבד, עד שיקום בית־הבחירה כבתחילה ועד שתתחדש בו עבודת הקורבנות. כיוצא בזה, בתי־הדין הרבניים שבגלות לא היו חיקוי של ממש לסנהדרין ולבתי־דין עתיקים אחרים, אלא היו מודעים למעשה לסמכותם המוגבלת בהשוואה לסנהדרין. ואף זאת: כישיבות שבגולה שקדו על לימוד דינים הנוגעים לנושאים שעבר זמנם — וגם זה סימן מובהק להשבת שבות, לגאולה ממשמשת ובאה.

גם בעת החדשה, בעלות שמשו של המודרניזם, לא שקעה המשיחיות לחלוטין אלא ניתנה לה פרשנות ביקורתית שלא עלתה על דעתם של מאמינים בני דורות קודמים. הפרשנים היו עתה, למרבה התימה, תיאולוגים ופילוסופים בעלי מגמה רפורמית, שהעלו על נס את "שליחותו" של ישראל בעולם: לא חידוש ימים כקדם בנחלת־אבות, כי אם חידוש פני האנושות והעולם שיוגשם בידי יהודים. אכן, משיחיות שהטווח שלה אוניברסאלי.

הפונדמנטאליזם החדש של גוש אמונים

לכאורה, אומר פרופ' כ"ץ, המשיחיות היהודית מיצתה את עצמה וקרבה לקיצה עם כינונה של מדינת ישראל החילונית ב־1948. מנהיגי הישות המדינית החדשה, הגם שהאידיאולוגיה הציונית אשר על ברכיה חונכו החדירה בהם פאתוס משיחי, ניהלו את עסקי המדינה על־פי עקרונות ראציונאליים, ולמסורת היהודית הועידו רק מקום חלקי, מקוטע, סמלי, אמבלמאטי. אולם למחרת מלחמת ששת הימים בתפנית דיאלקטית של ההיסטוריה, קמה בישראל משיחיות חדשה כעין־פונדמנטאליסטית, שהתיימרה ליטול לעצמה סמכות־הכרעה בכל מה שנוגע להתוויית גורל המדינה.

בעל־המסה מצדיק את המונח "בעיד פונדמנטאליסטי" בכך שאנשי גוש אמונים, בניגוד למאמיני ביאת המשיח בעבר, אינם דבקים בתפיסה משיחית אבסטראקטית, אלא הם חדורים הכרה מדינית איתנה אדירה: אמונתם שקביעת הגבולות הגיאוגראפיים של ישראל היא עניין בעל משמעות משיחית. בכוחה של אמונה זו סבורים הם שאין צורך לשקול את המסקנות האפשריות והמשתמעות ממעשיהם, כיוון שמעשים אלו כבר אושרו מכבר על־ידי הפמליא של מעלה.

פרופ' כ"ץ מסכם: "הסכנה שבמתן כוח והשפעה לאנשים כאלה בניהול ענייני המדינה — כבר הוכחה בעליל... האתגר הפוליטי המוצג על־ידי הפונדמנטאליזם החדש — אפשר להתמודד עימו רק בתחום המדיני. אלא שהמרכיב האידיאולוגי של הפונדמנטאליזם החדש מחייב גם תגובה אידיאולוגית נאותה. אכן תגובה כזו הינה צו היסטורי, שמא על־ידי ויתור לפונדמנטאליסטים יידרש העם היהודי בסופו של דבר לשלם מחיר כבד בעבור מחוייבות מתמדת זו לרעיון המשיחי."

מסופקני אם כפל־הלשון "בעיד־פונדמנטאליזם" הולם מבחינה סמאנטית תנועה כמו גוש־אמונים, האקטיביזם הפוליטי שלה אינו מעלה ואינו מוריד. מה שמכריע הוא ככלות הכול האידיאולוגיה, שהיא משיחית מובהקת ומתיימרת לשאוב את כוחה "מאחורי הפרגוד", מ"פמליא של מעלה". שאלה אחרת, שטרם ניתנה עליה הדעת במידה מספקת, היא: כיצד ומניין צמח הפונדמנטאליזם החדש האקטיביסטי, לאחר שהורגלנו עד לפני עשרים שנה שהציונות הדתית נהגה להצניע לכת בעסקי פוליטיקה.

סיראנו דה ברז'ראק – ההיסטורי והבדיוני

א.ב. יפה

תשעים שנה חלפו מאז הועלה לראשונה על בימת התיאטרון בפאריס מחזהו של ארמון רוסטאן "סיראנו דה ברז'ראק", ועדיין לא פג טעמו. גם כיום מציגים תיאטרונים ברחבי תבל את "סיראנו", מתרגמים אותו לשפות, ואף עושים סרטים המבוססים על עלילותיו. ... שלו נשתמרו, למרות התמורות שחלו במשך הזמן בטעם הקהל, למרות הפגמים שמצאו בו מבקרים והיסטוריונים של הספרות. ודומה כי דווקא ... לנכונותיה של צרפת, נהנה "סיראנו" מהערכה ... ביותר, בעיקר לעת משבר או מלחמה, כאשר ... נזקק לזריקת אופטימיות ולדוגמת גבורה.

"סיראנו דה ברז'ראק" הוצג לראשונה בפאריס, בתיאטרון דה לה פורט סן־מרטן, ב־28 בדצמבר 1897, ... בהוצאת שארפנטייה ופאסקל, כעבור ... הוא נחל הצלחה כבירה למן הצגתו הראשונה.

בסוף המאה הקודמת היה התיאטרון הצרפתי שקוע בנוסח ריאליסטי יובשני, עסק יותר ב"פרובלימות" ... אנשים חיים, היה שקוע בפסימיות ויאוש — על הרקע הזה הופיע רוסטאן עם מחזהו שבא להציג את האלמנטים המנוגדים ביותר: פיוט, עליצות, גבורה. כנותו רצוף ברקי־ריטוריקה מפתיעים, משחקי־מלים ..., מונולוגים מאלפים. ההיסטוריון של התיאטרון הצרפתי, מ.א. קואנדרו, ניסה להסביר את הצלחתו המדהימה של "סיראנו":

"הצופים ביקשו מפלט מן המציאות האפורה בחיק החלומות המנחמים, הם היו מוכנים לקבל כל מה שיביא להם קורטוב של אשליה... רוסטאן היה בראש ובראשונה איש תיאטרון מובהק, היודע ליצור במיומנות ... דינאמי, רוחש חיים, גדוש צבעים... מחזהו זה היה קרן אור בתוך אפילת השממון ששלטה על בימות התיאטרון הצרפתי. ואיש לא שם לב למידת הזיוף בו..."

ההצלחה

ההסתייגות זו שרשם קואנדרו בסוף דבריו, פיתחו מבקרים אחרים ביותר הרגשה. אבל זה קרה מאוחר יותר. ב־1897 יצאו המבקרים מכליהם והפריזו לאין קץ בהערכת המחזה. היו שהישוו את רוסטאן עם ג'ירודו ומיסה. אמיל פאגה מצא קווי דמיון בין "סיראנו" ליצירות המופת הגדולות ביותר של האמנות הדראמאטית. הקהל נסחף בגלי ההתלהבות. ארמון רוסטאן, שהיה בן 29 כאשר הוצג לראשונה המחזה, נוף הוא תועפות: אמרו כי הרוויח יותר ממיליון וחצי פראנקים לשנה. "סיראנו" הוצג לפני אולמות מלאים במשך שנים רבות. לא עבר זמן רב והמחזה כבש בסערה את העולם כולו, מאמריקה ועד רוסיה. היה זה מקרה נדיר, אולי חד־פעמי, שמחזה מתפרסם במידה כזאת ובמהירות כזאת. בניו־יורק הוא הוצג לראשונה ב־1898 עם השחקן ריצ'ארד מנספילד בתפקיד הראשי. ובעקבותיו הלכו אנשי־תיאטרון אמריקנים רבים, מוולטר המפדן ועד חוסה פרר, שכל אחד מהם בחר לרשום ב"רקורד" האמנותי שלו את סיראנו. בברית־המועצות נחל "סיראנו" הצלחות גדולות, למן שנות העשרים, בעיקר בשל אופיו ה"דמוקראטי", הפתוח והלוחם של סיראנו", היוצא להילחם נגד שרים ושועים. אלה נציגי המעמדות העליונים, המנצלים את העם. מקסים גורקי כתב: "המחזה של רוסטאן משכר אותנו, מחמם דמנו כמו השמפניה, מעורר את חדוות החיים." ואילו בצרפת מילאו גדולי השחקנים בני שלושה דורות, את תפקיד סיראנו או תפקידים אחרים במחזהו של רוסטאן. והרשימה ארוכה: קוקלן־הבכור, לא ברגי, ויקטור פראנסן, פייאר פרנאי, סימון סיניורה, דניאל סוראנו, פייאר דוקס ועוד.

שבעה מחזות

מי היה אדמון רוסטאן ומה הוא פעל לפני ואחרי "סיראנו"? בנעוריו כתב שירים, בהשפעת אלפרד דה מיסה, ואף כינס אותם בקובץ בשם "הזיות". היו אלה שירים נעימים, אך קלי־ערך ומלאכותיים במקצת, שלא העידו דווקא על כשרון פיוטי מובהק. אף מחזותיו הראשונים של רוסטאן לא הצטיינו במקוריותם ולא התבלטו על רקע הרפרטואר הרגיל של התיאטרון הצרפתי. אחרי "הרומנסקים" (1894), הוא חיבר את "הנסיכה הרחוקה" (1895), מחזה המבוסס על עלילה נאיווית, שמשך את תשומת־לבה של השחקנית הגדולה שרה ברנאר, והיא שגילמה בהצגתו את התפקיד הראשי. המחזה הבא היה על נושא תנ"כי, "השומרונית" (1897), ובאותה שנה עצמה הוצג גם "סיראנו דה ברז'ראק". מחזותיו הבאים של רוסטאן היו "בן הנשר" (1900), על נפוליאון השני ועל פרשת חייו הטראגית, כשלאחר התמוטטותה של הקיסרות הוא נותר בודד ונבגד, נשבה בידי מטרניך ונפטר ממחלת השחפת, כשהוא מודע לכך שלעומת נפוליאון הגדול, הוא לא היה אלא "אפס גמור". ב־1910 הועלה על הבמה מחזהו של רוסטאן "שאנטקלר" (התרנגול), שהנפשות הפועלות בו הם תרנגולים... ואחרי מותו של רוסטאן הוצג המחזה הקצר שנמצא בעזבונו, "לילו האחרון של דון ז'ואן", ואריאציה מקורית משלו על עלילות הגיבור שנהפך לסמל ומיתוס בספרות העולם.

על ארמון רוסטאן האיש יש לומר כי בימי משפט דרייפוס הוא נקט עמדה פרוגרסיווית והפגין סולידאריות עם העדה היהודית בצרפת, שטפלו עליה אשמת־שווא. היתה לו מעורבות פוליטית גם בפרשת הסיכסוך היווני־תורכי על האי כרתים, וכן במלחמת הבורים, ותמיד התייצב לימינם של החלשים. אך בימי מלחמת העולם הראשונה נהפך ללאומני קנאי: כנראה ש"ההצלחה והעושר העבירוהו על דעתו והרחיקוהו מראיית המציאות," כפי שהתבטא עליו רומן רולן. רוסטאן נפטר ב־1918, כשהוא רק בן חמישים. ועל שולחנו נשארו רשימותיו לשני מחזות שהתכוון לכתוב, האחד על ז'אן ד'ארק והשני על פאוסט.

המציאות והבדיון

מכל מה שכתב נותר בימינו רק "סיראנו דה ברז'ראק", כיצירה ששיני הזמן לא כירסמו בה, אם כי הביקורת בת־זמננו שוב אינה מתלהבת ממנה.

סיראנו דה ברז'ראק אינו דמות בדויה. סיראנו המקורי היה הוגה וסופר בן המאה השבע־עשרה (1619־1655). בנעוריו הסתופף בצלם של אנשי הבוהימה, משוררים יושבי קרנות והולכי־בטל. בהיותו בן עשרים היה איש צבא, נלחם ואף נפצע בקרבות במוזון ובאראס. בשובו לפאריס התיידד בין היתר עם כמה צעירים שוחרי חופש וקירבה. ביניהם מולייר. סיראנו עצמו ניסה ידו בכתיבת מחזה, "הקפדן המרומה" (1645), הדומה בקווים כלליים ל"תעלולי סקאפן" של מולייר. כעבור שנים אחדות כתב עוד מחזה, "מות אגריפינה" (1654), אך ידע שלא יוכל להצטיין דווקא כמחזאי, אלא כפילוסוף. הוא היה מעריצו של דקארט, תלמידו של גאסנדי. גילה עניין בחידושי המדע של תקופתו. ולפי השקפתו היה

(המשך בעמ' 18)

בשבוע הספר העברי

פרס יצירה לסופרים עבריים

בימים אלה תתחיל רשימת מועמדים לפרס יצירה ... ראש הממשלה ע"ש לוי אשכול ז"ל, לשנת תשמ"ח.

כבשנה שעברה יחולקו גם השנה עשרה פרסים. זכאים לקבל אותם סופרים הכותבים בשפה העברית (ואשר לא קיבלו פרס זה בשתים עשרה השנים האחרונות) ואשר הנם תושבי הארץ.

המילגה ניתנת לשנה אחת ומשולמת לפי משכורת חודשית של מורה בדרגת מ.א. בשיא הוותק שכיום עומדת על 1250 ש"ח, נטו.

המועד האחרון להגשת הפניות הוא י"ג בתמוז התשמ"ז 10.7.1987.

לקבלת טפסי הבקשה יש לפנות למזכיר הקרן: ד"ר אביגדור שחן, רח' תליחי 3 תל־אביב 64334.

אחה"צ עם מולכו

אחר־צהריים עם מולכו וא.ב. יהושע יתקיים באוניברסיטת תל־אביב.

פרופ' מנחם פרי ירצה על מולכו ועל הפואטיקה של ההיעדר (וזוהי התבטאותו הראשונה והמפורטת על הספר). א.ב. יהושע ישוחח על הספר.

האירוע יתקיים במסגרת יום העיון השנתי לזכרו של יוסף האפרתי ביום א' ה־7/6 בשעות 14.00־16.00 בבנין גילמן חדר 496 באוניברסיטת תל־אביב.

אגודת הסופרים בפולנית

זה יותר משנה פועלת "אגודת סופרים כותבי פולנית בישראל", שעל חבריה נמנים כותבי פולנית היגוגרים בארץ. האגודה מקיימת ערבי ספרות, פגישות עם הסופרים הפולנים המגיעים לארץ, יחסים ספרותיים ישראל־פולניה, תרגומים מפולנית לעברית ומעברית לפולנית, יוזמות שונות בתחומי מו"לות ועוד.

באסיפה שהתקיימה לאחרונה נבחר לראשונה ועד האגודה: רישרד לב — יו"ר, רנטה יאבלונסקה — מזכירה, ואנילה יאסינסקה.

ברלין, אלכסנדרפלאץ

לרגל הופעת ספרו הידוע של אלפרד דבלין, בתרגומה של ניצה בן־ארי, בהוצאת הספריה־לכתר־מכון גיתה, יתקיים ארוע ספרותי במכון גיתה בבית אסיה בתל־אביב, ביום ג', 16 ביוני, בשעה 20.00. יושמעו קטעים מן הספר מפי צבי סלטון, והסרט המבוסס על ספר זה, שיוצר בשנת 1931, יוקרן אף הוא. הקהל מוזמן.

שירי איציק מאנגר

לרגל הופעת ספר השירים של איציק מאנגר, בתרגומו של נתן יונתן, בהוצאת כתר, יתקיים ארוע ספרותי ביום ב', 15 לחודש זה, בצוותא ירושלים, בשעה 20.30. בתכנית ישתתפו נתן יונתן, יוסל בירשטיין ופרופ' עזרא פרוז. מנחה: בני הנדל. יושמעו שירים שהולחנו במיוחד לכבוד הארוע על ידי רוז'ה תבור.

מירה מינצר - יערי ז"ל

כנס אזכרה במלאות שנה לפטירתה של המשוררת יערך במועדון בבית הקיבוץ הארצי, רחוב לאונרדו דה־וינצ'י 13, תל־אביב בתאריך 25.6.87 ביום ה' בשעה 09.30.

ידידים ומוקירי זכרה יקראו משיריה וידברו על יצירתה. המשורר איתמר יעוז־קסט ידבר על שירתה למבוגרים, פרופסור אדיר כהן ירצה על שירת מירה יערי לילדים.

כמו כן יטלו חלק במפגש, משוררים וסופרים מהתנועה הקיבוצית ומחוצה לה.

שני ספרי מפרש חדשים

לאחרונה ראו אור שני ספרים חדשים בהוצאת מפרש: החמנית, מאת סחר ח'ליפה, וצמא, מאת עמוס מוקדי.

החמנית עוסק בשלוש נשים פלסטיניות, תושבות הגדה המערבית, הנאבקות לפרוץ את החומות החברתיות הסוגרות עליהן. סחר ח'ליפה מציגה את המתחים, המאוויים, המרדות והתיסכולים של נשים בנות שכבות חברתיות שונות. תוך כדי כך היא מביאה גלריה של דמויות, וביניהן אינטלקטואלים, תושבי הקאסבה ופלאחים.

סחר ח'ליפה היא סופרת ילידת שכם. למדה ספרות אנגלית באוניברסיטת ביר־זית, ושימשה כאחראית על יחסי־ציבור וקשרי־חוץ של אוניברסיטה זו. ח'ליפה כתבה מספר רומנים, שאחד מהם, הצבר, הופיע כבר בתרגום עברי, בהוצאת גליליאו. החמנית יצא לאור לראשונה בערבית ב־1979 בהוצאת אוניברסיטת ביר־זית, ותורגם עד כה לגרמנית, רוסית והולנדית; בקרוב יופיע בתרגום צרפתי.

צמא מתאר בשפה עתיקה־חדשה את התבגרותו של מי שעתיד להיות ראשון נביאי הכתב בישראל — עמוס. עולם בן שלושת אלפים שנה ניעור וחי לעינינו — דמויות המתגלות כחושבות וחשות כמונו היום, על מכלול הבעיות של אדם מול חברה, של שאפתנות, סבל ואהבה, של דת, חטא ועונש, של גר, של עבד ושל מקום האשה.

עמוס מוקדי הוא איש תיאטרון וקולנוע. הופיע כשחקן בתיאטרוני ישראל, והקים את תיאטרון "שחרית" לנוער, בלונדון הקים וניהל את תיאטרון השוליים THE ACT INN, שהתמחה בהעלאת מחזות חדשניים. בארץ כתב לבמה, לקולנוע ולרדיו, וביים והפיק למסגרות אלה. בין השאר הפיק את הסרט "צלילה חוזרת", שזכה בפרס הסרט הטוב. הרצה במחלקה לקולנוע וטלוויזיה של אוניברסיטת תל־אביב.

עיתון 77

שלוש אלגיות מעזבונה של נלי זקש, בתרגומו ובהארתו של ידידיה פלס. צלובה שירים מספרו הרוסי של אברהם חלפי, שלא ראה אור בעולם, בתרגום עברי, וכן מאמר של יאירה גינוסר על יצירתו.

כמו כן, "ששה ימים ועוד עשרים שנה": אהרון הראל, אהוד בן עזר, סלמאן נאטור, נעים עריידי ומוחמד כחראווי בודקים את הספרות העברית והערבית בצל הכיבוש בן העשרים ואת השפעתו על חיינו; אנתולוגיה מן הספרות ההונגרית 1945־1987; רפורטאז'ה ספרותית על תפקודו ואי־תפקודו של בית־ביאליק, מאת יערה בן־דוד; שירת פוקס משוחחת עם המשורר צבי עצמון.

סיפורים של: ריאר ביידס, מערבית: עדנה דהרי־רוידוביץ; חיים רשף. שירים של: גבריאלה אליישע, זרבבל גלעד, עוזי שביט, אסי פרבר, גד יעקובי, נחמיה פלג ואחרים.

ציור השער — מיוחד ל"עתון 77" — יגאל תומרקין.

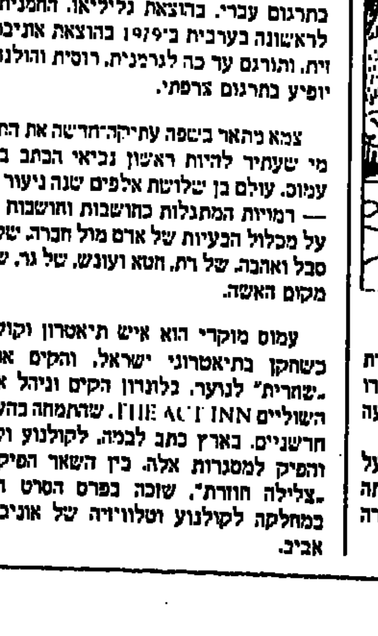

חלון ראווה

מסתורין בימי־הביניים

אומברטו אקו: „שם הורד"; מאיטלקית ומלטינית: עמנואל בארי; הוצאת זמורה־ביתן, 1987

כיוון שקראתי את „שם הורד" ובאותם ימים ממש ראיתי את הסרט, אשר נעשה על־פיו, מטבע הדברים ערכתי השוואות בין השניים. כמו בהרבה מקרים דומים, אי אפשר היה שלא להגיע למסקנה שהסרט לקח לרוב את הקליפה החיצונית, את העלילה הסיפורית, על האלמנטים הבלשיים שבה והתפאורה של מנזר־מבצר קודר בימי־הביניים, בו מתרחשים דברים מפחידים ותעלומות מסתוריות — ולא רצה או לא הצליח לבטא את התוכן האידיאי המעולה של הספר, שאלות של הסכולאסטיקה של ימי־הביניים, בעיות של חשיבה ושל הגות על האסור והמותר,

האמונה והמינות, קירבה לאלוהים והתאכזרות אל אנשים. אולי מוגזם הוא לבקש זאת מסרט, מכל סרט.

אומברטו אקו, איטלקי בן 51, הוא פילוסוף וחוקר־ספרות, היסטוריון, סופר ואיש־אקדמיה. הוא כתב ספר בעל רמה גבוהה ורב־עניין, וככל ספרות טובה, גם כאשר הוא מתייחס לתקופה היסטורית רחוקה, יש בו השלכות אקטואליות, הנוגעות בכל משטר ובכל זמן לחירותו של האדם וליצר־הדעת והסקרנות האינטלקטואלית. העלילה של „שם הורד" נראית פשוטה ומורכבת כאחת: איש־הדת ויליאם איש־באסקרוויל מגיע עם חניכו הצעיר, בן־האצילים, אדסו איש־מלק, למנזר מבודד בהרי צפון איטליה במאה ה־14. עד מהרה מתברר לו שנזירים נרצחים במקום בזה אחר זה והוא נוטל על עצמו את המשימה הבלשית לגלות מי עומד מאחורי מקרי־רצח אלה. הוא עומד על סף פיענוח התעלומה, המתקשרת בספרים אסורים, שאבות המנזר מסתירים במגדל דמוי־מבוך מעיניהם הבולשות של הנזירים. כאשר למקום מגיע האינקוויזיטור הגדול ברנארד גואי, הלה רוצה להוכיח שהמתרחש במנזר הוא מעשה־ידיו של השטן ומחליט להעלות אל המוקד שני נזירים ונערה מפשוטי־העם, אחרי שהוציא מפיהם בעינויים הודאה בקשרים עם כוחות שטניים. הסיפור מסתיים בשריפת המנזר, הפורצת עם שריפת הספרים האסורים במגדל, שבהם מוצאים כמה מהנזירים — והאח ויליאם איש־באסקרוויל — תשובות לשאלות המטרידות אותם.

לצד עלילה זו עוסק אקו בספר בשאלות של הפילוסופיה הנוצרית, בתיאורה של תקופה היסטורית, בהגות ימי־ביניימית, בגירויים רוחניים למכביר. הסיפור נמסר כברוניקה, שנכתבה בידי אדסו איש־מלק, הזוכר כל העת את דמותו הקורנת, את חכמתו ואת חופש־המחשבה של מורו ויליאם.

מעולם הרודנים

אלחו קרפנטייר: „מלחמת הזמן"; מספרדית: ישעיהו אוסטרידן
אלחו קרפנטייר: „הנרדף"; מספרדית: ישעיהו אוסטרידן, העיר והביא לדפוס: יואב חלוי; הוצאת זמורה־ביתן, 1987

אין ויכוח על כך, שהספרות הלאטינו־אמריקנית, שהיתה עד לפני זמן לא־רב כמעט בלתי־ידועה מחוץ לתחומיה, זוכה בשנים האחרונות לאשראי גדול במערב. מבקרים וחוקרי־ספרות אמריקנים ואנגלים, צרפתים ואיטלקים, מתחרים להעניק לה ציונים לשבח, לגלות את המיוחדות ואת הכשרונות הבולטים שבה.

אחת התגליות האלה הוא המספר יליד קובה, אלחו קרפנטייר, שלא היה כישרון צעיר במותו ב־1980. הוא הלך לעולמו בגיל 76, כשמאחוריו פעילות ספרותית ופוליטית ענפה ושלבי־התפתחות שונים. מוצאו ממשפחה רוסית־צרפתית (מכאן גם שמו הצרפתי), שימש בגיל צעיר מאד עורך עיתון, נאסר בארצו בשנות ה־20 בגלל התנגדות למשטר הרודני דאז, חי שנים בצרפת כגולה, בזמן מלחמת העולם השנייה והכיבוש הנאצי נמלט לוונצואלה, כתב בקאראקאס את יצירותיו ושימש מרצה באוניברסיטה המקומית — עד לשובו לקובה מולדתו בסוף שנות ה־50.

יש הרואים בו לא רק סופר חשוב בזכות עצמו, כלומר בזכות יצירתו שלו, אלא גם אחד מגדולי המשפיעים על הכתיבה הריאליסטית־הנונסטית של יוצרים בעלי שם עולמי כואורגאס יוסה וגבריאל גארסיה מארקס.

בשני הספרים של קרפנטייר שהופיעו לאחרונה בתרגום עברי, „הנרדף" ו„מלחמת הזמן" וקדמו להם ספריו אחרים שלו בעברית: „הצעדים האבודים", „טובת המדינה", „קריעת הים", „מלכות העולם הזה", „עידן האורות", אנו מגלים שני צדדים אופייניים של עולמו הספרותי.

ב„הנרדף", שאת כתיבתו סיים בוונצואלה ב־1954, מסופר על צעיר שבא מן הכפר הקובני להוואנה הבירה כדי ללמוד באוניברסיטה, נתפס לרעיונות מהפכניים ומשתלב בתנועה מחתרתית, הפועלת להפלת המשטר הרודני ולחיסול פיסי של הרודן השולט בה. לתוך פעילות זו חודרים גם הרבה יסודות של שחיתות, שוד ורצח לשמו. כאשר נתפס גיבור הרומאן בידי המשטרה ובלחץ העינויים והפחד מפני עינויים נוספים הוא מגלה את שמות חבריו למחתרת־טרור־ופעילות מהפכנית — הוא הופך בעיני חבריו למלשין וכוגד, שדינו מוות. כחיה נרדפת הוא בורח מפניהם, חרד ומיוסר תמיד — ולבסוף משלם את מחיר־הדמים של בגידתו, למרבה האירוניה, לצלילי ה„הרואיקה" של בטהובן באולם הקונצרטים.

„הנרדף" הוא על־פי מבנהו, עלילתו והאווירה השוררת בו, סיפור ריאליסטי נוקב, מושפע מהמציאות הפוליטית באמריקה הלאטינית, מציאות של משטרים רודניים והמאבקים נגדם. עם זאת, יש בו אלמנט סמלי מובהק. די אם נזכיר את הסמליות רבת־הפנים וההשלכות שבקשר בין הסימפוניה של בטהובן וסופו הטראגי של הגיבור.

ספר מסוג אחר, אך בעל חותם ייחודי מאד של מחברו, הוא „מלחמת הזמן", כדי להמחיש את מצבו הקיומי של האדם, את מאבקיו נגד כוחות המאיימים עליו, את המורכבות של היחסים בין יחיד, חברה, שלטון, דת וכנסיה, משועבדים ומשעבדים, קרפנטייר עושה כאן שימוש בדוגמאות היסטוריות. הסיפורים ההיסטוריים שלו על מלחמות הזמן, על מלחמת טרויה ועל המסע לגילוי אמריקה, על העבדים האפריקנים, על הבאת הנצרות ל„עולם החדש", על אנשים אחרי המבול, תיבת נח ותיבות אחרות ועוד, הם סיפורים עם משמעויות הנותיות.

בכל כתיבתו של אלחו קרפנטייר ניכרים עושרו התרבותי, אינטלקטואליזם מבריק וידע מעורר קנאה בתחומים שונים: מוסיקה, ספרויות העמים, אדריכלות, היסטוריה, מיתוסים ההופכים את העתיק לאקטואלי.

מ. אבי־שלמה

סיראנו

(המשך מעמ' 17)

אתאיסט, מאטריאליסט, אוטופיסט. הוא התכוון לכתוב ספר גדול שיסכם בו את כלל השקפותיו, אך נסיבות־חייו לא איפשרו זאת. בינתיים התפזר בכתיבת חוברות וכתבי־פלסתר נגד יריביו ומתנגדיו. ביניהם החשמן מאזארן, שאותו תקף בהעזה ובחריפות. חיבר רומן פילוסופי „העולם האחר", שהופיע רק אחרי מותו, (1657), ובו הוא תוקף בעיקר את הדת והכנסיה, ורומן בנוסח המדע הבדיוני, „מסע אל הירח", המבוסס על ההכרה כי ישנם עולמות רבים כמו כדור־הארץ שלנו, כי היקום מורכב מאטומים והוא אינסופי, וכי כדור הארץ סובב סביב השמש... כהשלמה לספר זה, חיבר סיראנו את „המדינות והאימפריות של השמש" (פורסם רק ב־1662), המשיך להטיף להשקפת עולם חילונית ופרוגרסיווית. המסע הדמיוני אל ממלכות הירח והשמש נועד רק להפיץ את תורת האתאיזם והגישה המדעית אל העולם. כמובן שאנשי הכנסיה תקפוהו ועשו כל מה שיכלו כדי למעט את השפעתו. בתולדות התרבות הצרפתית נרשם שמו של סיראנו כמי שקדם למונטסקייה בדרישה להשליט שוויון בין כל הגזעים ופתיחת שערי ההשכלה לעם.

במחזור „סיראנו דה ברז'ראק" השתמש רוסטאן רק בקווים מועטים מאישיותו ופרשיות־חייו של סיראנו ההיסטורי. הוא לא שם את הדגש בסיראנו ההוגה ואיש־הקידמה, אלא בסיראנו המשורר, הסייף, בעל החוטם הארוך, הגבר הנועז והמצניע לכת. נכון הדבר: רוסטאן חש קירבה לדמות המשורר וההוגה והיטיב עמו בכך שעשאו גיבור מחזה. אבל, מי שיקרא או יראה רק את המחזה, יזכור בוודאי את התנהגותו החורגת, את הצטיינותו בדו־קרב ובאילתורי חרוזים, את אהבתו הנכזבת לרוקסאנה. אך לא ילמד הרבה על אישיותו של סיראנו ההיסטורי.

הביקורת בת־זמננו עמדה כבר על מגרעותיו של המחזה. כך למשל כותב קלֶבּר הֶנֶס ב„תולדות הספרות הצרפתית" שלו (1946): „בזמננו ראו ברוסטאן יוצר שווה־ערך לאייסכילוס ולשקספיר... מחזותיו הם דוגמאות מובהקות לפיוט מזוייף, לליריקה כוזבת ושגב מדומה. אמנם, הוא נותן טקסטים טובים בפי השחקנים. אך זה הכל... אני מתבייש לחשוב שמחזות אלה נחשבו פעם ליצירות־מופת בעיני רבים וטובים..."

על מגרעותיו של רוסטאן המחזאי כותב גם קואנדרו: „כיצד זה לא חש רוסטאן כי מחזותיו הם יצירות־נֵפֶל בצרפת. שהאמנות שלה נשענת על פסיכולוגיה מעמיקה, על חוש מידה והבעה מפוכחת? הוא הוטא בזיוף ובמלאכותיות. הוא נאחז בקלישאות, מסייט סביבן ויוצר מושגים מסולפים על הגבורה, הנדיבות ושאר המידות הטובות."

ואם „סיראנו" נראה כך בעיני הביקורת החדשה, הרי שמחזותיו האחרים של רוסטאן ודאי שאינם עשויים להפיק רצון מלפניה. בהם מתגלה ביתר־שאת חולשתו של רוסטאן כמחזאי. הוא מדשדש במקום אחד, חוזר על עצמו, משתמש באפקטים בלתי־מעורנים, משחקי מלים זולים, בדיבור נמלץ ויומרני...

בשובע ניירין

פרס פולני לפרופסור האוניברסיטה העברית

חבר השופטים של הירחון „פולנר" היוצא בווארשה, בראשותו של פרופ' יאן יוצ'פאנסקי מהאקדמיה הפולנית למדעים, העניק פרס שנתי עבור ספר בעל הערך הרב ביותר על נושא פולני שיצא לאור בחו"ל לספרו של פרופ' יעקב גולדברג מהאוניברסיטה העברית בירושלים „JEWISH PRIVILEGES IN THE POLISH COMMONWEALTH" (הוצאת האוניברסיטה העברית בירושלים 1986) הפרס מתבטא בעשרה ימי ביקור בפולין על חשבון המערכת ו־30,000 זלוטי (שכר חודשי של פרופסור באוניברסיטה). בפרס שווה־ערך זכה בלשן אמריקני אוסקר סוון עבור שלושה ספרי לימוד השפה הפולנית.

פרופ' יעקב גולדברג (1924) עשה את הדוקטורט שלו באוניברסיטת לודז ומשנת 1967 מכהן כמרצה להיסטוריה הפולנית ותולדות יהודי פולין באוניברסיטה העברית בירושלים. מאחוריו עבודות מחקר רבות שפורסמו בפולין, בישראל וכמו כן בבטאונים היסטוריים אנגליים וגרמניים. עבודתו על פריווילגיות היהודים בפולין מביאה מסמכים שרבים מהם מתפרסמים בדפוס זו הפעם הראשונה ואשר מעשירים, מרחיבים ומעמיקים את המחקרים שפורסמו בשטח זה עד כה. פרופ' גולדברג מפרסם במלואן 63 מגילות של פריווילגיות החל מ„תקנות קליש" של המלך בולסלב הארוך משנת 1264 ועד נפילת הרפובליקה הפולנית במאה ה־18. מול המגמות האנטישמיות של הכהונה הקתולית וחוגים בורגניים שונים, משתקפות בתעודות אלה מגמות של התנגדות לחוליגניזם, לדעות־קדומות דתיות וחברתיות של חוגים פולניים אחרים. קריאה מעמיקה במסמכים המובאים בספרו של פרופ' גולדברג מגלה אספקטים שונים ונרחבים של חיי יהודים בפולין, האוטונומיה שלהם, עיסוקיהם, מנהגיהם ומאבקם לזכויות אזרחיות.

נתן גרוס

הערה

כל הציטוטים ממכתבים ומתעודות שהובאו ברשימתו של ששר „ון ואמנות החזקת הספריה" על ג. שלום, הועתקו על ידו מתיאורי המוצגים בתערוכה מקיפה על גרשם שלום ופעלו, המוצגת מזה חודשים אחדים בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בגבעת רם.

ספרית פועלים
ספרים חדשים
לקראת שבוע הספר

פרוזה
ע. הלל – תכלת וקוצים
אלקסיס קין – שבעה אחים
נגיב מחפוז – בית בקוהיר ג'
מולייר – טרטיף
יעקב קורן – איש כלבבי
ב.צ. יהושע – פורצי גדר

שירה
רינה שני – ביום שקוף רואים לנצח
ישראל אלירז – טיול
דוד אבידן – משהו בשביל מישהו
אלן סליטו – בישראל, נוהג לים המלח
ציפי שחרור – שפה משותפת
יהודה ניב – בנק, שם זמני
שלמה אביו – תעוקת השכבות
ישראל בר־כוכב – חוקי הגן

ילדים
אורית רז – בדדי
יהודית כפרי – האלוף שלנו תם

ספרי עיון ולימוד
אוריאל טל – מיתוס ותבונה ביהדות ימינו
יעקב נויזנר – יהדות, עדותה של משנה
רוברט סולומון – יהודים במהפכה
סלוואדור מנוחין – קליידוסקופ משפחתי
אפרים שפירא – גיבור ואנטי גיבור
תמר טלשיר – שעשועי לשון
ישראל רינג – טבח עמים
יוסף בן־פורת – שערים נעולים (מורשת)
שמחה ושמואל לטיצ'בסקי – הגשר פוצץ פעמיים (מורשת)
ראובן ארזי – ערכים ומערכות

אמנות
אברהם אופק – בית

אנה ואני

(סוף מעמ' 11)

שולטת הגרוטסקה הבוטה. אילו עמד לו כוחו ... שביט לעמוד במשימות שמציב רומן ... מעמיד יצירה חשובה ומעניינת. הן בזכות ... הכתיבה שלו והן משום האומץ שלו לנגוע ... ההווייה הישראלית. יש לו לדן שביט נטייה ... לעיתים לתיאורים מפליגים, קולוסאליים, ... עולים בקנה אחד עם הטון המינורי של ... גיבוריו: „הגלים היו גבוהים ועוים, השמש ... ענקי, מעורר השתאות ואיישקט." (עמ' 147) ... לי שאני האדם היחיד שהוא ער בשעה הזאת ... בתל־אביב. ביקום כולו". (עמ' 49).

ברם, אין ספק כי טובה יכולתו בעיצוב ... ביצירת אשלייה אופטית ואווירה סוריאליסטית ובניית קודים ספרותיים להעביר לקורא ... ורעיונית.

לבסוף — טענה לי לעורכי בית ההוצאה: ... הספר לשלושה פרקים — אנה, איילת, אוריאל — היא מלאכותית ובוודאי שאינה נובעת מתוכן ... והתפתחותו. בפרק איילת אנו מתוודעים אל ... ובפרק אוריאל אין שום ייחוד לאוריאל ... אדרבא, נכנסת דמות חדשה לתמונה — ... הספר כולו הוא פרק אחד בלי חציצה.

על כל פנים — אני סקרן לקרוא את ספרו הבא של רן שביט.

מוסד ביאליק • ירושלים
שבוע הספר העברי

ספרים חדשים

פראנץ רוזנצווייג
מבחר אגרות וקטעי יומן
ההדירה והוסיפה מבוא והערות רבקה הורביץ. אחרית דבר מאת נתן רוטנשטרייך. פב + 398 עמ' + 8 לוחות.

*

אד"ם הכהן
שירי שפת קודש (מבחר)
ההדירו והוסיפו מבוא והערות מנוחה גלבע ויהודה פרידלנדר (ספריית דורות, מס' 57) 268 עמ'.

*

מיכה יוסף בן־גריון (ברדיצ'בסקי)
שירה ולשון — מבחר מסות ורשימות
ההדיר והוסיף מבוא, הערות וביאורים עמנואל בן־גריון (ספריית דורות, מס' 58) 192 עמ'.

מהדורות חוזרות
שמואל סמבורסקי: המחשבה הפיסיקלית בהתהוותה – מן הפילוסופיה הקדם־סוקראטית ועד הפיסיקה של הקוואנטים (אנתולוגיה); מהדורה שנייה, מתוקנת ומורחבת) [בסדרת ספרי מופת מספרות העולם].
שמואל סמבורסקי: חוקות שמים וארץ – הקוסמוס של היוונים (הדפסה שנייה מתוקנת).
א.א. אורבך: בעלי התוספות – תולדותיהם, חבוריהם, שיטתם (שני כרכים).
עמנואל קאנט: ביקורת התבונה המעשית [בסדרת ספרי מופת מספרות העולם].
עמנואל קאנט: ביקורת התבונה הטהורה [בסדרת ספרי מופת מספרות העולם].
י.מ. גרינץ: ספר יהודית.
א. אורבך: מימזיס – התגלמות המציאות בספרות המערב [בסדרת ספרי מופת מספרות העולם].

ספרים שיצאו לאור בשנה האחרונה
ו.מ. תאקרי: יריד ההבלים (תרגמה מאנגלית והוסיפה מבוא והערות: אסתר כספי) [בסדרת ספרי מופת מספרות העולם].
מ.ע. פרידמן: ריבוי נשים בישראל (בשיתוף אוניברסיטת תל־אביב).
בנימין מזר: חפירות ותגליות (בשיתוף החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה).
עמיהוד גלעד: דרכה של תורת שפינוזה לשיטה פילוסופית.
יוסף דן: ספר הישר (ספריית דורות, מס' 56).
פילון האלכסנדרוני: כתבים, כרך א' (בשיתוף האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים).
דן מירון ודן לאור (עורכים): אג. גנסין – מחקרים ותעודות.
בלהה ניצן: מגילת פשר חבקוק (בשיתוף אוניברסיטת תל־אביב).

המכון ע"ש דייוויס – האוניברסיטה העברית, ירושלים
מדינה, ממשל ויחסים בינלאומיים, חוברת מס' 26 (אביב תשמ"ז).

הספריה הציונית
מ. שרף: האבוקה הודלקה ברומניה – שמואל פינלס וראשית הציונות ברומניה.

המרכז למורשת בן־גוריון
בנימין פינקוס: יהודי רוסיה וברית המועצות – תולדות מיעוט לאומי.

הוצאת א. רטנר
אהרן מירסקי: ספר חגיא וחקדיש (שירים).

להשיג בדוכני הספרים של מוסד ביאליק בשבוע הספר העברי, בחנויות הספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, רח' פייר קניג 37, ת.ד. 92, ירושלים טל' 710554.

כחומר ביד היוצר

תערוכה של אמני האזור באולם שליד עין־השופט; חיה יעקב בגלריה „שולמית"

מועצה האזורית מגידו, המחלקה לתרבות, אירגנה באולם האזורי ליד קיבוץ עין־השופט תערוכה של אמני האזור.

הפעולה עצמה ברוכה מאוד. היא מעידה על הנטיה המסתמנת בזמן האחרון בארץ: התפשטות העשייה האמנותית והמסת הריכוזיות העירונית. הפריפריות נעשות מכובדות אף הן. ברור שיש עדיין שגיאות של אוצרות. כנראה אלה משולבות עם רגשי ה„התחייבות" לאנשי האזור, עם רצון שלא „לפגוע" בחברים וכו'. על כן שוקרים פעמים מרובות את הפריפריה „פגעים אינטוניים" המסקנה: רגש „החובה" החברתית חייב להעלם כליל מהשטח.

בעניין זה כדאי ללכת בעקבות עיריית ירושלים, אשר ארגנה אף היא תערוכת־עיר לקראת יום העצמאות. לפני הצגת התערוכה מיניה פנתה העיריה לוועדת שיפוט מקצועית (אין לה כל אחיזה בעיר רחובות. יותר על כן, הועדה הורכבה ממבקר, מנהל המוזיאון ואמן, באו מערים שונות ולא היה ביניהם כל שיתוף עולה מלבד המקצועיות. נקודה נוספת שהנהיגה העיריה — היא מיספרה את היצירות. המחירה נקבעה על־פי מספרים ולא על־פי שמות.

מגידו, כאמור, החלה ברגל ימין, אך בעתיד כדאי שתנהיג יד קשוחה יותר ולא תאפשר תצוגת עבודות בלתי בשלות עדיין. עבודות שהן באופן מפורש חיקוי של אמנים גדולים (ארדון, פולוק) או עבודות הנוטות לקישוטיות ריקה ולתחום המלאכה.

ולמרות כל האמור מומלץ מאוד לבקר בתערוכה עקב הפתעות חזקות ומשמעותיות.

אחד המוצגים המעולים ביותר הוא זה של ספיר ירון (משמר העמק). כאן מתגלה ממשיך ישיר לרוחו ולרגישותו של אריה ארוך. ספיר בורא נופים רוטטים, רגישים, חרדים. חדורי נשמה, כאשר המעוף מתגלה בגבולות המעורפלים שבין דימויי אדם־צמח־חיה על רקעים בידיוניים־מופשטים.

פסל ייחודי ומעורר עניין רב הוא נבט רודי מרליה. פסליו עשויים מברזל, אבל החומר עצמו מהווה ניגוד מוחלט לטיפול הצורני שלו. הפסלים הם קטני מימד, רישומיים ומתומצתים אבל דומה שהם מעצבים פרחים בחלל. הם עמוסי תכנים, הנובעים אולי מחוש פיוטי גבוה. יש כאן הישג מרשים של עדינות שמועברת על־ידי חומר קר, קשיח ומחליד כמו ברזל.

שם לא מוכר אחר הוא יעקב קורלנדר מגבעת־עוז. אמן בעל תכנים ארוטיים וצבעים נועזים. העשייה שלו „גסה", מהירה וספונטנית אבל בעלת עוצמה ותחושה של ניגודים פנימיים. האמן זורק וחוסם, מסתיר ומגלה. אמנם יש כאן מיניות בוטה אבל בד בבד היא ממוסגרת וממורשמעת.

אלטוף יוסף ממגידו בולט אף הוא בגין רישום אקספרסיבי, בלתי הססני, ישיר ויצרי. עבודותיו האיכותיות אמנם מאזכרות מאוד את ג'ורג' טרקס האמריקני (שהציג לפני מספר חודשים במוזיאון תל־אביב), אך על אף הקירבה (מודעת או לא מודעת) מכיל הרישום איכויות אישיות משלו.

הפסל בונים ירוחם ממשמר העמק מציג סדרה עשירה של פסלי עץ שנעשו בהתחשב בשתי נטיות — הנטיה הרגשית הלא מהורהרת והנטיה הצורנית הבלתי מתפשרת, והתוצאות מדברות בעד עצמן.

חוה יעקב — פיסול אינטימי

ינוקא עזרא מרליה, ניקולאי קוני עמוס ובן־יעקב יוחנן מהזורע הלכו בדרכי הכמות ולא האיכות המסוננת. פסליו הכנעניים של ניקולאי, העשויים מאבן איטון, טובים בהרבה מציורי המים. כך גם עבודתו של עזרא — הפסל המבוסס על תפיסה מופשטת וגאומטרית פחות משכנע משאר עבודותיו. אותה תופעה מתרחשת עם פסליו של בן־יעקב. כאשר אלו העשויים מעץ נקי בהחלט מעוררים עניין ואילו העבודות המורכבות יותר נוטות למגירה. מאידך, אמנים בעלי שם כמורים דוד ומאיר גין מעין השופט „התקמצו" ובאו עם מוצג אחר בלבד. חבל. מרים ביטמן חוזרת כאן על עצמה ומיוצגת עם העבודות שכבר נראו ב„צוותא" לפני זמן לא רב.

הפסל גלז שרגא ממגידו חש את העץ לנימיו ויוצר דמויות חנות, כנות ומעוררות רגשות אנושיים ואסתטיים כאחד ולא כדאי לו לעבור למדיום אחר. העץ הוא תחומו והפיסול בברזל אינו מגיע לאיכויותיו העצית.

יש גם לאזכר את פלטאו לאו ואחר משני האמנים שצוינו במדורנו לטובה בסקירה על אמנים מדרום־אמריקה). אולי יש בו שמץ של ריח מסחרי אבל אפילו ריח זה אינו פוגם באווירה החלומית ובמיומנות של האמן.

מבין שטיחיה של לים שולה מיקנעם מושכת תשומת לב רבה העבודה הזעירה יותר בסימפוניית אפורים. עצם החדרת האריג והתייחסותנו אליו כאל עבודת אמנות — הוא עניין מבורך כשלעצמו. אריג, קרמיקה וכל חומר אחר הם חומרים בידי היוצר כאשר העשייה עצמה, הרעיונות והמעוף הופכים או שלא הופכים אותם לעבודות בעלות ערכים אמנותיים.

ואם כבר עוסקים באמנים טובים מאוד ששמם אינו מוכר, ככסיר, קורלנדר ונבט, ראוי לציין את פסליה של חיה יעקב אשר הציגה בגלריה „שולמית" (והגלריה עברה לרחוב גורדון 29). פסלים מאבן וברונזה. שונים וראשוניים. תערוכת מיוחדת של היוליות, פיסול עתיק ומצרי. שומרי ופיסול איטרואני על גוניהם הסטטיים. המסתוריים והפולחניים עם פשטות תכנים יומיומיים שאינם מתעתדים לנגוע בגדולות.

יש כאן שלווה קטנה ופיוטית. פיסול אינטימי הנברא בפשטות שלכאורה. התכלות שניה מוכיחה שהפסלת מכירה את רזי החומר ופועלת על־פי חשיבה מופשטת חזקה.

הכל נשאר במשפחה

„פושע, מובטל וילדה קטנה" בקולנוע דיזנגוף; „סיפור מהחיים" בקולנוע גת, תל־אביב

פרנסיס וכר הוא תסריטאי מוכשר: הוא לא הביא לקולנוע יצירה גאונית, אבל הוא מייצג של הקומדיה הצרפתית העממית במיטבה. „בורקס" צרפתי במיטב היטב, הכולל ברוב המקרים גם סטואציות מוכרות מבדיחות אחרות. וכר היה גם לתסריטאי פופולרי בארה"ב, שבה הקומדיות העממיות הצרפתיות אינן זוכות לתפוצה רחבה. תסריטיו נרכשו ועובדו לקומדיות אמריקניות („המצחיקן" או „הבלונדיני עם הנעל השחורה").

כוכבו הבו נפתח לפני וכר כשצרף לראשונה את הקומי את ז'ראר דפרדייה ואת הקומיקאי פייר רישאר. הם הופיעו בשני סרטים שהוא כתב וביים, „גברים בלי מזל" ו„הסנדקים והפרחח". ועתה הם עושים את הופעתם השלישית בכימויו ב„פושע מובטל וילדה קטנה" (ובמקור „הבלטים").

כמו בצירופים הקודמים גם כאן הסיטואציות בנויות על הניגודים הפיזיים של השחקנים ועל סגנון משחקם. ממדי גופו הגדול של דפרדייה לעומת רישאר הצנום, והמשחק המיושב והרציני כביכול של דפרדייה לעומת הסלפסטיק של רישאר. דפרדייה, כרגיל אצל וכר, הוא הדמות הרצינית, ואילו רישאר הוא השלומיאל שמועד ליפול ומסבך את הפרטנר שלו בכל צרה אפשרית.

בסרט החדש דפרדייה הוא לוקה, פושע המשתחרר מהכלא ומודיע על כוונתו לשוב למוטב. כמובן שהשוטרים (שכמקובל בקומדיות צרפתיות אינם ניחנים בשנינות יתר) מפקפקים בהצהרתו הכנה. הם עוקבים אחריו על מנת להושיבו בהזדמנות ראשונה מאחורי סורג ובריח. לוקה מוכר תכשיטים שברשותו וממהר לגשת להפקיד את התמורה בבנק. כאן מופיע פייר רישאר, פיניון בסרט, מין רוח תזזית, שודד תובב המנסה לגרוף את קופת הבנק. השוד הכושל מזעיק למקום את ניידות המשטרה ופיניון לוקח את לוקה כבן ערובה. השוטרים, כמובן, בטוחים שהאסיר המשוחרר אחראי לביצוע השוד. וכר מערב כאן, די בהצלחה, גם אלמנטים סנטימנטליים לצד המצבים האבסורדיים.

ג'ולי אנדריוס וג'ק למון — חרדות של גיל העמידה

התוספת באה בדמותה של ז'אן (הילדה אנאיס ברט) החמודה גדולת העיניים, בתו של פיניון. היא איבדה את יכולת הדיבור מאז מות אמה, והאב המובטל עושה הכל למענה. כולל תכנון השוד הלא מוצלח.

מכאן נמשך מסע תעתועים של השודד, הפושע והבת הקטנה, העושים דרכם בין השוטרים לבין מוסד ליתומים אליו נלקחת ז'אן בעל כורחה.

דפרדייה, באתנחתה מסרטיו הרציניים יותר, מפיק את מלוא ההנאה מתפקיד שבו הוא כנראה אינו מתאמץ במיוחד. רישאר שב לתעלוליו המוכרים ולהבעותיו האומללות, עד לאותה סצנת שיא שבה השלישייה נמלטת, מתחזה למשפחה. כאשר רישאר מחופש לרעייה. משובצים גם שחקני משנה מצוינים, ז'אן קארמה כווטרינר סנילי המטפל בדפרדייה הפצוע ונדמה לו שכלב לפניו, או מישל בלאן (בן־זוגו של דפרדייה ב„חליפת ערב") כרופא שיכור.

קומדיה חסרת תחכום אך כזו שנמנעת מוולגאריות גסה האופיינית לקומדיות צרפתיות באותו ז'אנר. טובה למי שאינו מצפה לחוויה תרבותית גבוהה אלא לבידור פשוט ולרגעי צחוק רבים.

* * *

בלייק אדוארדס, מהמסננים החשובים של הקומדיה האמריקנית בשנות השישים („הפנתר הוורוד", „המסיבה") ומי שביים גם דרמות מעולות אחרות („ימי יין ושושנים"), ידע מאז שנות השבעים עליות וגם נפילות רציניות. ביניהן כמה יצירות מביכות שאולי מוטב היה ששמו לא היה מתנוסס עליהן („בלגן מאורגן", למשל). הכשלונות הללו הופיעו בצד מספר סרטים שבהם כאילו שב לעצמו. בין הסרטים בלטו שני הסרטים שהתבססו על אלמנטים אוטוביוגרפיים. האחר סאטירה נבזית אורות הקהילייה ההוליוודית, „מהומה בהוליווד" (שהוצג בארץ בגירסה קצוצה) שבה ערך אדוארדס חשבון מר עם אנשי הקולנוע האמריקנים שהקיאו אותו מתוכם, והסרט „10", שהיה לאחת מהצלחותיו המסחריות הגדולות ביותר. בשני הסרטים הופיעה רעייתו של הבמאי, ג'ולי אנדריוס, שהשתתפה גם בטוב שבסרטיו המאוחרים, הקומדיה „ויקטור ויקטוריה", שהוקרנה לפני שבוע בטלוויזיה.

„סיפור מהחיים" (ובמקור „אלה הם החיים") הוא המשך ל„10". שם היה זה רומן מתוך לנישואין של גבר בגיל העמידה. כאן נוטל אדוארדס גיבור די דומה. בורגני עשיר קליפורני, ומטפל בחרדותיו עם הגיעו לגיל 60. גיבורו הנוכחי הוא ארכיטקט מקליפורניה בשם הארווי פיירצ'יילד (בגילומו של ידידו הותיק של אדוארדס, ג'ק למון, שעמו ערך את צעדיו הראשונים בהוליווד).

פיירצ'יילד מצוי בנקודת משבר. בני משפחתו עומדים לערוך למענו את מסיבת יום ההולדת ה־60 והוא חש שלמרות הצלחותיו הפיננסיות לא הגשים את עצמו. הוא לא יצר יצירה משמעותית ובוודאי שלא היה לפרנק לויד רייט שני. את תסכוליו וזעמו הוא פורק על לקוחותיו, על ידידיו, על ילדיו המתאספים לקראת החגיגה ובעיקר על רעייתו הסובלנית (ג'ולי אנדריוס), שבעבר זנחה למענו קריירת זמרה. נוסף לכל הצרות פיירצ'יילד האנוכי הוא היפוכונדר שנדמה לו כי הוא סובל מבעיות גופניות משונות, שאיבד גם את אונו המיני. כדי לאזן את בעיותיו של הבעל משלב אדוארדס במהלך העלילה עוד צרה: האשה סובלת בגרונה והיא מצפה לתוצאות בדיקת המעבדה. את צרותיה היא שומרת לעצמה ונכנעת לקפריזות הילדותיות של בן זוגה.

„סיפור מהחיים" ודאי שאינו מסרטיו החשובים של אדוארדס. דומה שיש כאן איזושהי נינוחות יתר, כאילו לא רצה להרחיק עד הסוף ולחדור את מערכת היחסים המתוחה שבין בני המשפחה. עם זאת ניכר מגעו של המקצוען, והו סרט הוליוודי כמעט בנוסח הישן, עם דיאלוגים שנונים ומשחק מלוטש של מרבית המשתתפים. אפילו למון די נסבל בנסיונותיו לשחזר את „הטיקים" המוכרים שלו. הקוריוז שמתלווה לסרט הוא העובדה שמדובר בהפקה משפחתית: לצד רעייתו, ג'ולי, שיבץ אדוארדס את בתו ג'ניפר אדוארדס ואת בתה של אנדריוס, אמה וולטון (שתיהן מנישואים קודמים), את כריס, בנו של ג'ק למון, ואת פליסייה פאר, רעייתו של למון, בתפקיד אפיזודי משעשע של מגדת עתידות. הסרט גם צולם בחווילתו הפרטית של הבמאי במאליבו. כשאת המוסיקה הלחין כמעט בן משפחה, מי שהלחין את מרבית סרטי הבמאי. הנרי מנציני.

צוותא
לתרבות מתקדמת

"צוותא" ראשון-לציון

ליל שבת, 12.6.87, שעה 22.00 – מפגש חד-פעמי של שני אמנים – בלדי אולייר ואהרלה קמינסקי, המציג שילוב מוסיקלי מקורי בין עולם הפלמנקו לעולם הג'אז.

מוצאי שבת, 13.6.87, שעה 21.00 – יונה אליאן, ששון גבאי ויעקב איילי – מגישים קומדיה שכתב דריו פו – "זוג פתוח".

יום שלישי, 19.6.87, שעה 21.30 – חבת נשירת עם יורם שחר. אקורדיאון ושקופיות.

ליל שבת, 19.6.87, שעה 22.00 – "יתומים" – מאת: ליילי קסלר. בימוי – איילן אלדד. משתתפים: מכרם חורי, דליק ווליניץ ובן לוין.

"צוותא" באר-שבע

מוצאי שבת, 13.6.87, שעה 21.00 (בבית התאחדות אמל"ט) – "כחוט השני". ניצה טרמין ואמנון צארום מגישים רומנסות ספרדיות וקטעי פלמנקו.

"צוותא" רמת-השרון

מוצאי שבת, 13.6.87, שעה 21.00 – מאיר שלו בתכניתו – "תנ"ך עכשיו". התיחסות חילונית ביקורתית לסיפור התנ"ך. עם השלכות לימינו אנו.

מוצאי שבת, 20.6.87, שעה 22.00 – מפגש – באלדי אולייאר – אהרלה קמינסקי. קטעי מוסיקה דרום-אמריקאית. פלמנקו, האפרו-קובאנית, הג'ז ועוד.

"צוותא" חיפה

יום שני, 15.6.87, שעה 21.00 – "שיטת פאולת גרבורג" – "סוד השרירים הטבעיים". הסברת, הדגמה והתנסות – איה גולחמר.

"צוותא" ירושלים

ליל שבת, 12.6.87, שעה 22.00 – יוקרן הסרט "ג'ורג'ות". בימוי – ארטור פן. עם: גודי תאלן, גים מדלר. קשרי אהבה בגיל התחבגרות על רקע סיפור אישי של מהגרים יוגוסלביים בארצם החדשה – ארה"ב – שרצו תמיד לחיות יחד.

שבת, 13.6.87, שעה 11.00 – קונצרט בוקר עם האמן–אורח מאיטליה – קלאודיו מרקוטולי – גיטרה קלאסית. בתכנית מיצירות: באך, רודריג, סקרלטי, ג'וליאני ופסרסי.

מוצאי שבת, שעה 21.00 – יוקרן הסרט "ג'ורג'ות".

יום שני, 15.6.87, שעה 20.30 – מסיבה ספרותית – בשיתוף בית הוצאה "כתר" עם הופעת ספר השירים החדש של איציק מנגר, בתרגומו של נתן יונתן. משתתפים: המשורר נתן יונתן, הסופר יוסל בירשטיין, פרופ' עזרא סדן. מנחה: בני הנדל. קטעי קריאה: בני הנדל. קטעי זמרה – הלחן: רוזה תבור; רוחמה דנציגר – סופרן; דבורה גרוסמן – כינור; אלן צייקוב – קלרינט; אספרנסה תבור – פסנתר ועיבודים.

יום רביעי, 17.6.87, שעה 20.30 – "עיצוב הרגלי אכילה" – הרזיה ללא דיאטה. הרצאה מפי ד"ר טוביה לרר.

יום חמישי, 18.6.87, שעה 21.00 – יוקרן הסרט "חדור מצלצל פעמיים".

ליל שבת, 19.6.87, שעה 22.00 – הזמר חנן יובל בהופעה "אם השיר הזה נשמע לכם מוכר...". שירים מתוך תקליטו "דור".

"צוותא" אשדוד

יום שלישי, 16.6.87, שעה 20.30 – מפגש עם פרופ' ישעיהו ליבוביץ.

"צוותא" מגדל העמק

שבת, 13.6.87 – פעילי "צוותא" מארחים חברי קיבוץ שריד.

"צוותא" קרית-חיים

ליל שבת, 12.6.87, שעה 21.30 – בקצב דרום-אמריקאי – עם "שלישיית מפלסים".

יום רביעי, 17.6.87, שעה 21.00 – צוותא מתארחת בצריף בית נגלר – עם הערב: "ללכת שבי..." עם מחברי הספר עמליה ואהרון ברנע. הערב פותח את שבוע הספר העברי.

תל-אביב

אסתר
מועדון גן עדן
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.30, 9.45

אורלי
ילדים חורגים לאלוהים
יום שישי: 10
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

בית לסין
הנבואה
מוצ"ש: 23.15

בן יהודה
טיפול נמרץ
שישי: 9.45, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

גת
סיפור מהחיים
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10
מוצ"ש: 7.30, 9.45

גורדון
נישואיה של מרית בראון
מוצ"ש: 7.30, 9.40

דקל
קרוקודיל דנדי
שישי: 10
מוצ"ש וחול: 7.15, 9.30

דרייב אין
מעבר לשיא
שישי: 10
מוצ"ש: 8.00, 10.00
סקס
שישי וימי חול: 12.00 בלילה

הוד
קווטרמן
שישי: 9.45, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

לימור חדש
רחובות זהב
שישי: 9.45, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5, 7.15, 9.30

פאר
חלומות מתוקים
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

מוזיאון תל-אביב
מותו של סוכן
שבת: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30
שואה
ג', ד', ה': 13.00

סינמה 1
בנקו
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

סינמה 2
חנה ואחיותיה
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

פאריס
שישי:
12.00 בצהריים: בטי בלו
14.30 גונב האופניים
שבת:
7.00, 9.30 בטי בלו
11 בבוקר: מאש
13.00 בריאן כוכב עליון
15.00 נס במילנו
17.00, 23.45 מופע הקולנוע של רוקי
ימי חול:
בשעות 11.45, 2, 7.15, 9.30 בטי בלו

חן 1
בי"ס למשמר אזרחי
חול: 5.30, 7.55, 9.55
שישי: 10, 12.15
מוצ"ש: 7.55, 9.55
במבי
שבת: 11 בבוקר

חן 2
חנות קטנה ומטריפה
חול: 5.30, 7.45, 9.50
שישי: 10.00, 12.15
מוצ"ש: 7.45, 9.50
בטי גאן
שבת: 11 בבוקר

חן 3
אני והחברה
חול: 5.40, 7.50, 9.50
שישי: 10.00, 12.20
מוצ"ש: 7.50, 9.50
תעתועי שחור הזקן
שבת: 11 בבוקר

חן 4
אנשי הפח
חול: 11, 2, 5.25, 7.40, 9.55
שישי: 10.00, 12.20
מוצ"ש: 7.40, 9.55
בייבי סוד האגדה האבודה
שבת: 11 בבוקר

חן 5
אל תקרא לי לבן
חול: 11, 2, 5.40, 7.45, 9.55
שישי: 10.00, 12.20
מוצ"ש: 7.45, 9.55
תינוק מוזר במשפחה
שבת: 11 בבוקר

שחף
פלאטון
שישי: 9.40, 12.00
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.15, 7.00, 9.30

תכלת
החנות מעבר לפינה
חול: 5.30, 7.40, 9.50
מוצ"ש: 7.45, 9.30

תל-אביב
מעבר לשיא
שישי: 9.45, 12.00
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

בית ציוני אמריקה הקולנוע
נשיקה אדומה
שישי: 12.00
מוצ"ש: 7.30, 9.30
חול: 5.00, 7.30, 9.30

ראשל"צ

ג.ג. רון 1
קווטרמן
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

ג.ג. רון 2
ילדים חורגים לאלוהים
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

פתח-תקוה

היכל 1
קווטרמן
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

היכל 2
ילדים חורגים לאלוהים
שישי: 10
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

היכל 3
מעבר לשיא
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

עפולה

מופתרון
פלאטון
מוצ"ש וימי חול: 9.00
דוקטור סטריינג'לאב
יום א': 9.00

בת-ים

עצמאות
מעבר לשיא
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

רעננה

אורות
ללא רחמים
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

נתניה

שרון
בי"ס למשמר אזרחי
מוצ"ש: 8, 10
חול: 6, 8, 10

סטודיו
פושע מובטל וילדה קטנה
מוצ"ש: 8, 10
חול: 6, 8, 10

עכו

אודיטוריום
פלאטון
מוצ"ש: 6.00
חול: 6.00

ירושלים

אדיסון
מעבר לשיא
מוצ"ש: 9.30
חול: 4.30, 7.30, 9.30

אורגיל
פשעים שבלב
חול: 4.30, 7.15, 9.30
מוצ"ש: 9.00

עדן
פושע מובטל וילדה קטנה
מוצ"ש: 9.00
חול: 4.30, 7.30, 9.30

אורנע
בי"ס למשמר אזרחי
מוצ"ש: 9.15
חול: 4.30, 7.15, 9.15

מיטשל
ילדים חורגים לאלוהים
מוצ"ש: 9.30
חול: 7.15, 9.30

סמדר
שנת הדרקון
מוצ"ש: 9.15
חול: 7.00, 9.15

כפיר
שם הורד
מוצ"ש: 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

הבירה
סיפורים שסיפרתי לאמא
מוצ"ש: 9.30
חול: 7.30, 9.30

אוריון
אור 1
ללא רחמים
מוצ"ש: 9.15
חול: 4.30, 7.15, 9.15

אור 3
בטי בלו
(למבוגרים בלבד)
מוצ"ש: 9.15
חול: 4.30, 6.45, 9.00
דני רוז האיש מברודווי
מוצ"ש וחול: 23.15

אור 4
חנות קטנה ומטריפה
מוצ"ש: 9.15
חול: 4.30, 7.15, 9.15
סקס
מוצ"ש וחול: 23.15

אור 5
קרוקודיל דנדי
מוצ"ש: 9.15
חול: 4.30, 7.15, 9.15
אמריקן פופ
מוצ"ש וחול: 23.15

בית אגרון
יום שישי:
14.30 מועדון ארוחת בוקר
16.15 ורטיגו
21.45 כולם נפלו על הראש
23.45 מונטי פיטון – טעם החיים
שבת:
17.00 אלדין ומנורת הקסמים
18.30 כולם נפלו על הראש
20.15 מועדון ארוחת בוקר
22.00 מונטי פיטון – טעם החיים
24.00 הטנגו האחרון בפריז

תיאטרון ירושלים
מלו
חול: 18.45, 21.45
שישי: 2.30
מוצ"ש: 21.15

באר-שבע

חן
מעבר לשיא
שישי: 10
מוצ"ש: 7.30, 9.30
חול: 5.00, 7.30, 9.30

חולון

ארמון
נערת ליווי
מוצ"ש וחול: 7.30, 9.30

סבוי
ילדים חורגים לאלוהים
שישי: 10
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

מגדל
בי"ס למשמר אזרחי

הבימה
התיאטרון הלאומי
מחר מוצ"ש, 13.6
מירלה אפרת: 21.00
הדוד וניה: 21.00

חיפה

ארמון
בית הקולנוע סגור לרגל שיפוצים

חן
קרוקודיל דנדי
שישי: 10
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

אורלי
שם הורד
מוצ"ש וחול: 7.00, 9.30

רון
קווטרמן
שישי: 10
מוצ"ש: 7.15, 9.10
חול: 4.30, 7.15, 9.00

אורה
ימים של תהילה
שישי: 10 בערב
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

קרן אור המחודש
שיכנוע עדין
שבת: 7.15, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

פאר
בית ספר למשמר אזרחי
שישי: 10 בערב
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

אמפי
הבוקר שאחרי
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30, 7.00, 9.15

עצמון 1
ילדים חורגים לאלוהים
שישי: 10 בערב
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.15, 6.45, 9.10

עצמון 2
שיחות מלוכלכות
שישי: 10.15
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.15

עצמון 3
מעבר לשיא
שישי: 10.15
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

גבעתיים

הדר
ילדים חורגים לאלוהים
מוצ"ש: 7.00, 9.30
חול: 4.30, 7.00, 9.30

רמת-גן

אואזיס
מועדון גן עדן
חול: 7.30, 9.45
שישי: 10
מוצ"ש: 7.30, 9.45

ארמון
בי"ס למשמר אזרחי
חול: 5.00, 7.45, 9.45
שישי: 10
מוצ"ש: 7.45, 9.45

לילי
שישי: 10
הבוקר שאחרי
מוצ"ש וחול: 7.30, 9.30

רב גן 1
קרוקודיל דנדי
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10, 12.15
מוצ"ש: 7.30, 9.45
במבי
שבת: 11 בבוקר

רב גן 2
משהו פראי
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10, 12.15
מוצ"ש: 7.30, 9.45
שלגיה
שבת: 11 בבוקר

רב גן 3
20,000 מיל מתחת לים
שבת: 11 בבוקר
אני והחברה
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10, 12.05
מוצ"ש: 7.30, 9.45

רב גן 4
חנות קטנה ומטריפה
חול: 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 10, 12.15
מוצ"ש: 7.30, 9.45
מרי פופינס
שבת: 11 בבוקר

הרצליה

היכל
מעבר לשיא
מוצ"ש: 7.15, 9.30
חול: 5.00, 7.15, 9.30

מלון דניאל
חליפת ערב
מוצ"ש: 7.15, 9.30
ימים א', ב', ג', ה': 7.15, 9.30

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי-חולים

תל-אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל-השומר - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח-תקוה - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל-אביב - בימים ב', ד', ו' - כירורגיה ופנימית. ילדים - כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל-אביב - בימים א', ג', ה' שבת - כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא - כל המחלקות - כל השבוע.

נתניה

● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים - כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שישי
הדסה ע"כ - ילדים, פנימית, עיניים, ביקור חולים - נשים, א.א.ג. שערי צדק - כירורגיה. הדסה ה"צ - אורטופדיה.

שבת
ביקור חולים - ילדים, א.א.ג. הדסה ע"כ - פנימית, נשים, עיניים. שערי צדק - כירורגיה. הדסה - אורטופדיה.

יד ביד - ארגון קשבת בטלפון לילד ולנוער - קו לנוער במצוקה ירושלים - 02-243358
ת"א - 226027 (24 שעות)
חיפה - 04-229488 (11.00–20.00)
גליל מערבי - 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ו-ה' - טל. 222732.
"קו פתוח" - ארגון קשבת לילדים ובני נוער 03-222723 (24 שעות)

משטרה

ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמת-גן, בני-ברק, חולון, פתח-תקוה - טל' 100. באר-שבע, נהריה, נתניה, נצרת - 100. אילת - 244. חדרה - 22444.

תורנות בתי-מרקחת

שישי
בת-ים: בלפור — בלפור 90.
חולון: אסותא — סוקולוב 4.
ירושלים: קופ"ח — מרפאת רוממה רח' המ"ג 28.
נתניה: גבע — שער הגיא 14.
פתח-תקוה: כפר גנים — לחמי יבנה 1
רמת-גן: יהלום — קריניצי 43.
תל-אביב: כס — פרישמן 46.
מעיין חיים — בר יוחאי 98.
חיפה: מוור — הנביאים 37.
רעננה-כפ"ס: ארזה — אוסטרובסקי 1 רעננה
רחובות: הנשיא — הנשיא הראשון

שבת
בת-ים: מוור — חנינה רייק 20. קופ"ח עין יהב 2 — חולון.
חולון: קופ"ח — עין יהב.
ירושלים: הר חותם — הר חותם הכה"ן. קופ"ח, מרפאת רוממה (מוצ"ש הר הר"ן).
נתניה: הדסה — הרצל 24.
פתח-תקוה: גמא — הפך חיים 4.
רמת-גן: רמת יצחק — בר יוחאי 4.
תל-אביב: מעיין חיים — בר יוחאי 4. יפו, כס — פרישמן 46.
חיפה: שפרינצק — דרך צרפת 17.
רעננה-כפ"ס: קופ"ח כוללי — א יה. רעננה ושבת: כנרת — ויצמן 3. מוצ"ש.
רחובות: כללית — בני משה.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, ראשל"צ, בת-ים
גבעתיים — טל' 781111; רמלה - טל' 21910
עפולה - טל' 23333; קרית-גת - טל' 0510
באר-שבע - טל' 74767; אשדוד - 0510

לפחות הסיום כמו הפתיחה

זוכרים שנבחרת ישראל ניצחה ביום הראשון את צ'כיה? אחרי חמישה הפסדים רצופים הושג אתמול נצחון על רומניה 87:97 ואנחנו לא אחרונים, אם זה מנחם אתכם ● יום גדול של דורון ג'מצ'י שקלע 44 נקודות הכוללות שבעה סלי שלוש נקודות

אליפות אירופה ביוון
מאת ישראל פז
שליחנו המיוחד

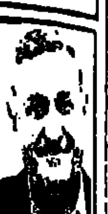

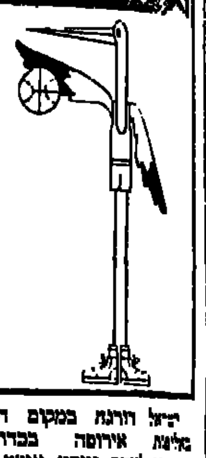

ישראל הורגת במקום הי"11 באליפות אירופה בכדורסל לאחר נצחון אמש על רומניה — 87:97. מאז אליפויות 1979 ו-1981 לא היתה ישראל בדירוג נמוך כל כך.

המשחק הסתיים בשערוריה כאשר הכדורסלן הרומני וינריאנו ננסה ברורון ג'מצ'י בכוונה תחילה והשכיבו על המגרש. השחקנים הישראלים הסתערו על היריבים הרומניים, שנראו המומים מתקרית. הם ניסו להתנצל, אולם הישראלים הזועמים "חיפשו" את היריב. מחליף ע"י מאמנו, גיאורגה נובק. ג'מצ'י, לאחר שהתאושש, רץ לעבר הכדורסלן הרומני אולם הוחזק בידי שוטרים יוונים. עוד קודם לכן הוזהר לאוואו מרסר את השופטים על התנהגותו המחפירה של הכדורסלן הרומני ואף החליף עימו מהלומות.

התקרית העיבה על סיום המשחק, בו שלטה ישראל והוליכה כל הזמן בהפרשים שהגיעו ל-18 נקודות.

אחוז מצויין לג'מצ'י

בניגוד למשחקה עם צרפת, יומיים קודם לכן, גילתה נבחרת ישראל שאפתנות ולחימה. דורון ג'מצ'י היה מצויין ואחוז הקליעה שלו היה מעולה: 14 מ-24 זריקות שדה (58 אחוז) ו-9 מ-9 בעונשין. הוא קלע 7 סלי 3 נקודות מ-9 זריקות וסה"כ קלע — 44 נקודות.

לאוואו מרסר היטיב לשחק בהגנה וקטף 11 כדורים חוזרים. גם הווארד לאסוף השתפר מאד הן במשחק ההגנה והן במשחק ההתקפה.

המשחק הרומני היה מוזר. הכדורסלנים הרומנים כמעט ולא הפעילו את שחקני הפנים הגבוהים שלהם והתבססו על קלעי החוץ שניסו להשיג נקודות בסלי 3. ואכן, הם הצליחו להשיג 7 סלים כאלו מ-11 ניסיונות. הרומנים סבלו מעייפות רבה דבר שאיפשר לישראלים לשלוט לאורך כל המשחק.

ישראל ניצלה 34 זריקות שדה מ-71 ניסיונות (47 אחוז) לעומת 26 מ-63 של הרומנים — 41 אחוז. בעונשין דייקה ישראל ב-18 מ-26 ניסיונות (69 אחוז), והרומנים ב-27 מ-34 ניסיונות (79 אחוז).

ישראל השיגה 11 סלי 3 נקודות מ-17 ניסיונות, ע"י ג'מצ'י 7, רוזנברג 2, הנפלד 1 ודניאל 1. הרומנים השיגו 8 סלי 3 נקודות מ-19 נסיונות ע"י אמורקה — 3, צ'רנט 2, נטולליצי 2, וברניסטנו 1.

כריבאונד השיגה ישראל 38 כדורים חוזרים (26 בהגנה ו-12 בהתקפה) ורומניה — 27. הבולטים בישראל היו מרסר 11, לאסוף 7, דניאל 5 ואיציק כהן 4. ישראל איבדה 8 כדורים ורומניה 9.

המאמן הורה לפגוע בג'מצ'י

הכדורסלן הוותיק של נבחרת רומניה, קפטן צ'רנט הנמצא בסכסוך עם מאמנו גיאורגה נובק, רץ לעבר הספסל הישראלי כאשר וינריאנו פגע בג'מצ'י ואמר למאמנים צבי שרף ורני כהנא: "מה אתם אומרים על המאמן שלנו. הוא נתן הוראה לפגוע בג'מצ'י..."

אגב, 44 הנקודות שקלע ג'מצ'י אמש הם השוואה לשיא של היווני גאליס במשחק אחד.

תנופה בפתיחה הישראלית

ישראל פתחה בתנופה — 0:4, 5:14 ו-11:20. הרומנים הורידו ל-24:29, 32:36 ו-35:39. אך עד להפסקה הוליכה ישראל 43:49.

במחצית השניה היה יתרון ישראל גדול יותר — 49:64, 51:68, 53:71 ו-57:75.

הרומנים הקטינו ל-63:75, 67:82 ו-67:84. ג'מצ'י היה בקשר קליעה נפלא והוליך ל-72:89 ו-73:91. רפיון ישראלי — 87:94 וסל של 3 נקודות מידיו של דורון ג'מצ'י בשניית הסיום, לאחר שהתאושש מהפגיעה הרומנית, סיימה את הרו קרב — 87:97.

השופטים מרטוליני מאיטליה וגיאורג מגרמניה עשו בדרך כלל עבודה טובה.

● לישראל קלעו: ג'מצ'י 44 (14"24, 9"9, 7 סלי 3 נקודות), לאסוף 14 (7"12), רוזנברג 12 (4"9, 2"2, 2 סלי 3), דניאל 10 (3"5, 3"4 ו-1 סל 3), ליפין 6 (2"6, 2"4), מרסר 6 (3"8, 0"3) והנפלד 5 (1"3, 2"2, 1 סל 3), בן שיטקי גורדון, פליישר, שמע והכהן.

● לרומניה קלעו: נקולסקו 20, צ'רנט 17, ארדלנו 15, אמורקה 12, ברניסטנו 7, נטוליציני 6, יונסקו 6 ווינריאנו 4.

יו"ר האיגוד כבר הודה לשרף ש"סיים את תפקידו"

צבי שרף: "אין איש עצוב ממני. אני נוטל על עצמי את מלוא האחריות" ● דורון ג'מצ'י: "אנחנו השחקנים אשמים. חבל שמרסר ולאסוף לא היו בכושר שיא"

נשיאות איגוד הכדורסל הטילה על הצוות המקצועי של נבחרת ישראל את המשימה לאליפות אירופה. עתה תצטרך הוועדה המקצועית להתייחס לגבי העתיד. אני מורה למאמן צבי שרף, לעוזרו רני כהנא ולמנהל הנבחרת מיכאל לסרדון שסיימו את תפקידם" — דברים אלו אמר אמש במסיבת עיתונאים בפיראוס יורם אוברקוביץ יו"ר איגוד הכדורסל.

מי יהיה המאמן הבא של הנבחרת? "הוועדה המקצועית תצטרך להחליט עד סוף החודש על הצוות המקצועי שימשיך במשימות. לתפיסתי, צריך לנהל את הנבחרת רק מאמן ישראלי. המלצתי תהיה שמגמר העונה הבאה ימונה מאמן מיוחד לנבחרות, ובמיוחד לנבחרת הלאומית, שלא יהיה קשור לקבוצה כלשהי" — הדגיש היו"ר.

אוברקוביץ הוסיף כי המטרה היא לחזור במהירות לדרג א'. "הנשיאות תצטרך להתייחס לרעיונות חדשים, אבל ראשית כל יש לשוב לדרג א'".

המאמן צבי שרף סיכם את האליפות: "לצערי הרב — ואינני חושב שיש אנשים המצטערים יותר ממני — הרי שלא השגנו את המטרה שהיתה להתברג לבית ה-1"8. אני אחראי להצלחות או לאי הצלחות, ונוטל על עצמי את מלוא האחריות".

שרף הדגיש כי קיבל את כל התנאים, ולכן אין איש עצוב ממנו. הוא אמר כי הפער בין מרסר ולאסוף לבין שאר שחקני הפנים בארץ הוא גדול במיוחד. לכן, מאחר שפרישת השניים מהנבחרת קרובה יותר מאשר רחוקה. יש לתת על כך את הדעת. נוסף לכך, לדעת שרף, היתה המוטיבציה נגד צרפת נמוכה וגם אחוז הקליעה של ישראל מקו העונשין היה הגרוע באליפות. "צריך לעשות כל מאמץ לשוב לדרג א' בלי חשבונות" — הדגיש שרף.

קפטן הנבחרת דורון ג'מצ'י הביע סיפוק שנבחרת ישראל סיימה את משחקיה בנצחון. "זה נותן הרגשה טובה אחרי הימים שעברו עלינו. אנחנו השחקנים נוטלים למעשה את כל האחריות למה שאירע. אחרי הנצחון הגדול על צ'כוסלובקיה עלינו למשחק נגד הולנד שאננים במחצית הראשונה. שרף וכהנא דירבנו אותנו ואז קרה מה שקרה. אילו השגנו את סל הנצחון הכל היה בסדר".

ג'מצ'י הוסיף כי ניתן היה לתקן את הדברים במשחקים הבאים "אבל חוסר מזל פגע בנו בצורה רצינית. חסר לנו הפוש האחרון".

לדעת ג'מצ'י לא היו מרסר ולאסוף בכושר שיא: "אילו היה לאסוף משחק כמו באליפות העולם בספרד היינו מנצחים משחקים רבים".

יו"ר הועדה המקצועית וראש המשלחת לפיראוס, איתן חפר אמר כי ב-20 בחודש תתקיים ישיבת הועדה המקצועית בה תסוכם הופעת ישראל באליפות אירופה ויקבע המאמן המתאים ביותר לנבחרת ישראל. "היו לנו ציפיות לתפוס את המקומות ו-1"8. היו אלו ציפיות ריאליות. לצערי הפסדנו משחקים גורליים, או לפחות משחק אחד, שהיה יכול לשנות את כל מצבנו באליפות אירופה".

איתן חפר הדגיש כי אין צורך להוריד את הראש: "יש לנו נבחרת טובה היכולה וחייבת לחזור לדרג א'. ממה שקרה ביוון צריך להפיק לקחים" — אמר חפר בהוסיפו כי הבעיה הגדולה של הכדורסל הישראלי הם ההורים, הרוחקים את רגלי הכדורסלנים הישראלים ולכן אלו סובלים מחוסר ניסיון בהופעות הנבחרת.

יומן פיראוס/ישראל פז

יוון אחוזת היסטריה

"עכשיו — זהב", "יוון רצה לזהב", "אלוהים, יוון מספר אחד" — אלו מעט מהכותרות הראשיות שהתפרסמו אתמול בעיתוני יוון. אין אלו כותרות סתם. אותיות ענק שבמדינות אחרות אולי אפילו לא קיים גודל כזה... יוון אחוזת היסטריה שמחה אחרי נצחונה על איטליה ברבע הגמר (78:80) ועלייתה לחצי הגמר הערב.

מרקני כדורסל יוונים הביעו את דעתם שאין כיום נבחרת, גם לא יוגוסלביה הערב, שתוכל לעצור את ניקי גאליס וחבריו, הנישאים על כנפי התלהבות של המדינה כולה. לדעתי תלויה תוצאת המשחק הערב ביכולתם של היוגוסלבים, שכבר הפסידו בשלב הראשון ליוון, לעמוד בלחץ האדיר של הקהל. אין זה פשוט לשחק באוירה כזו, כשרעש מחריש אוזניים המופעל נגד יריבתיה של יוון. כמובן שהדבר קשה גם על השופטים, אבל אם יוגוסלביה תשחק את משחקה הרגיל ודראזן פטרוביץ יהיה במיטבו לא תהיה כל סיבה שלא ינצחו את המארחים. מבחינת כדורסל אין מה להשוות בין רמת שתי הנבחרות.

היוונים ראויים להערכה על שהצליחו לסחוף את המדינה כולה להתלהבות עצומה. הכל מדברים כדורסל. אין איש שאינו מתעניין. זוהי איקסטזה המונית שלדברי עיתונאים יוונים היא מגיעה למימדים כאלו רק לעיתים רחוקות.

חבל שארבל לא פה

הערב יערכו שני משחקי חצי גמר מסקרנים ביותר: ספרד מול ברית המועצות ויוון נגד יוגוסלביה. אין ספק, צפויה חוויית כדורסל מרעידה. חבל שהטלויזיה הישראלית החזירה את שליחנו המיוחד ארצה. אילו שודרו משחקיה של יוון ניתן היה ללמוד כיצד יש לעודד נבחרת לאומית. אמנם המומנט הלאומי משחק תפקיד מכריע. אבל יחד עם זאת מוכרחים להעריץ את האוהדים השואגים כל הזמן במיוחד כשהם מעודדים את אליליהם ברגעים הקשים.

ההבדל האיכותי בכחים ניכר היטב במשחקי רבע הגמר. אף נבחרת מהבית הישראלי לא הצליחה להעפיל לחצי הגמר. אפילו לא איטליה "בעיטת חיים" במשחקים המוקדמים, כשלה במשחק נגד יוון. כך עלו 4 הראשונות מבית א' למשחקים המכריעים על שלוש המדליות.

הדבר מוכיח מה החמיצה ישראל כאשר נשרה למאבקים על המקומות האחרונים. הבריחה האחרונה כאן שנבחרת רומניה שסיימה במקום ה-12 תנקה את ההיכל...

השוק השחור פורח

ההיכל בפיראוס יהיה הערב מפוצץ מצופים. יוונים מתחננים לכרטיסים. אני חושב שהשוק השחור שהיה לפני המאבק שלשום בין יוון ואיטליה היה אפסי לעומת המחירים שהצופים יהיו מוכנים לשלם היום.

נקבו בסכומים של 300 דולאר, (בין 3000 — ל-4000 דרכמות). הערב קשה להניח עד לאיזה סכומים יקפצו המחירים.

אינני רוצה לחשוב מה יקרה אם יוון תנצח הערב את יוגוסלביה ותגיע לגמר. המדינה עלולה להשתגע לגמרי. המשטרה היוונית, כנראה מתוך ניסיון, כבר מתכננת גם אפשרות של מצב כזה. מי שרואה את אלפי השוטרים מתפרסים באולם בשעת משחקיה של יוון מבחין באיזה רצינות מתייחסת המשטרה לסיפור ששמו אליפות אירופה.

לא הייתי רוצה להיות שופט במשחקים הקרובים של יוון. עד היום כבר הוכיחו האנגלי ריצ'ארדסון והצ'כי קוטלובה, שלדעת היוונים מנעו מהם נצחון על ברית-המועצות, כשהם מוקפים... בלשים. [illegible]

סילבר שיכנע בקליעות

"לו סילבר הוא שחקן החיזוק הבא של מכבי תל-אביב": דברים אלו שייכים ליאיר שרון המאמן את מכבי תל-אביב לקראת משחק הפרידה של אלופת ישראל ביום רביעי נגד נבחרת אירופה לכבודו של... לו סילבר.

דבריו של שרון נאמרו מיד לאחר שלו סילבר סיים את האימון עם חבריו משכבר הימים במכבי ת"א בתוספת וילי סימס ועוד מספר שחקנים צעירים שלא ידעו את לו סילבר.

ומה אמר חתן השמחה בכבודו ובעצמו: "התרגשתי מאוד לחזור. זה מאמץ לחזור שנתיים אחורה. זה לא פשוט, אבל תענוג לשחק שוב עם מיקי. אנו מכירים אחד את השני בעליפה. שנינו יכולים לבצע תנועות שאי אפשר לבצע עם שחקנים אחרים. זה נהדר מאוד מאוד. באימון הרגשתי מצויין. יותר משעה רצנו ושיחקנו ורק פעם אחת לא ירדתי חזרה להגנה. בוודאי יש לי הבעיה האם הרגליים יוכלו לסחוב אותי למשחק שלם נגד יריבים מהטובים באירופה".

סילבר סיפר כי לאור יכולתו הלא רעה יגיעו אליו לבטח מנהלי קבוצות בארץ שירצו את שרותיו. "אני מוכן לשבת עם כל קבוצה ולשמוע מה מציעים לי. התנאים יהיו ביני לבין הקבוצה שתשב איתי. מי שירצה אותי יודע היכן לחפש" — הוסיף סילבר.

"לאור יכולתו יכול לו להיות הגיוכיל בכל קבוצה. הוא גדול. ראית את הקליעה שלו? אף אחד לא יכול להתקרב לרמה שלו. חבל שהוא עזב. איתו היינו זוכים בגביע אירופה" אמר מיקי ברקוביץ.

סילבר שיהיה בארץ כשלושה שבועות מצפה היום לבואם של הוריו מארה"ב. בשבת תגיע ארצה רעייתו ביחד עם בתם הקטנה אנטל.

מנסדורף עף

הטניסאי הישראלי עמוס מנסדורף הודח ממשחקי טורניר קווינס קלאב בלונדון לאחר שנוצח אתמול על ידי המערב-גרמני אריק ויילן 6:4, 3:6, 3:6.

ההפתעה הגדולה ביותר ביום השלישי של התחרויות היתה כשהמדורג מס' 2 שטפן אדברג נוצח בידי האוסטרלי וולי מסור 7:6, 7:6.

המדורג מס' 1 בוריס בקר שניצח שלשום את האמריקני פיטר פלמינג 4:6, 2:6 גבר אתמול גם על האמריקני אחר ג'ון סדרי 4:6, 4:6.

בקרב המרתוני שנראה בשנים האחרונות ניצח הניגרי נדוקה אוריזור 6:7, 6:4 ו-20:22.

גרמניה גברה על צ'כיה

סל נצחון מידי בריסטואן וולם בשניות האחרונות הביא אמש נצחון לנבחרת מערב גרמניה על צ'כוסלובקיה 91:03 במשחק בו הוליכו הגרמנים בכל השלבים.

ייקל קלע 23 נקודות לגרמניה וולף — 17. לצ'כיה הירבו לקלוע: קרופילק 21 ומטיצקי — 17.

משחקי היום
● ברית המועצות — ספרד (חצי הגמר)
● יוון — יוגוסלביה (חצי הגמר)
● המפסידות תשחקנה בדירוג 3-4.

משחקי שבת
● צרפת-הולנד (על הדירוג 9-10)
● צ'כוסלובקיה — פולין (על הדירוג 7-8)

ריצת אלוף פיקוד הדרום

אלוף פיקוד הדרום, יצחק מרדכי (משמאל) נטל שלשום חלק במרוץ העצמוני שהתקיים בדימונה לרגל אליפות פיקודו בכושר קרבי. לידו נראה ראש עיריית דימונה אלי הללי ומימין רב-סרן אייל מדני, קצין כושר קרבי פיקודי שאירגן את האליפות בצורה מופתית.

מחר גמר הגביע לנוער

גמר גביע המדינה לנוער בכדורגל יערך מחר בהרצליה בשעה 4.30 בין הפועל חיפה ומכבי פתח-תקוה.

את הגביע לקבוצה המנצחת יעניק שאול סוירי יו"ר ההתאחדות לכדורגל.

האלופה בשטוטגרט

מאת ש. טלברט

מינכן. האלופה באיירן שהבטיחה בשבת את זכייתה השלישית ברציפות, תתארח מחר בשטוטגרט במחזור הלפני-אחרון בבונדסליגה.

סגניתה המבורג תארח את הנושרת בלאו-וייס ברלין, שדין עינה את כיתה בליגה הראשונה.

להפועל רמת-גן ובת-ים מותר להפסיד 1:0

מאת משה רוזנברג

המחזור האחרון במשחקי המבחן לליגה הארצית יערך גם מחר באיצטדיון ברמת-גן. בשעה 4 אחר הצהריים יתמודדו הפועל בת-ים והפועל מרמורק ואילו בשעה 6 הפועל ר"ג ומכבי חדרה.

הפועל ר"ג והפועל בת-ים נמצאות עם "רגל וחצי" בליגה הארצית. שתי קבוצות אלו יכולות להרשות לעצמן להפסיד 1:0 וגם אז ישחקו בעונה הבאה בליגה הארצית. רק נצחון של מכבי חדרה והפועל מרמורק זקוקות לנצחון בן שני שערים כדי להבטיח מקומן בליגה הארצית.

הטבלה

1.	הפועל בת-ים	2	3-1	4
2.	הפועל ר"ג	2	3-1	4
3.	הפ' מרמורק	2	3-5	1
-.	מכבי חדרה	2	3-5	1

בחיפה נפתח עידן-קשטן

מאת יוסף גלזר

עידן דרור קשטן החל אתמול במכבי חיפה. קשטן ערך פגישת היכרות עם חניכיו החדשים במלון דן כרמל ממנה חסרו שחקני מסחת רבים בראשם דניאל ברייזובסקי, השוהה בחופשת מולדת בארגנטינה.

בפגישה היו גם שלושה מן הגולים שהוחזרו הביתה: דוד לוי, שלום לוי ורפי אוסמו הקטן. שני חוזרים נוספים נעדרו: צדוק מלכה השרוי באבל על פטירת אחותו וגדי אוחיון שלא אותר ע"י מנהלו.

קשטן לא הירבה בדיבור, והסתפק בדברים כגון: "מכבי חיפה היא אחת הקבוצות הטובות בארץ עם הרבה יחסי אנוש וכבוד הדדי. נחזור להיות בצמרת".

ושפיגלר החל לאמן בירושלים

מרדכי שפיגלר ערך אתמול בבית וגן אימון בכורה לאלופת המדינה בית"ר ירושלים.

מאימון זה נעדרו מספר שחקני הרכב ראשון של בית"ר ירושלים. שלמה שירזי שהתאמן בעבר תחת שרביטו של מרדכי שפיגלר במכבי נתניה אמר כי לבית"ר ירושלים הצטרף מאמן גדול שישמור על הישגי הקבוצה (אליפות) ויצעידה אף לזכיה בגביע.

הסתדרות השומר הצעיר

ההנהגה הראשית

מדריכים וחניכים חזקו

מפורטת כאן רשימת ההסעים להפגנה בסבסטיה ולהכרזת הגרעינים בגן שמואל. שימו לב לזמנים ולציר האיסוף. כאשר ההגעה לסבסטיה מתבצעת רק דרך צומת בית ליד, שם יוחכה רכב הכוונה ושלטים עד למקום העצרת.

הסעות לסבסטיה שבת 13.6.87

מיניבוס 1:	
ק. אתא בורוכוב	11:45
חיפה אולמי רון	12:20
כרכור רח' המושב	13:00
חדרה ת. מרכזית	13:15
אוטובוס 2:	
פ"ת קולנוע שלום	12:40
רמתיים השקמים	13:00
כפ"ס בקן	13:15
רעננה בי"ס אלון	13:30
אוטובוס 3:	
בת ים נוסנבאום	12:45
קן צפון בקן	13:15
נתניה בי"ס יונתן	13:45
אוטובוס 4:	
אשקלון אגד	11:30
אשדוד רובע ד'	12:15
רחובות בקן	12:45
ראשל"צ רוטשילד	13:15
אוטובוס 5:	
בבנייני האומה:	12:00
מרכז ירושלים	
קרית יובל	
בקעה	
מפ"ם	
אוטובוס 6:	
באר שבע אגד	09:45
באר שבע	
ערד	
דימונה	
ירוחם	
ק. גת פלוגות	11:30
גב' שמואל סופר במרכז	13:00

פיזור מסבסטיה שבת 13.6.87

* שימו לב לשינויים באוטובוסים. חניכי י"א ממשיכים לגן-שמואל.

מיניבוס 1:
נתניה
כרכור — בדרך לכרכור מוריד 5 להכרזת גרעינים
חיפה
אוטובוס 2:
רעננה
רמתיים
פתח תקוה
ראשל"צ
רחובות
אשדוד
אשקלון
אוטובוס 3:
גב' שמואל
רמת אביב
צפון
יד אליהו
ג'וסי כהן
בת ים
אוטובוס 5:
מרכז י"ם
קרית יובל
מפ"ם
ממשיכים לגן שמואל להכרזת גרעינים מסבסטיה:
אוטובוס 4:
ראשון לציון
אשדוד
חדרה
קרית אתא
דימונה
ערד
ירוחם
אוטובוס 6:
באר שבע
קרית גת
צפון
בקעה
מרכז ים
פתח תקוה
כפ"ס
דימונה

הסעות להכרזת גרעינים שבת 13.6.87 בגן שמואל:

אוטובוס 1:	
נהריה אגד	15:00
ק. אתא בורוכוב	15:30
חיפה בקן	16:15
שפרינצק בקן	16:45
אוטובוס 2:	
ק. ביאליק בן גוריון	16:00
ק. מוצקין דקר	16:15
ק. חיים פלוגות	16:30
אוטובוס 3:	
גב' שמואל סופר במרכז	15:30
רמתיים שקמים	16:00
רעננה בי"ס אלון	16:30
אוטובוס 4:	
רמת גן מוצא 5	15:30
רמת אביב גרונימן/ברודצקי	16:00
קן צפון מצדה	16:30
נתניה בי"ס יונתן	17:00
אוטובוס 5:	
רחובות בקן	15:30
שכון המזרח העליה	16:00
ראשל"צ רוטשילד/רמז	16:15
אוטובוס 6.	
חולון בקן	16:00
אוטובוס 7.	
חולון בקן (יסמין)	16:00
בת ים נוסנבאום	16:15
יד אליהו סופר	16:30
אוטובוס 8:	
דימונה אגד	13.30
ב"ש אגד	14:00
ק. גת היכל עשור	15:00
אשקלון אגד	15:30
הרצליה רחוב הדר	16:30
אוטובוס 9:	
ירושלים בנייני האומה	15:00
קרית יובל	
ימ מרכז	
עין כרם	
אוטובוס 10:	
בית שאן אגד	16:00
נהלל (רמות מנשה) בקיבוץ	17:00
אוטובוס 11:	
קרית שרת רח' יריחו	16:30

פיזור — הכרזת גרעינים חזרה לקינים שבת 13.6.87, שימו לב לשינויים בשיבוץ האוטובוסים. כולל מי שבא לגן שמואל מסבסטיה.

אוטובוס 1:
שפרינצק
חיפה
קרית אתא
נהריה
אוטובוס 2:
קרית ביאליק
קרית מוצקין
קרית חיים
אוטובוס 3:
גב' שמואל
רמתיים
רעננה
אוטובוס 4:
נתניה
רמת אביב
צפון
רמת גן
אוטובוס 5:
ראשל"צ
שכון המזרח
אוטובוס 6:
חולון
אוטובוס 7.
חולון (יסמין)
בת ים
יד אליהו
אוטובוס 8:
דימונה
באר שבע
קרית גת
אוטובוס 9:
קרית יובל
עין כרם
מרכז
אוטובוס 10:
נהלל
בית שאן
אוטובוס 11:
קרית שרת
אוטובוס 12:
פתח תקוה
הרצליה
כפר סבא
אוטובוס 13:
רחובות
אשדוד
אשקלון

לבירורים ניתן להתקשר ביום שישי עד הצהריים להנה"ר, או לאפרת 04-916621 (2410) או לרן 04-897779.

חזק ואמץ
מח' צופיות

הלביא מוצג בפאריס... כאירוע ההיסטורי הגדול מיציאת מצרים

מאת ארנון יפה, כתבנו בצרפת

פאריס. — "פיתוח מטוס הלביא ימשך כל עוד לא תתקבל החלטה אחרת", אמר אתמול שר הבטחון יצחק רבין בחונכו את הביתן הישראלי בסלון התעופה בלה בורז'ה.

הוא הדגיש, כי עדיין אין ראוות שישראל מסוגלת למנן "הישג טכנולוגי עצום כזה כמו הלביא", והטיל ספק אם אפשר יהיה בכלל ליצאו למדינות אחרות.

על פי ממדי יצוא ה"כפיר", אין אשליות: "אנו מחוייבים להסכם עם ארצות הברית: ב-13 שנה התירו לנו לייצא בסך הכל 13 מטוסי כפיר".

"הלביא" עומד במוקד התצוגה של התעשייה האווירית הישראלית. רבין צפה בסרט על מסך סינמסקופ, המציג את "הלביא" כשיא ההיסטוריה של עם ישראל מיציאת מצרים. מעל מסך הטלוויזיה נראה כיצד "הלביא" מפיל מטוסי אויב ותוקף מטרות-קרקע, כפי שזה נראה מתוך תא הטייס.

האם הצגה זו אינה מגוחכת לאור אי הוודאות? שאלתי את מנכ"ל התעשייה האווירית, משה קרת: לדבריו, 70 אחוז מהמטוסים המוצגים בסלון אינם קיימים אלא בתוכניות. רוב מטוסי העתיד עדיין עשויים מעץ ואיש אינו יודע אם ייצרו אותם, או שמא יישארו בגדר של.

כנחמה, מחוץ לביתן, מציגה התעשייה מטוס קרב אמיתי "סופר פאנטום", שמפגין את ביצועיו בטיסות ראווה. בפנים גם מרחף טיל 'ברק' נגד טילים ומוליט, על רקע מוסיקה הירואית.

הסלון כולו שקוע באווירת משבר ותחרות קשה. ישראל נראית פעוטה בהשוואה לגדולים באמת. האמריקנים שולטים בתצוגה בהצגת מפציץ בי-1, הנראה כציפור ענקית שחורה.

האם תופל היום "ממשלת האמזונות" בנורווגיה?

מאת עלי כהן, כתבנו בסקנדינביה

אוסלו. — הצעת אי-אמון בממשלת נורבגיה, תובא היום להצבעה ב"סטורטינג", הפרלמנט הנורבגי. עד הרגע האחרון אין לדעת אם הממשלה הסוציאל-דמוקרטית בראשות גב' גרו הארלם ברונטלאנד, תצליח להישאר על כנה או תאלץ להתפטר. הסיבה להצעת אי האמון: התנגדות מפלגות הימין והאיכרים לצמצום התמיכה בחקלאות.

דווקא בנקודה זו טמון המילכוד: קולה של מפלגה ימנית צעירה, עם 2 צירים, יכריע את הכף. מפלגה זו, "מפלגת הקידמה", דוגלת בצמצום המסים והסובסידיות עד למינימום, כך שאם המפלגה, שהיא לשון המאזניים, תבקש לשמור על אמונה אצל בוחריה, לא תוכל בעת ובעונה אחת להצביע נגד הממשלה. באופן תיאורטי מבצעת דווקא ממשלה זו בחלקה את המצע של "מפלגת הקידמה". 2 הקולות של "מפלגת הקידמה" מספיקים כדי להפיל את הממשלה או לחליפין — להשאירה על כנה.

ממשלת גרו הרלם ברונטלאנד, שנכנסה להיסטוריה בשל ריבוי הנשים שבהן (מחצית חברי הממשלה נשים) זוכה לתמיכת הציבור. משאל דעת הקהל שנערך אתמול קובע, כי רוב הציבור אינו רוצה בהפלת הממשלה הנוכחית על בסיס כה רעוע, בתוך המתנגדים — מספר ניכר מן הבוחרים של מפלגות הימין.

מפגש יוצרים ישראלים ופלשתינים בנווה צדק

מאת שלמה סלוצקי

מפגש ישראלי-פלשתיני — ייערך במוצאי שבת 13.6.87 בתיאטרון נוה צדק. הארוע, יוזמה משותפת של סופרים, שחקנים ואמנים אחרים משני העמים, בא לציין מלאת 20 שנה לכיבוש, ואת השאיפה המשותפת לשלום ונושא יצירה.

בשעה 16.00 יתקיימו דיונים בסדנאות על פי סוגי האמנות והמקצועות (כתיבה, משחק, ואומנות פלסטית) 19.30 יחל שם אמנותי אל תוך הלילה שבו יטלו חלק — בין היתר — שלמה ארצי, חוה אלברשטיין, אורי ברנשטיין, שלמה גרוניך, מירב גרי, פרופ' אריה זקס, אמיל חביבי, סמי מיכאל, יורם קניוק, ודליה רביקוביץ. כן יוצגו קטעים מהצגות של תיאטרון בית לסין, תיאטרון חיפה, אלחכוואתי ממזרח ירושלים, להקת אלפנון אלשעביה מרמאללה וכו'. בין המצטרפים ליוזמה ניתן למצוא שמות של גדולי אמנים בארץ.

הצלב האדום "עייף" מהשטחים

מאת יוסף אלפרין, כתבנו בשווייץ

ז'נבה. — הצלב האדום הבינ"ל הביע אתמול "צער" על הפרת של אמנת ז'נבה ע"י ישראל — בפרט, התיישבות התושבים של המדינה הכובשת בשטחים הכבושים, גירוש תושבים מן השטחים הכבושים, הריסת 200 בתים, סתימת בתים והפקעת אדמות וכן שינוי המבנה החברתי-כלכלי של השטחים הכבושים, בהפיכתו ליותר ויותר תלוי במדינת ישראל", נאמר במאמר של עלון חודש יוני של הוועד הבינ"ל של הצלב האדום בז'נבה.

במאמר נאמר, שישראל לא מכירה בישום האמנה "דה יורה", אך מסכימה עם יישום "דה פאקטו" של כמה מסעיפי האמנה, כולל בקור שליחי הצלב האדום אצל האסירים הבטחוניים. נשיא הארגון, אלכסנדר היי, רמז לא מכבר שהארגון כבר "עייף" ממילוי שליחות שכוונו נראתה זמנית, ונמשכה זמן רב בשטחים.... "זאת שליחות שעולה לנו הרבה במשאבים כספיים ובכוח אדם... אין לשכוח שיש עוד מקומות בעולם, בהם זקוקים לעזרתנו", אמר היי.

נתגלה חומר המצמצם תכולת הכולסטרול בדם

שיקאגו. — חומר המופק מ הפטריה שממנה מייצרים פניצילין עשוי להיות יעיל כאמצעי לצמצום תכולת הקולסטרול בדמם של בני אדם — אמרו אמש חוקרים יפניים.

החוקרים ציינו, כי נתנו לנו חולים שבדמם נמצא אחוז גבוה של קולסטרול מנות יומיות של הת וכתוצאה מכך ירדה הקולסטרול ב-11 עד 25 אחוז, בהתאם למינון.

הסם שעליו מדובר הוא "סי.אס.-514" מוצר לואי ממקור של קומפקטים, חומר המופק מ סוג מסויים של פיטריית פניצילין. כמה סוגים של פניצילין משמשים לעשיית גבינות.

אחוז גבוה של קולסטרול בדם נחשב כגורם המביא לשבץ לב ולשבץ, בדרך כלל ממליצים לחולים לשמור על דיאטה ולהגביר פעילות גופנית, אך מחפשים מזה זמן רב אחר תרופה שתצמצם את הקולסטרול בדם בדרך כימית.

החוקרים היפניים אמרו, כי מתקבל הרושם כי הסם התרופה מביא בעקבותיו תופעות לוואי חמורות. (עדה)

אשתו של לה-פן הצטלמה בעירום "כדי לנקום בו"

מאת ארנון יפה, כתבנו בצרפת

פאריס. — פייריט לה פן, שנטשה לפני שנה את בעלה, מנהיג הפאשיסטים הצרפתים, ז'אן מארי לה פן, הופיעה בצלומי עירום בתנוחות שונות על פני שמונה עמודים בירחון "פלייבוי".

"זו הנקמה", כי התעשה לפני מצלמות "פלייבוי" כנקמה על כך שלה פן הכריז בראיון, שאם לאשה אין כסף, עליה לעבוד כמעלת נקיון. היא השתלטותו על ירושה שהותיר מליונר סנילי, הוא מסרב לשלם לה מזונות.

בצלומים נראית פיירט בת החמישים מנקה אבק בעירום מלא, היא אם לשלוש בנותיו של לה-פן והמכונות "האמזונות".

רבים את הפנטזיות המיניות של [illegible] פן רותחים מזעם. הוא עצמו שותק. "משירות התקשורת של מנהיג החזית הלאומית" נמסר, כי לה פן עורך ביקור [illegible]

4000 נעצרו במהומות בסיאול; מאות אנשי משטרה נפצעו

סיאול. — משטרת דרום קוריאה עצרה 3,831 בני אדם, במהלך המהומות הסוערות נגד הממשלה, שהתחוללו בסיאול וב-21 ערים אחרות.

ממשטרת סיאול נמסר, כי במהומות נפצעו שבע מאות אנשי משטרה, מהם 24 פצעים קשים, גם מבין המפגינים נפצעו 24 איש.

שלושים ושמונה אלף סטודנטים נאבקו במשך מספר שעות באלימות רבה עם כוחות המשטרה. ההתנגשויות החלו כאשר ששים אלף אנשי המשטרה המיוחדת לדיכוי מהומות התפרסו כדי לבלום יצירת עצרות אנטי-ממשלתיות. אסיפות מחאה אלה כונסו בכל רחבי המדינה, כדי למחות על מותו תחת עינויים של סטודנט, וכדי לאלץ את הנשיא צ'ון דו-הוואן לחזור בו מהחלטתו לדחות עד לאחר אולימפיאדת סיאול את הנהגתן של רפורמות חוקתיות.

אמש איימו מאות כמרים קתוליים לערוך אף הם הפגנה נגד הממשלה, לאחר שמאות אנשי משטרת המהומות ניסו באמצעות גאז מדמיע להוציא מאות סטודנטים מפגינים, שמצאו מקלט בקתדרלה הגדולה של סיאול. הסטודנטים, שמספרם נאמר כ-400, החזיקו מעמד בקתדרלה, מאז פיזרה המשטרה את מרבית המפגינים ברחובות סיאול.

אנשי הכנסיה ומפלגות האופוזיציה תובעים להנהיג בחירות ישירות, כדי לבחור יורש לנשיא צ'ון, אשר תקופת כהונתו עומדת להסתיים בחודש פברואר 1988. (ע"צ, רויטר, עתים)

משרד התעשייה והמסחר

לידיעת ציבור הסוחרים,

מובא בזאת לידיעה כי —

א. קמעונאי, סיטונאי, יצרן או יבואן המוכר לצרכן, יציג המחיר במקום הנראה לעין, את מחירו של כל מצרך שהוא מציע, מציג או מחזיק במלאי למכירה, וכן של כל מצרך שהוצג לראווה, בין בחלון ובין שלא בחלון, באופן הנותן יסוד להניח שהוא מוכר או מציע למכור אותו מצרך, או מצרך הדומה לו בעיקרו, או שהוא מוכן להזמנות לקנייתו.

ב. מצרך המוצג למכירה לצרכן חייב מחירו המוצג להיות המחיר הכולל בו הוא נמכר כשכלולים בו כל מס לרבות מס ערך מוסף החל על המכירה ומן כל הוצאה שעל הקונה לשאת בה.

ג. מצרך המוצג למכירה ע"י פרסום במודעה וצוין מחירו, חייב מחירו להיות המחיר הכולל כאמור לעיל.

ד. שירות המתפרסם במודעה וצוין מחירו, חייב המחיר לכלול את סכום מס הערך המוסף החל על השירות.

מדינת ישראל
משרד החקלאות

תקון טעות

בצו שפורסם אתמול בדבר המחיר המירבי בשקלים חדשים לטון מספוא בתערובת נכתב בטעות כי תחילתו של צו זה ביום י"ג בסיון התשמ"ז (10.6.87).

צ"ל:

תחילתו של צו זה ביום י"ד בסיון התשמ"ז (11.6.87).

"חוקרי השב"כ היכו את החשוד עד שירק דם על רצפת הכלא"

טען סניגורם של החשודים בפעילות עויינת וביקש לפסול הודאותיהם בנימוק שהוצאו בעינויים

טענה בדבר מסכת עינויים נפשיים וגופניים שעברו שני החשודים, במהלך חקירתם בשב"כ, הועלתה אתמול ע"י סניגורם, עו"ד שמואל זילברמן, בבית-משפט השלום בבאר-שבע.

אחד ממרשיו כבר שוחרר והשני עומד להשתחרר אתמול, אלא שבמהלך הדיון ביקש המשפט על סגירת דלתות בית המשפט והוציא את הקהל, כך שלא ניתן היה לדעת אם החשוד שוחרר או אם הוארך מעצרו.

"אם יש אמת בטענות הסניגור, הרי שניתן להבין את התרגשותו". כך העיר אתמול שופט שלום בבאר-שבע על פרשת ונציגת פרקליטות מחוז הדרום לעו"ד שמואל זילברמן, כי אינו רוצה לצעוק. הדבר היה במהלך דיון בבקשת פרקליטות מחוז הדרום להאריך את מעצרו של עודה סראחין, בן 23 מהשבט הבדואי אל-זיאנה בנגב. יום קודם לכן האריכה השופטת רות אבירע את מעצרו ביום אחד, לאחר שנציג התביעה הודיע, שהארכת המעצר דרושה כדי שביום ה' (אתמול) יוגש כתב-אישום נגדו בבית המשפט המחוזי יחד עם בקשה להארכת מעצרו עד לסיום המשפט.

בדיון המשפטי שנערך שלשום בבית המשפט, טען נציג המשטרה, שעודה סראחין נחשד בפעילות בארגון חבלני "עויין" והחזקת נשק לאנשי הארגון. עו"ד זילברמן טען, שההתחשרות נגד מרשו מבוססת על הודאות, שניגבו ממנו באמצעים פסולים וכי גם על פי הודאות אלה, ניתן להאשימו בסיוע להחזקת רימונים, שהיא עבירה של עוון בלבד. הסניגור טען, כי מן הצדק יהיה לשחרר את החשוד, כיוון ששני חשודים אחרים בפרשה כבר שוחררו.

אתמול ביקשה שוב הפרקליטות להאריך את מעצרו של עודה סראחין, בנימוק שכל שופטי בית המשפט המחוזי יצאו לכנס שופטים בכפר המכביה ולכן לא ניתן היה להגיש את כתב האישום נגד החשוד, כמתוכנן. עו"ד זילברמן התנגד וטען, שדבר קיומו של כנס השופטים היה ידוע לפרקליטות, אשר התחייבה בכל זאת להגיש כתב אישום ביום ה' ולא עשתה כן.

במהלך הדיון טען עו"ד זילברמן, כי שניים משלושת החשודים בפרשה והם עודה סראחין, עונו בחקירת השב"כ. הוא אמר ששניהם מיוצגים על-ידיו, מאז נעצרו לפני 28 ימים. עו"ד זילברמן אמר בדיון: "עודה נעצר ביום 15.5.87 ע"י השב"כ בחשד לעבירות של פעילות חבלנית עויינת, קבלת נשק ותיפוי על עבירה, פגיעה בריבונות המדינה וסיוע לביצוע עבירה לאחר מעשה. היום מאשימים אותו בעבירה של עוון בלבד. זאת לאחר שעונה ללא הרף בחקירות השב"כ, כששק מכסה את ראשו מרבית זמן החקירה וכך עד שהועבר לידי המשטרה. היו שני חשודים נוספים בפרשה ששוחררו בינתיים ואחד מהם ייצגתי. גם הוא סיפר לי דברים דומים על עינויים. הוא קבל מכות בצלעות, עד שירק דם על ריצפת הכלא. עכשיו נותר חשוד אחד והפרקליטות מנסה לנפח את העניין, כדי להצדיק את המחדל החמור בחקירת השב"כ, המשטרה והפרקליטות. זאת כדי שעודה ישמש כפרה לאוולת ירם".

בשלב זה בדיון הבחינה עו"ד צילה קינן מפרקליטות מחוז הדרום בעתונאים נוספים שנכנסו לאולם המשפטים. היא פנתה לשופט שמואל מינצר וביקשה לקיים את המשך הדיון בדלתיים סגורות בשל העובדה שמדובר בבטחון המדינה. השופט מינצר נעתר לבקשה והורה לקהל לעזוב את האולם. הדיון נמשך בדלתיים סגורות ולא ניתן היה לפרסם את המשכו ואת העובדה אם עודה סראחין שוחרר או נעצר שוב. (עתים)

הממונה על הטיפול בנוער במשרד-הרווחה:

מעבירים סמים מלבנון לארץ כדי ליצור בעיות חברתיות

מאת קובי מנדל, כתב "על המשמר"

סמים מועברים מלבנון לישראל בצורה מכוונת, כדי ליצור בין היתר בעיות חברתיות. כך אמר אתמול עמיקם קלאוס, הממונה הארצי במשרד העבודה והרווחה על הטיפול בנוער ובצעירים, במהלך הכינוס השנתי התשיעי של האגודה לקרימינולוגיה, הנערך באוניברסיטת חיפה.

לדבריו, ישנם כיום נסיונות להעביר כמויות רבות של סמים מלבנון לישראל. "ידוע שהעברת סמים ממדינה למדינה נועדה בין היתר ליצור אצל המדינה המקבלת בעיות חברתיות", אמר.

בהתייחסו לצריכת הסמים בישראל ציין עמיקם קלאוס, כי באחרונה חלה עלייה בכמות הסמים בכלל ובעיקר בסמים הקשים. זאת בד-בבד עם העלייה בצריכה בקרב בני נוער במצוקה ובקרב נוער המוגדר כ"בני טובים". לדבריו אין כיום לשום גורם, ובכלל זה המשטרה, נתונים מדוייקים על גודל תופעת צריכת הסמים.

משרד-העבודה-והרווחה החל בשנה האחרונה להפעיל תוכנית חדשנית לשיקום נרקומנים בשני ישובים. התוכנית החדשה מתבססת על טיפול בנרקומנים הצעירים בתוך הקהילה ולא במרכזי גמילה כמקובל. הטיפול בתוך הקהילה מתאפשר על-ידי יצירת מודעות בקרב הסביבה הקרובה, ובכללה משפחת הנרקומן, לצורך להיגמל מסמים וליכולתם לסייע בכך.

"מלון 5 כוכבים" לעבריני אילת

מאת בצלאל רוזיב, כתבנו באילת

[illegible]

תשואות ההסדר — פחות מ-13%

מאת אלחנן הורוביץ

אתמול ירדו כל מדדי השערים של המניות החופשיות. ערך השוק שלהן ירד ב-2.6%. לעומתן עלו מניות הבנקים ה"מסחריים שבהסדר ב-0.7% בממוצע. בפעם הראשונה הביאו עליות שעריהן להורדת תשואתן אף למטה מ-13% לשנה.

בסיכום השבועי ירדו המניות החופשיות ב-5.8% בממוצע, בעוד שערך השוק של מניות ההסדר עלה ב-1.18%.

בשוק איגרות חוב עלו אתמול הצמודות למדד ב-0.1% והצמודות למט"ח — ב-0.15%, מתחילת השנה עלה ערך השוק של הצמודות למדד ב-9.5% וערך השוק של הצמודות למט"ח — ב-14.5%.

אתמול חלה הפסקה בזרימת הכספים של הציבור לקרנות הנאמנות.

בשוק המניות ירדו אתמול 289 שערים, לעומת 49 שעלו ו-108 שנשארו בלי שינוי. מהם עלו 5 ב-5% ויותר ו-43 ירדו ב-5% ויותר. נרשמו 3 "מוכרים בלבד" ו-1 "קונים בלבד".

המחזור בשוק המניות הסתכם בכ-22.3 מיליון ש"ח. מזה כ-2.6 מיליון ש"ח במניות ההסדר.

במניות ההסדר נרשמו רק עליות שערים, שנעו בין 0.2% (מימון סחר 1) ל-3.2% (המזרחי מ'). הפועלים ש' עלו ב-1.2% והפועלים מ' — ב-1.8%. תשואותיהן השנתיות נעו בין 12.44% (המזרחי מ') ל-14.27% (בל"ל), הפועלים ש' — 13.44%, הפועלים מ' — 13.13%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק ירידות שער, שנעו בין 1.6% (כללי מ"ר 1) ל-6.4% (הספנות 0.1). פ"ס בי ירדה ב-2.8%.

במסחר בשערים משתנים לפני הצהריים נרשמה רק עליית שער אחת — ב-1.25% — ב"טבע".

באחרות נעו הירידות בין 0.25% (ישפרו) ל-4.71% (כלל ישראל 10).

מדד השערים ירד מ-173.65 ל-172.78 בשלב הראשון, ל-169.43 בשלב השני ול-168.27 בשלב השלישי. אחרי הצהריים ירד המדד ל-167.73. ב"משתנים" נערכו 284 עסקות בתמורה כספית של 5.1 מיליון ש"ח.

במניות החופשיות בלטו הירידות ב-%: הראל 1 — 14.0; מתכת סרום — "מוכרים בלבד פעם שנייה ברציפות"; אלקול — 13.0. ב-10% ירדו: לאומי משכ' מ', ח.י.ל.ן, ניקוב 1, טמפו 1, קינג 1. לעומתן לא נרשמו עליות שערים ב-10%.

בשוק איגרות החוב נרשמו תנודות קלות בצמודות למדד ותנודות עד 3% בצמודות לדולר. המחזור בשוק אג"ח היה קצת פחות מ-5 מיליוני ש"ח.

שערי מטבע-חוץ בנק הפועלים — 11.6.87

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6718	1.6927	1.6807
דולר אמריקני	1	1.55	1.62	1.5861	1.6059	1.5943
מרק גרמני	1	0.87	0.91	0.8819	0.8929	0.8876
לירה שטרלינג	1	2.59	2.71	2.6325	2.6653	2.6453
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2644	0.2676	0.2654
ין יפאני	100	1.09	1.14	1.1125	1.1264	1.1168
גילדן הולנדי	1	0.77	0.81	0.7844	0.7942	0.7877
פרנק שוויצרי	1	1.05	1.10	1.0688	1.0821	1.0729
כתר שבדי	1	0.25	0.26	0.2532	0.2564	0.2543
כתר נורווגי	1	0.23	0.24	0.2379	0.2409	0.2391
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2350	0.2379	0.2359
מרק פיני	1	0.35	0.37	0.3625	0.3671	0.3849
דולר קנדי	1	1.16	1.22	1.1812	1.1960	1.1873
דולר אוסטרלי	1	1.10	1.18	1.1356	1.1497	1.1418
ראנד דר' אפריקני	1	0.47	0.80	0.7914	0.8013	0.7955
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4256	0.4309	0.4281
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.29	1.2566	1.2722	1.2628
לירה איטלקית	1,000	1.20	1.27	1.2198	1.2350	1.2245

צוותא — להרבות מתקדמת
אבן גבירול 30 ת"א
הקופה פתוחה: 11.00-13.00, 19.00-20.30

תיאטרון
"היום בו נקבר מרטין בובר" — היום 12.6 ב-15.00
"פולה" — מוצ"ש 13.6 ב-21.00 ● א' 14.6 ב-20.30
"התליין האחרון" — ב' 15.6 ● ח' 18.6 ב-20.30
"רכוש נטוש" — ג' 16.6 ● ד' 17.6 ב-20.30

אירועים מיוחדים
"אפוקליפסה משיחית" — עם חנן פורת על "תהליכי גאולה" — יום ב' 15.6 ב-16.30
"היהדות — דת או תרבות?" עם ד"ר א. וולפנזון — ג' 16.6 ב-16.30
"מאוינ עד בראשית" — עם פרופ' ישעיהו ליבוביץ — ד' 17.6 ב-16.30
"ספרות על הגל" — מופע רדיו בשידור ישיר לרגל "שבוע הספר העברי" — יום ח' 18.6 ב-16.50
"פגע וברח" — מעבדה תרבותית — מופע חד-פעמי קבוע בהשתתפות צעירים מכל תחומי האמנויות — ח' 18.6 ב-24.00

בידור
יהונתן גפן — "על הפנים" — הערב 12.6 ב-22.00 וב-24.00

מוסיקה
שחרית 11:11 — יונתן זק ורודי סטילמן במוזיקה ל-2 פסנתרים "פסנתר - 4 - ידיים" — שבת 13.6 ב-11.00
"לאו בצוותא" — רביעיית הסקסופונים הישראלית עם: אלברט פיאמנטה, גל לב, נח רוזנצווייג, אילן ברקוביץ — מוסיקה קאמרית — שבת 13.6 ב-17.00

פנטזיית רוק
עם: פזי כהן, אורית פושקונט ואהוד בנאי
מוסיקה מגוונת, תפאורה ותאורה יוצאות מן הכלל (יוסי ורבר)
"אופרת רוק משוגעת" (זאב קוטנר)
יום שישי הבא 19.6 ב-22.00 ובחצות

מאמי
"מאמי" — התקליט, להשיג בחנויות התקליטים וב"צוותא"!

בפלילים

רצח את גיסתו בטוריה משום שגירתה אותו

תושב עזה רצח שלשום את גיסתו לאחר שלדבריו גירתה אותו בלבושה הפרובוקטיבי.

האיש הלם בראשה של גיסתו בטוריה וגרם לה לשבר בגולגולת. היא הועברה במצב קשה לבית-החולים "מעמדני" בעיר ושם מתה כעבור זמן קצר.

הגיס נמלט מהבית ושוטרים הצליחו ללכוד אותו רק בשעות הערב. בתחילה הוא הכחיש כל קשר לרצח, אך בשלב מאוחר יותר הודה לטענת המשטרה בביצוע ואף שיחזר את מעשיו. הוא סיפר לחוקרי המשטרה, שבתקופה האחרונה הוא היה מובטל מעבודה ונשאר בבית יחד עם הגיסה. לדבריו, נהגה הגיסה להסתובב בבית כשהיא לבושה בבגדים מגרים. הגיס חשש שמא לא יעמוד בפיתוי ושלשום החליט לשים קץ לפיתוי המתמשך והרג את גיסתו. (עתים)

הוארך מעצר החשודה ברצח חברה ברמת-גן

מעצרה של שרית בלונדר (35), החשודה ברצח חברה דוד וולף (36), הוארך אתמול בשבעה ימים נוספים לאחר התלבטות רבה מצד שופט השלום בתל-אביב, ארי זיו-אב.

סניגורה של החשודה, עו"ד דרור מקרין, אמר, כי זו הפעם השלישית שמבקשים את הארכת מעצרה, לאחר שלראשונה הוארך מעצרה בשבעה ימים, ובפעם השנייה — בארבעה ימים.

עו"ד מקרין טען, כי אין טעם להאריך את המעצר בשל חשד לעבירת רצח, שכן עד כה נוצר הרושם שהמשטרה עוסקת בהשערות בלבד. לעומת היעדר הראיות המרשיעות, הוכחה, לדבריו, הנקודה המרכזית לזכותה של מרשתו: בדיקת הדם של המנוח הראתה, כי דמו הכיל 127 מ"ג של אלכוהול. וזוהי כמות מזעזעת, הדגיש, אשר מוכיחה כי היה שיכור כלוט, שלא יכול היה כלל לעמוד על רגליו, והיה חייב להתמוטט על המדרגות.

לאחר התייעצות במעמד צד אחד, בהסכמת הסניגור, עם פקד שרה גורמר האחראית על החקירה, שבמהלכה הסבירה לשופט כי על המשטרה לבצע עדיין שתי פעולות כדי להסיר ספק, החליט השופט לעצרה ל-7 ימים במקום 15, כפי שביקשה המשטרה תחילה. קיצור המעצר היה בהסכמת פקד גרומר, אשר אף הצהירה, כי אם בעקבות הפעולות יתברר שאין מקום להמשך המעצר — יבקשו לשחרר את החשודה עוד לפני תום שבעת הימים. (עתים)

פקידת בית-משפט חשודה בסחר בתמונות מזוייפות

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

פקידה בבית-משפט השלום בת"א נעצרה אתמול ע"י היחידה לחקירות הונאה במשטרת ישראל כחשודה בסחר בתמונות מזוייפות.

הפקידה, דבורה מטלון-כץ בת 38 מת"א, נעצרה בעקבות הסתעפות החקירה בפרשת זיופי התמונות המכונה "פרשת פיקאסו". היא חשודה בהפצת תמונות מזוייפות ביוזרעין של הצייר שלום יצחק, ציונה תאג'ר, אנה טיכו, נחום גוטמן ולבנון. כן היא חשודה בהעברת מידע למעורב בתיק בבית-משפט השלום. בחיפוש שנערך בביתה נמצאה חותמת בית-משפט השלום בת"א שהוחזקה על-ידה שלא כדין.

החשודה הובאה אתמול בפני שופט שלום ושוחררה בערבות של 7500 ש"ח.

לצבי קשת וקיבוץ העוגן

משתתפים בצערכם במות הרעיה-החברה

תרצה

חבריכם במעברות

אנו דואבים

את פטירתה של

אמנו וסבתנו היקרה

גרטה ספירו

אלמנתו של ד"ר שמואל ספירו

הלוויה משפחתית התקיימה בירושלים ביום ג' 9.6.87

הבנים: גדעון ספירו ומשפחתו
גוני ספירו ומשפחתו

לאלי עקביא ומשפחתו

אתכם באבלכם במות

האב

גרעין נחשול
וקיבוץ נחשון